

DIANA ACHIM

LAURA MUNTEANU

CAMELIA CIRCA-CHIRILĂ

OANA OLARIU

JANINA FLUERAȘ

CULTURĂ ȘI MITOLOGIE

- auxiliar didactic și soft educațional-

CĂLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Editura „Școala Vremii”

ARAD, 2026

ISBN 978-630-6573-82-0

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Acest auxiliar didactic a apărut cu avizul Inspectoratului Școlar Județean Arad

Referenți științifici: prof. dr. Andreia Maxim, lector univ. dr. Adela Redeș

Unele imagini și informații au fost generate cu ajutorul AI de către elevii clasei a XI-a Filologie

Infografice realizate de Anyia Circa – Chirilă

Editura „Școala Vremii”

ARAD, 2026

ISBN 978-630-6573-82-0

Cuprins:

- Mitul
- Gândirea mitică
- Sacrul și profanul
- Anabasis și catabasis
- Miturile fundamentale ale culturii române
- Cosmogonia în mitologia românească
- Panteonul mitologic românesc
- Povestea zilelor săptămânii
- Cosmogonia în mitologia greacă
- Zeii Greciei Antice
- Eroii Greciei Antice
- Dualitatea apolinic- dionisiac
- Mituri ale Romei Antice
- Mituri asiatice
- Expresii celebre din mitologie
- Elemente de limbă latină și de cultură romanică

Ce este mitul?

MITUL este o poveste care transpune o experiență capitală, consumată într-un timp străvechi (legendar) și al cărei mesaj este în mod decisiv legat de atitudinea religioasă și existențială a unei colectivități (cel mai adesea al unui popor). Legendele Olimpului sunt miturile esențiale ale Greciei antice și ale culturii europene, formată pe acest model.

Trăsături definitorii:

- ❑ subiectul se referă de obicei la un eveniment creator, petrecut la începutul lumii, în illo tempore; este o povestire fără demonstrație logică;
- ❑ faptele prezentate se caracterizează prin permanență și repetabilitate, impunându-se distincția timp mitic (reversibil)- timp istoric (irreversibil);
- ❑ personajele sun fapte supranaturale, zei, semizeii, eroi, având un caracter simbolic;
- ❑ valoare explicativă;
- ❑ valoarea unui model moral și comportamental peren, deoarece sintetizează spiritul unei culturi.

Miturile reprezintă un aspect semnificativ al culturii și al civilizației umane. Fiind o formă de cunoaștere intuitivă și sensibilă, ele permit accesul la modele și valori a căror importanță a fost confirmată. Oferă **„un model etern și total al sufletului omenesc.”** (Zoe Dumitrescu- Bușulenga)

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Miturile antice au fost valorizate în perioada Renașterii prin dublarea motivelor mitologice cu nuanțe psihologice și simbolice. Secolul XVIII, caracterizat prin raționalism, a redus profunzimea miturilor la pitoresc și decorativ, existând doar o „mitologie de salon.” Poetii romantici de la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX au adâncit semnificația miturilor din perspectiva aspirației spre libertate și absolut a geniului romantic.

Lucian Blaga definește metaforic mitul, „**matricea stilistică**”, sintagmă explicitată în „Orizont și stil”, cuprinzând rădăcinile spiritualității unui popor. Astfel, lumea devine un univers în care sensul se conturează prin povești, ritualuri, ceremonii. Deși sunt legate de societățile arhaice și tradiționale, miturile redau un mod de gândire, respectiv un mod de viață. Acest mod de a înțelege lumea este specific **gândirii mitice**, iar nevoia de întoarcere în timp prin evocare a dat naștere mecanismului de **proiecție în mit**. În interpretarea modernă mitul este expresia subconștientului colectiv, intuiția unei realități superioare. Orice creație literară se întemeiază pe un arhetip (gr. *arche*=origine, *typos*=tip).

„Fiecare cultură, fiecare creator are la bază o matrice stilistică, un mănunchi de categorii care se imprimă din inconștient tuturor creațiilor umane și chiar vieții.”

(Lucian Blaga)

Rostul mitului este acela de a da semnificație ideii de realitate, de valoare și de transcendență.

Mircea Eliade definește prin *sacru și profan* cele două dimensiuni existențiale conturate de-a lungul istoriei. Omul religios al societăților arhaice avea sentimentul divinului și presimțirea unui „alte” lumi. Desacralizarea modernă a lumii, specifică omului nereligios, face aproape imposibilă revelația sacralului sau hierofania. Pierderea sentimentului de teamă și a privirii atente a așezat omul timpurilor noastre sub teroarea timpului istoric”. Nostalgia revenirii la mitologie, respectiv nevoia raportării la absolut este descrisă în „Mitul eternei reîntoarceri”, „noua Geneză” (palingeneza) având sensul ciclicității.

ARHETIPUL este o imagine inițială, dar și tipar, model, după care se alcătuiește o lume. Carl Gustav Jung îl folosește cu sensul inițial de imagine ideală născută din mentalitățile colective și conservată în subconștientul general; spre exemplu spiritul protector apare în basme, mituri, dar și în visele nocturne ale majorității oamenilor ca un bătrân înțelept, amenințarea luând forma apei neliniștite și perfide.

1. Spațiul sacru- spațiul profan:

- pentru omul religios spațiul este omogen,
- manifestarea sacrului produce o ruptură la nivel ontologic care instituie deosebiri calitative ale spațiului.

Spațiul sacru	Spațiul profan
<ul style="list-style-type: none"> • se organizează în jurul unui centru, considerat centru al lumii, • centrul are totodată și rolul unui „axis mundi” (ea presupune comunicarea între nivelurile lumii), • drumul spre centru este întotdeauna echivalent cu o inițiere.	<ul style="list-style-type: none"> • este omogen, neutru, • este o masă amorfă alcătuită dintr-un număr infinit de locuri.

2. Timpul sacru- timpul profan:

- pentru omul religios nici timpul nu este omogen, ci există deosebiri calitative între temporalități.

Timpul sacru	Timpul profan
<ul style="list-style-type: none"> • este un timp mitic, al originii (primordial), • reversibil, • prezent etern, • ciclic (eterna reîntoarcere), • repetabil.	<ul style="list-style-type: none"> • este timpul istoric, • reversibil, • succesiune cronologică, • irepetabil (fiecare moment de pe axa lui este unic în raport cu cel precedent).

3. Ritul:

- este o acțiune semnificativă care are ca scop repetarea gestului primordial săvârșit de o ființă divină sau de un erou mitic,
- îl instaurează pe om în timpul sacru, al începuturilor.

4. Arhetipul:

- este o paradigmă, model, tipar pentru toate acțiunile, comportamentele umane semnificative.

5. Mitul:

- este o istorie sacră,
- povestește un eveniment primordial,
- personajele sunt zei sau eroi legendari,
- are caracter exemplar.

6. Homo religiosus:

- nu este dat, ci se face, se construiește pe sine însuși apropiindu-se de modelele divine,
- este o existență deschisă către cosmos, considerându-se o parte din întreg,
- străduința de a se menține într-un univers sacru („dorința de a trăi într-un cosmos pur și sfânt așa cum era la început când ieșea din mâinile Creatorului.”),

„Comportamentul religios al oamenilor contribuie la menținerea sanctității lumii.”

Exerciții de abordare didactică inductivă a conceptelor prin lectura activă a unor fragmente teoretice

„**CENTRU**: în simbolistică, în afara unei interpretări pur geometrice, noțiunea de centru are, mai ales, o valoare axiologică, psihică și sacrală. Centrul este Principiu, Realitate Absolută, Dumnezeu, independent de timp și de spațiu. Este locul condensării forțelor opuse. În conștiința mitologică centrul lumii se află acolo unde cerul se întâlnește cu pământul, locul fiind marcat de arborele lumii, muntele sacru, piatră, templu, altar, palat, orașele. Centrul constituie un punct de intersecție și totodată un canal de comunicare între diferite niveluri sau regiuni cosmice (cer, pământ, lumea subpământeană). Plecând de la omologia dintre creația universului (cosmogonia) și nașterea omului, culturile arhaice au asimilat centrul lumii cu „buricul pământului”. Din punct de vedere antropologic și antropocentrist, centrul e acolo unde se află omul și unde el se simte mai aproape de Zeu; un astfel de centru poate fi țara, satul natal, casa; fiecare din ele, la rândul său, având un centru propriu care servește ca reper și ca model al ordinii și organizării.”

(Ivan Evseev, „Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale”, Editura Amarcord, Timișoara, 1994)

1. Construiește cinci enunțuri pentru a evidenția polisemia cuvântului „centru”.
2. Selectează trei cuvinte-cheie din fragmentul dat.
3. Identifică perspectivele multidisciplinare ale definiției „centrului”.
4. Formulează, pe baza textului suport, două idei esențiale.
5. Realizează o reprezentare grafică pentru a ilustra semnificația „centrului” în literatură, artă și știință.
6. Prezintă două mituri asociate acestui simbol.
7. Scrie un eseu, de minimum 400 de cuvinte, despre nevoia de ordine, valorificând următorul fragment critic:

„Societățile arhaice și tradiționale concep lumea înconjurătoare ca pe un microcosmos. Dincolo de hotarele acestei lumi închise începe domeniul necunoscutului, al nonformatului. Într-o parte se află spațiul cosmizat, adică lăsat și organizat, de cealaltă parte, în afară acestui spațiu familiar, este tărâmul necunoscut și înfricoșător al demonilor, al duhurilor rele, al morților, al străinilor. Distrugerea unei ordini stabilite, abolirea unei imagini arhetipale echivala cu o regresie în haos, în preformal, în starea nediferențiată care a precedat cosmogonia. *Haosul, anarhia, bezna în care se va prăbuși lumea noastră*, toate aceste expresii semnifică abolirea unei ordini, a unui Cosmos, a unei structuri și recufundarea într-o stare fluidă, amorfă, în consecință haotică.” (Mircea Eliade, „Imagini și simboluri”)

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

„**LABIRINT**”: Desprins din foarte multe mitologii și credințe, labirintul reprezintă un simbol deosebit de frecvent și cu o arie de răspândire în toate culturile lumii; este un simbol dual, al situațiilor limită, purtător în egală măsură al durerii și al sacralității; privește totodată simbolismul firului (al aței), apărând în cele mai diferite contexte și indicând întotdeauna (sub formă de lanț, funie, frânghie sau numai ca desen grafic) legătura dintre ipostazele existenței umane sau dintre acestea și principiul care le animă; este întâlnit peste tot ca reprezentare a unei linii fără continuitate, a unui traseu mai mult sau mai puțin complicat, uneori răsucit asupra lui însuși, ca să formeze noduri sau întortocheri, dar totdeauna vrând să semnifice „nod vital”, „ganglion”, în fond simbolizând o legătură, o condensare, o oprire, iar rezolvarea acestui fapt echivalând cu încetarea unei stări morale, cu o eliberare; din această pricină, grottele, cavernele, uterul matern, visceralele, motivul meandrului sau acela al liniei șerpuitoare amintesc curgerea continuă a vieții spre moarte și a morții spre viață; când labirintul este configurat având un singur centru, el se înrudește teoretic cu spirala; motivul labirintului nu poate fi separat de cultul soarelui și al morții, pentru că, în ambele cazuri, este vorba de drumuri fără sfârșit, cum este evident că nu este străin nici de cultul Marii Mame și trebuie așezat și interpretat de asemenea și în contextul motivelor care reproduc „secura cu tăiș dublu” și „coarnele taurului;

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

până la urmă, labirintul (grafic vorbind) este o îmbinare a două motive: cel deschis, al spiralei, și cel închis, al împletirii, în care împletitura (rețeaua) creează călătorului complicații în aparență irezolvabile, care îl fac să creadă că se află într-o închisoare fără speranță, în timp ce spirala îi rezervă, la capătul unei lungi rătăcirii și după o îndelungată răbdare, reconfortul salvării, al eliberării. Fiind o combinație a *spiralei* și a *cozii împletite (cosița)*, labirintul ar exprima voința evidentă de a figura infinitul sub cele două aspecte pe care le îmbracă în imaginația oamenilor: infinitul în veșnică devenire a *spiralei*, care, teoretic, nu are capăt, și infinitul veșniciei întoarceri simbolizat de *cosiță*, de *funie*, de *frânghie*. Pe sicrie se marchează un semn, numit „*drumul vieții*”, simbol al veșniciei, al „*firului care nu se rupe*”, compus din două grupuri a câte trei linii paralele, unite între ele, la capete, prin linii diagonale simulând o țesătură de drumuri întretăiate, pe care se poate merge la infinit; desigur că acest motiv trebuie pus în legătură cu prezența lui în toate culturile mediteraneene, cum tot așa de bine poate să fie încărcat și cu dorința celor vii de a împiedica „*dalbul de pribeag*” de a reveni printre pământeni - Țara Oașului. Pentru cine visează labirint sau drum întortocheat prin tot felul de galerii și coridoare este semn că se va amesteca în prea multe alte treburi care nu îl privesc direct.”

(Romulus Antonescu, „Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești”, Ediție digitală, 2016)

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

1. Explică sensul cuvintelor „credință”, „dual”, „sacralitate”.
2. Scrie un cvintet semnificativ pentru conținutul fragmentului citat.
3. Construiește o matrice a „labirintului” în literatură, știință și artă.
4. Menționează trei valori personale/ sociale și trei atitudini derivate din simbolistica „labirintului”.
5. Prezintă succint un text literar al cărui mesaj este construit în jurul acestui simbol.
6. Explică simbolul „labirintului” prin raportare la propria experiență de viață.
7. Realizează un text multimodal, afiș, reclamă, bandă desenată, booktrailer, pentru a ilustra valențele simbolice multiple ale „labirintului”.

Reflectează asupra următoarelor idei:

- **Grecii vedeau divinul în orice excelență.**
- **Anticii defineau „viața bună” prin cuvântul „arethe”, care însemna „a atinge virtutea” sau „a-ți atinge potențialul”.**
- **Realizarea de sine este „operă în devenire”.**
- **Arta sublimează existența.**

Ce este mitologia?

... istoria cristalizată în imagini exemplare

„Este istoria poetizată, idealizată sun forma unor povestiri.” (Zoe Dumitrescu- Bușulenga)

MITOLOGIA este un ansamblu relativ coerent de [mituri](#), întâmplări care descriu o anumită [religie](#) sau un sistem de valori. Cuvântul *mitologie* provine din [limba greacă](#) (μυθολογία), termen rezultat din fuziunea cuvintelor *mythos* (poveste sau [legendă](#)) și *logos* (cuvânt). *Mitologia* poate include totalitatea miturilor dintr-o cultură sau o religie (de exemplu: mitologie greacă, mitologie egipteană, mitologie nordică) sau o știință care se ocupă cu reconstruirea, studiul și interpretarea miturilor. Ca sistem general este elaborată începând din stadiul culturii primitive, până în momentul apariției civilizației tehnice timpurii și a formelor ei de gândire teoretică, adică până atunci când mitologia - ca sistem integral - este absorbită și codificată - integral sau în parte - de religie.

Joc interactiv

<https://wordwall.net/resource/93490967/defini%c8%9bia-mitului>

Complete the sentence

Definiția mitului

Mitul este o _____ întotdeauna
_____ (rezultat la intersecția
dintre _____) care
narează un eveniment _____ pus
pe seama unor personaje _____
într-un timp ideal al _____.

A cloze activity where you drag and drop words into blank spaces within a text.

START

sacră
primordial
supranaturale
începuturilor
cosmic
narațiune/povestire/fabula
uman

0:04

sacră
primordial
supranaturale
începuturilor
cosmic
narațiune/povestire/fabula
uman

Mitul este o _____ întotdeauna
_____ (rezultat la intersecția
dintre _____ și _____) care
narează un eveniment _____ pus
pe seama unor personaje _____
într-un timp ideal al _____.

Submit Answers

Activitate:

Citește textul prezentat mai jos și răspunde următoarelor cerințe:

„Gândul mă îndeamnă să povestesc despre ființe schimbate în noi chipuri. Zei, inspirați-mi lucrul început, căci tot voi le-ați schimbat și pe ele, și urziți un cântec neîntrerupt, de la primele obârșii ale lumii, până-n vremea mea. [...] Abia despărțise [zeul] toate cu hotare sigure, când stelele, care atâta vreme stătuseră apăsate sub masa aceea, au început să strălucească pe toată întinderea cerului. Și pentru ca să nu fie vreo regiune lipsită de viețuitoarele sale, aștrii și zeii au luat în stăpânire cerul, apele au început să fie locuite de peștii cei lucioși, pământul de fiare, prin aer au început să zboare păsările. Lipsea acum o ființă mai vrednică și înzestrată cu o minte mai înaltă, care să poată stăpâni peste celelalte. S-a născut omul, fie că l-a creat din sămânța divină acel făcător al lucrurilor și obârșie a unei lumi mai bune, fie că lutul proaspăt și de curând despărțit de înaltul eter păstra în sine semințele cerului cu care era înrudit, lut pe care fiul lui Iapet, după ce l-a amestecat cu apă de râu, l-a plăsmuit după chipul zeilor care cârmuiesc toate. Și în vreme ce celelalte viețuitoare cu capul aplecat în jos privesc spre pământ, omului i-a dat chip mândru și i-a poruncit să privească cerul și să-și înalțe fața spre stele. Astfel, pământul, care până atunci fusese fără formă și rânduială, s-a schimbat și s-a îmbrăcat cu chipuri de oameni necunoscute înainte.“

(Ovidiu, *Metamorfoze*, I, vv. 1-4, 69-88, traducere de David Popescu)

1. Care este semnificația titlului *Metamorfoze*?

.....
.....
.....

2. Ce mit sau mituri identifiți în text?

.....
.....

3. Cum interpreți faptul că Ovidiu nu îl numește pe zeu creator al Universului?

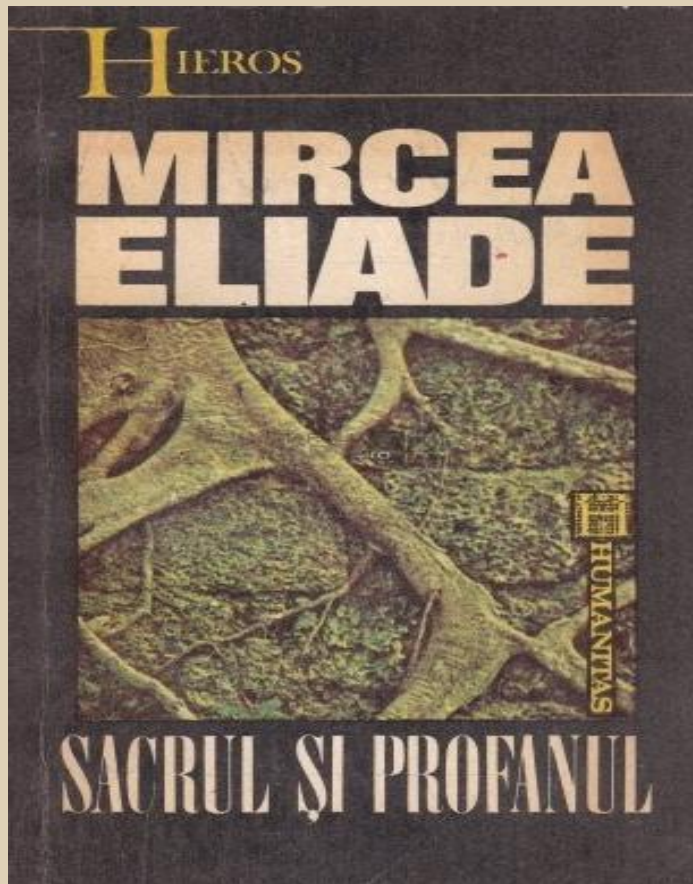
.....
.....

4. Ce ființă se distinge ca fiind cea mai importantă în viziunea lui Ovidiu? De ce? Cum se numește această atitudine?

.....
.....

SACRUL ȘI PROFFANUL (1956)

Mircea Eliade

Există două moduri de a fi în lume:

SACRUL

1. Cu caracter religios; privitor la religie, care aparține religiei.

- 1.1. Sfântul.
- sinonime: [Sfântul](#)
  - 1.1.1. *Foc sacru* = entuziasm creator.
  - sinonime: [talent vocație](#)

2. [figurat](#) Care inspiră sentimente de venerație.

sinonime: [scump venerate](#)

etimologie: limba latină: sacer, - era, limba italiană: sacro

PROFANUL

1. Care este ignorant într-un domeniu oarecare.

sinonime: [ageamiu ignorant nepriceput neștiutor](#)

2. Care nu ține de religie, care nu reprezintă sau nu exprimă un punct de vedere religios.

sinonime: [laic lumesc](#)

3. Care nu respectă lucrurile considerate sacre.

sinonime: [necredincios](#) antonime: [sacru](#)

etimologie: limba franceză: profane limba latină: profanus

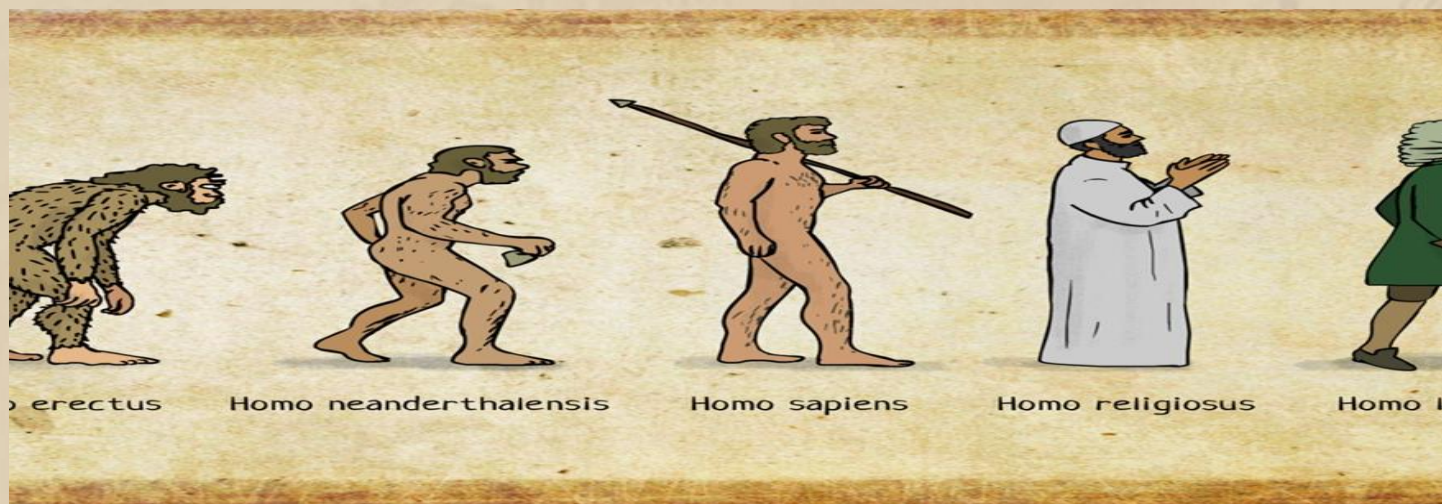

Manifestarea sacrului
întemeiază ontologic
Lumea (trăirea reală)

HOMO RELIGIOSUS

- semnificația existenței religioase de tip arhaic și tradițional
- Rudolf Otto: experiențe NUMINOASE (lat. „numen” = zeu)
  - mysterium tremendum** (sentimentul de spaimă în fața sacrului)
  - mysterium fascinans** (teama religioasă)
- *limbajul nu poate decât să sugereze ceea ce depășește experiența naturală a omului*

HIEROFANIE = manifestarea sacrului (taină: piatra, copacul...); exprimând sacrul, un obiect oarecare devine altceva, fără a înceta să fie el însuși, apartenența la cosmic (cosmosul total desacralizat este o descoperire recentă a minții omenești)

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

SPAȚIUL SACRU (sacralizarea lumii) este singurul real, care există cu adevărat. Omul religios s- a străduit să se așeze în Centrul Lumii. Ca să trăiești în Lume, trebuie mai întâi să o întemeiezi, să dobândești un „punct fix”. Există locuri privilegiate (calitativ): locul natal, o stradă...

SPAȚIUL PROFAN este omogen și neutru, prezintă rupturi și spărturi.

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Lumea noastră (imago mundi) se află întotdeauna în centru: țară, oraș, sanctuar.

Facerea Lumii este arhetipul oricărui gest creator al omului. Spre exemplu satul se constituie pornind de la o răscruce (4 zări), Centrul (buricul)

Așezarea într- un teritoriu echivalează cu întemeierea unei lumi, asumarea creării „lunii” în care am ales să locuim.

Simbolismul cosmic este prezent în **structura locuinței** (pătratul simbolizează cele patru zări), jertfele se împlinesc la picioarele stâlpului central, având o funcție rituală. Orice construcție este cosmogonie și sacrificiu. Sacrificiile de construcție țin de miturile primordiale; ca să dureze, o construcție trebuie să fie însuflețită. Prin jertfă se produce „un transfer al sufletului”.

COSMOS- CASĂ- CORP

- casa este imago mundi și replică a corpului omenesc;
- locuința este un microunivers;
- coloana vertebrală= stâlpul casei
- respirația= vântul
- buricul, inima= Centrul Lumii
- asumându-și starea exemplară, omul se cosmicizează.

Templul, bazilica și catedrala sunt o reproducere pământească a unui model transcendent, copii ale unui arhetip ceresc.

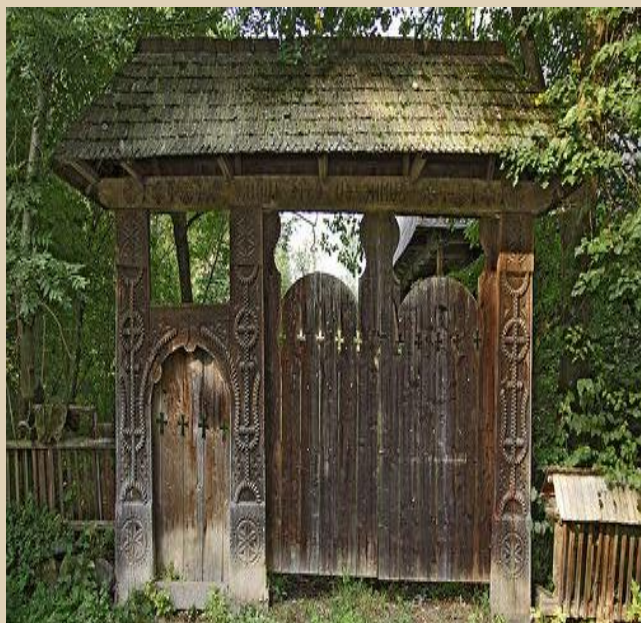
Ierusalimul este copia unui model transcendent, a Ierusalimului ceresc. El reprezintă Paradisul sau lumea cerească.

TEOFANIE ȘI SEMNE

- **locuri ale trecerii:** biserica, ușa, pragul locuinței;
- **sanctuarele reprezintă** „Porți ale cerurilor” (un semn poate arăta sacralitatea unui loc);
- **alegerea locului sacru** cu ajutorul animalelor (oamenii nu au libertatea de a alege locul sacru). Un spațiu, HAOS ȘI COSMOS, care a fost în prealabil consacrat, poate deveni un teritoriu „cosmicizat”. Ritualul este o reproduce la scară microcosmică a Creației. Consacrarea unui loc înseamnă repetarea Cosmogoniei. Astfel, *cosmicizare* înseamnă **consacrare** (exemple: stâlpul sacru, scara, muntele).

SIMBOLISMUL CENTRULUI

CENTRUL LUMII este reprezentat pe **trei niveluri cosmice**:

Pământul (Arborele cosmic= Axis mundi)

Cerul

regiunile inferioare.

Muntele mitic sau real se află în centrul lumii. Pentru creștini, în vârful Muntelui cosmic se află Golgota.

Imagini cosmologice:

1. orașe sfinte sau sanctuare (Cetatea- Cosmos);
2. temple sau replici ale Muntelui cosmic (Ziguratul are 7 etaje/ 7 ceruri);
3. temeliile templelor.

SIMBOLURILE- APĂ, ARBORE, MUNTE, PEȘTERĂ SACRALITATEA NATURII ȘI RELIGIA COSMICĂ

- *oferă deschidere spre universal*
- *trezesc experiența individuală și o preschimbă în act spiritual, în stăpânire metafizică a Lumii*

Pentru omul religios, „supranaturalul” este strâns legat de „natural”. Sacrul cereș se menține activ prin simbolism deoarece

SIMBOLUL se adresează ființei omenești integrale, nu doar minții.

Cerul rămâne prezent în viața religioasă prin mijlocirea simbolismului existent în :

- **rituri** (inițiere, înălțare, regalitate...);
- **mituri** (Arborele, Muntele);
- **legende** (zborul magic);

○ **„Centrul lumii”**

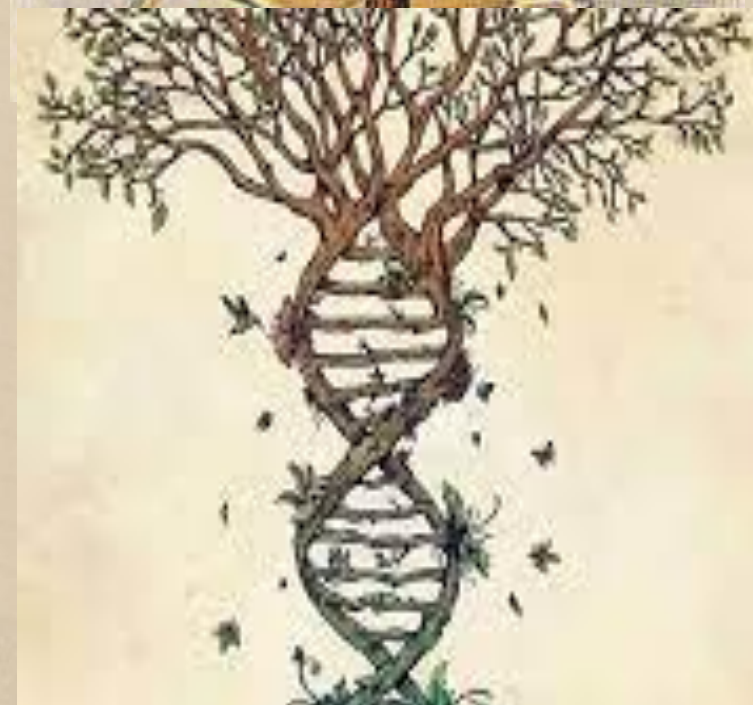

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Semnificația ARBORELUI COSMIC:

- regenerare, tinerețe veșnică, nemurire, sănătate;
- imaginea Cosmosului;
- încercarea inițiativă, de tip eroic (fructele de aur, lupta cu balaurii...);
- imaginea exemplară a vegetației;
- Desacralizarea naturii reprezintă degradarea valorilor religioase ale Naturii.
- *Grădinile* oglindesc profund sentimentul religios al lumii.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

APA- sursa universală a virtualităților (fons et origo), izvorul tuturor posibilităților. **Hilogeniile** sunt credințele potrivit cărora specia umană s- a născut din Ape. Exemple: potopul/ botezul, băile rituale (spălarea păcatelor)

INSULA= imaginea exemplară a Creației

TERA MATER= credința că pământul naște oameni. Femeia și pământul simbolizează fecunditatea. Gaia l- a zămislit pe Uranus. Femeia este prima care a cultivat plantele alimentare, devenind stăpâna ogoarelor și a recoltelor.

Căsătoria Cer- pământ (Didona și Enea în timpul unei furtuni cosmice, oferă modelul hierogamiei cosmice)

Hierofania pietrei este ONTOFANIE.

(piatra există, rămâne mereu ea însăși), este existență absolută, dincolo de Timp, neatinsă de devenire.

Poezie

Bătrânii spun că apa trece
Și spun că pietrele rămân,
Dar lucrul altfel se petrece
Pe vechiul nostru glob bătrân.

Că piatra, orișicât de tare,
Se macină și trece stând,
Iar peste trista-i măcinare
Doar apele rămân curgând.

Mihai Codreanu

<https://www.facebook.com/Lumea.Poezilor>

Symbolismul cosmic adaugă o nouă valoare unei acțiuni sau unui obiect.

Faze al LUNII- symbolismul lunar arată că moartea este prima condiție a regenerării mistice: nașterea, moartea, reînvierea

SOARELE- Hierofanii solare: autonomia, puterea, suveranitatea, inteligența

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Sărbătorile sunt intervale de timp sacru.

SĂRBĂTOAREA nu este comemorarea unui eveniment, ci reactualizarea acestuia. Timpul „festiv” și structura sărbătorilor sunt o reactualizare a timpului primordial, iar omul religios devine periodic contemporan cu zeii. Omul religios nu este un om paralizat de mitul eternei reîntoarceri. Nostalgia originilor este de natură religioasă, înseamnă sete de sacru și nostalgie a Ființei.

Templum- tempus

= timp reversibil, mitic, primordial, readus în prezent;

= recuperabil, repetabil la nesfârșit, timp ontologic prin excelență, timp circular.

TIMPUL SACRU ȘI MITURILE

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

TIMPUL SACRU este timpul originii (illud tempus).

„**Lume**” (Cosmos)= **AN** (cerc în jurul Lumii, cerc închis)

„**a trecut lumea**”= a trecut anul, a trecut Pământul

ANUL NOU

= repetarea anuală a cosmogoniei

= reluarea Timpului

= sensul purificărilor rituale

= timpul profan este distrugător

ex: Saturnaliile simbolizau întoarcerea Cosmosului în Haos

= regenerarea și întoarcerea la Timpul originar

Comportarea religioasă a oamenilor contribuie la menținerea sfințeniei lumii. Istoria sacră este dezvăluirea de mituri, adevăratul păcat fiind uitarea. Există Istorie sacră, Istorie și istoricism. Timpul istoric este ireversibil, istoricismul este un produs al descompunerii creștinismului, în care timpul este desacralizat, precar.

Mitul arată cum s-a născut o realitate:

- eveniment primordial, la începuturile Timpului, ab initio;
- dezvăluirea unui mister;
- zei sau eroi civilizatori;
- oferă un model exemplar, un model uman transcendent;
- adevăr apodictic, temei al adevărului absolut;
- este legat de ontologie, cum a început „să fie” un lucru;
- vorbește doar despre realități;
- „de ce”, „cum” a luat naștere un lucru; izbucnire a sacrului în Lume;
- cauză ultimă a oricărei existente reale

Inițiat= „cel care știe”

Inițiere= schimbare de regim ontologic

Ceremonialul inițiativ:

- despărțirea neofitului de familie;
- retragerea în pădure;
- întunericul (lumea de dincolo, Infernul);
- coliba inițiativă (asemănător pântecelui matern);
- moartea inițiativă

Fenomenologia inițierii presupune o triplă revelație:

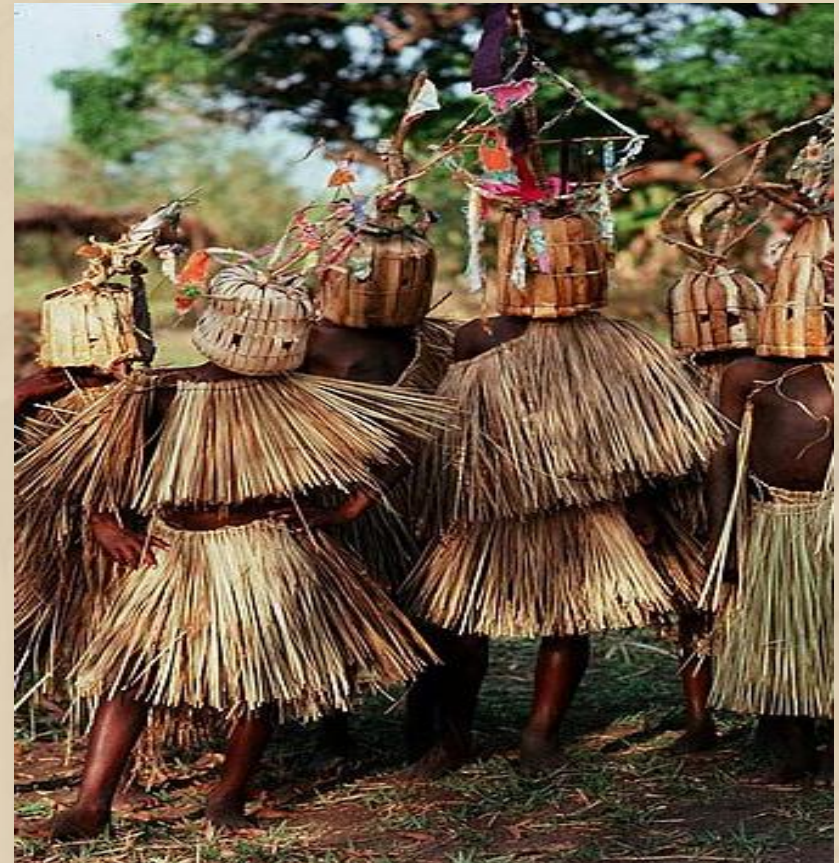
sacrul

moartea

sexualitatea

INIȚIEREA

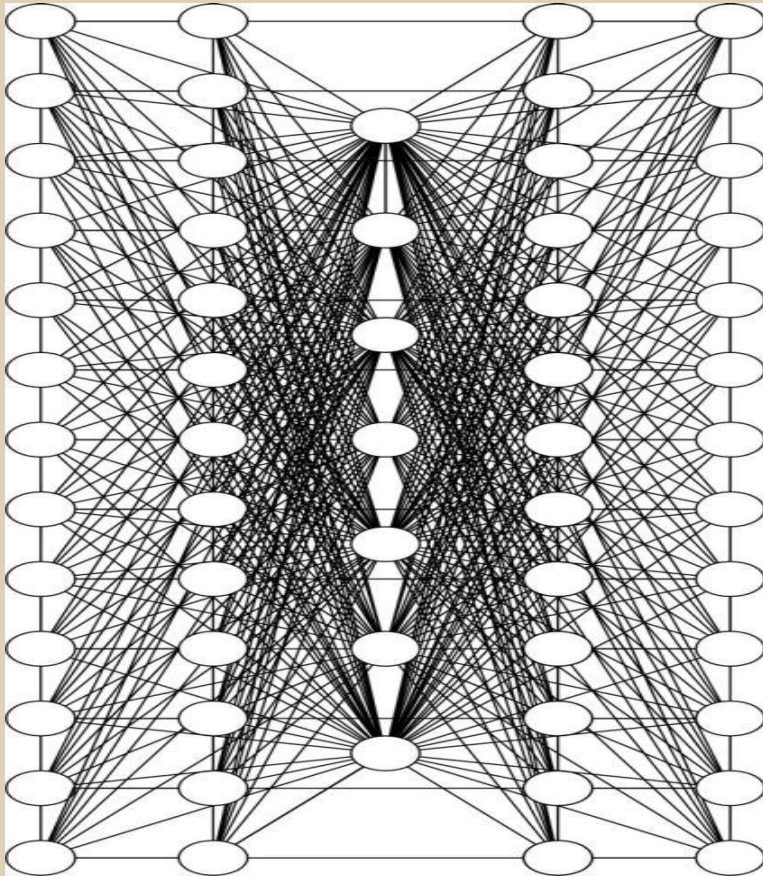
Primitivul își așază idealul de umanitate pe plan supraomenesc; omul primitiv încearcă să atingă un ideal religios de umanitate.

SIMBOLISMUL „TRECERII”:

pragul, puntea, poarta cea strâmtă

Schema inițiativă:

- suferință;
- moarte (suprema inițiere);
- înviere (re- naștere).

Rolul inițierii:

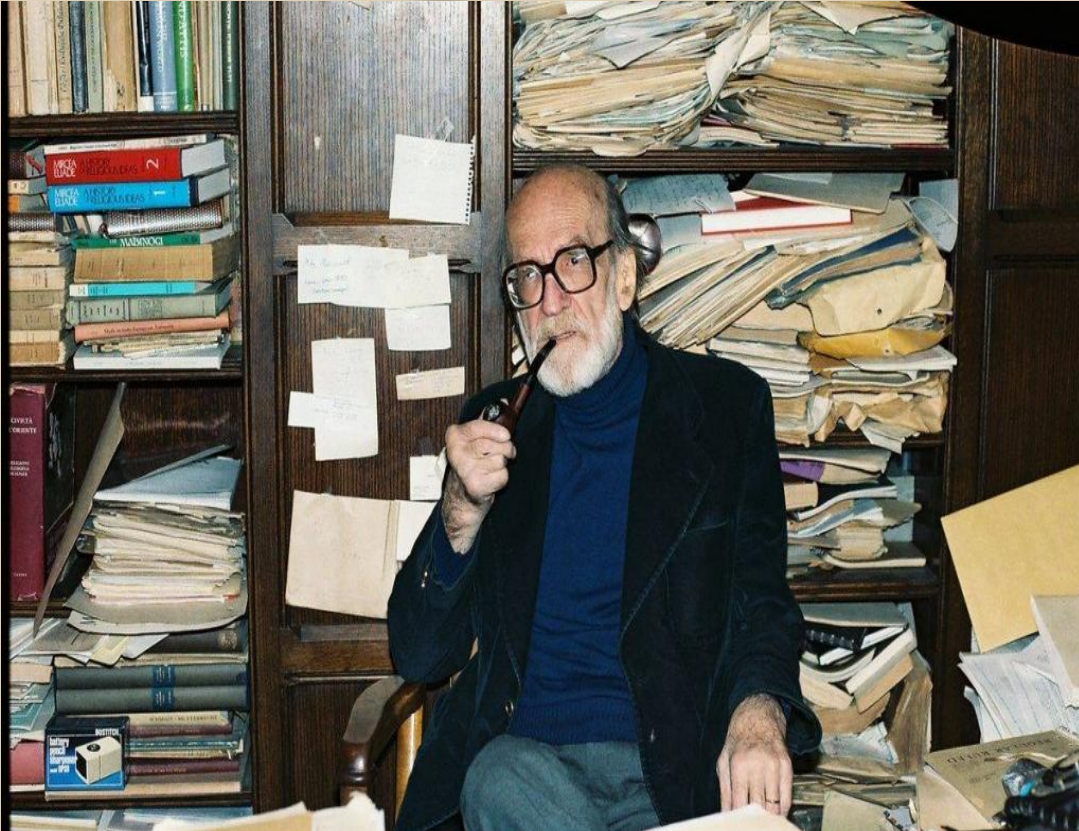
- cunoașterea sacră;
- trezirea conștiinței supreme.

(Socrate- „moșirea”/ zămislirea)

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Religia este soluția exemplară a oricărei crize existențiale, pentru că are origine transcendențială, valorizată ca revelație, primită dintr- o altă lume, transumană.

LECTURA este ieșire din Timp și are funcție mitologică.

Omul modern păstrează urme ale comportamentului religios, dar golite de semnificație.
Ca să aibă o lume a lui, a desacralizat lumea în care trăiau strămoșii.

Joc interactiv

<https://learningapps.org/display?v=pg3itgxuc25>

LearningApps.org Român

Caută exerciții | Răsfoiește exerciții | Alcătuieste exercițiu | Alcătuieste colecție | Conectare

Sacrul și profanul; timpul sacru și spațiul sacru

1 / 5

Care dintre următoarele afirmații descriu corect diferența dintre sacru și profan?

- A. Sacrul este parte din realitatea cotidiană, fără semnificație religioasă.
- B. Profanul este strâns legat de ritualuri și simboluri religioase.
- C. Sacrul este perceput ca o manifestare a divinului într-un spațiu sau timp aparte.
- D. Profanul desemnează lumea obișnuită, lipsită de caracter religios.
- E. Sacrul și profanul sunt sinonime în limbajul religios.

Termenul **ANABASIS** circumscrie drumul ascensional al sufletului, călătoria rituală de purificare interioară. Acest drum este complementar coborârii în lumea subpământească, adeseori realizată voluntar de către erou, cu scopul aflării unui răspuns care i-ar aduce nemurirea. Chiar dacă personajul revine în lume fără atingerea scopului său, eșecul căutării dobândește conotații pozitive prin revelarea unui adevăr. Întoarcerea de pe tărâmul morților este un câștig al vieții, al valorii umanului în raport cu zeii. Sensul oricărei căutări imposibile se dovedește a fi cunoașterea sublimului, tocmai prin cufundarea în spațiul chinului veșnic.

CATABASIS este un termen ce definește călătoria către tărâmul morților. În mitologie, eroul, care se distinge printr-un statut exemplar, se confruntă cu forțe potrivnice, oameni sau zei. Drumul său se transformă adeseori în rătăcire sau căutare îngreunată a unui lucru imposibil de găsit în ordinea firescului. Călătoria personajului mitologic este reală, coborârea în tenebre fiind aproape un privilegiu, un semn al celui predestinat căutării. Lumea interlopă, cunoscută sub numele de Hades, este tărâmul morților, unde se poate afla un răspuns sau o cheie de rezolvare a unei situații dificile. Platon folosește termenul *catabasis* în referirea la călătoria lui Odiseu în lumea subpământească. Similar acestuia este termenul *nekya*, care definește ritualul prin care se realiza un dialog cu spiritele morților, în măsură a prezice viitorul.

Sensul modern, prezent în domeniul psihologiei, este acela de cunoaștere a interiorității prin explorarea hățișurilor sufletești. Coborârea în propria ființă, chiar în zonele subconștientului, este experimentată în situații limită ale vieții sau în diferite stări sufletești aflate între melancolie și depresie.

Miturile fundamentale ale culturii române

Miturile sunt elemente esențiale ale identității unui popor. Potrivit criticului George Călinescu, mitologia românească nu este doar un ansamblu de povești arhaice, ci o formă profundă de înțelegere a realității, a sufletului național și a spiritului popular.

1. Mitul etnogenezei

2. Mitul transhumanței

3. Mitul estetic

4. Mitul erotic

G. Călinescu, „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”

- **Traian și Dochia:** *mitul etnogenezei românești* = nașterea poporului român; numele de Traian, Dochia sau Dochița circula în colinde, dar Asachi, primul getizant, a răspândit povestea și astfel mitul a luat consistență și stăpânește conștiințele
- **Miorița:** *mitul transumanței – existența pastorală a poporului român și situația cosmică a omului* = traducerea hermetică a noțiunii de extincție; în această viziune franciscan panteistică moartea devenind *mireasa lumii*, Crăiasă, înhumarea luând înfățișarea misterului nupțial
- **Meșterul Manole:** *mitul estetic, concepția despre creație ca jertfă, ca rod al suferinței* = problema creației și a culturii, simbolizând condițiile creațiunii umane
- **Zburătorul:** *mitul erotic, personificând invazia instinctului puberal* = instinctul erotic la fete, sexualitatea

Activitate:

Pornind de la aspectele critice surprinse, analizați fiecare mit fundamental, urmând câteva direcții interpretative:

- ❑ arhaizantă (Al. Odobescu, *Cântecele populare*, Dan Botta, *Unduire și moarte*, D. Cantemir, *Descriptio Moldaviae*),
- ❑ sofianică (Lucian Blaga, *Trilogia culturii. II. Spațiul mioritic*),
- ❑ mitologică (Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis- Han; Meșterul Manole. Studii de etnologie și mitologie*; Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*),
- ❑ estetică (G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*).

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Cosmogonia în mitologia românească

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Căderea îngerilor

Mitologia românească vorbește despre existența lui Dumnezeu și a Diavolului înaintea creației lumii, într-un haos primordial sau ocean nesfârșit. Lumea nu a fost creată din nimic, ci din materie preexistentă, cu ajutorul Diavolului sau al animalelor. Unele legende spun că Dumnezeu a apărut din spumă sau ca un porumbel. Diavolul era inițial un înger care s-a răzvrătit și a fost alungat din cer, devenind stăpânul iadului.

Teoria Haosului

La prima vedere, lumea în care trăim pare guvernată de reguli, tipare și planuri bine stabilite. Urmăm orare, programăm evenimentele până la cele mai mici detalii și sperăm că pe parcursul vieții noastre nu ne vom abate de la plan. Dar, în același timp, în viață, ne lovim de surprize, dezordine, momente de criză și emoții imposibil de calculat. Acest aparent conflict dintre ordine și haos nu este doar un fenomen uman sau social, ci și unul fizic. Aici intervine teoria haosului. Un concept fascinant din fizică și matematică, care ne arată că haosul nu reprezintă o lipsă de reguli, ci un tip de ordine pe care încă nu-l înțelegem.

Pe scurt, teoria haosului spune că în anumite sisteme, mici schimbări în condițiile inițiale pot duce la diferențe uriașe în comportamentul final. Un celebru exemplu poate fi cel al „efectului fluture” care sugerează că bătaia aripilor unui fluture în Brazilia poate declanșa un uragan în Texas. Desigur, nu în sens literal, dar ideea este că unele sisteme sunt extrem de sensibile, iar acest lucru face ca previziunile pe termen lung să fie aproape imposibile.

Viața noastră cotidiană funcționează în mod similar. O decizie aparent ne semnificativă poate schimba întregul curs al zilei sau chiar al vieții. Deși tindem să căutăm siguranță în planuri și rutine, realitatea este că trăim într-un haos frumos, în care fiecare clipă are potențialul să creeze ceva complet neașteptat.

Ceea ce este și mai interesant despre teoria haosului este că aceasta susține faptul că haosul nu înseamnă ceva dezorganizat, fără reguli, ci, dimpotrivă, acesta apare în sisteme care sunt complet reglementate de ecuații clare, dar care devin imprevizibile din cauza complexității. Acest lucru ne duce cu gândul la viața noastră, care deși pare aleatorie, urmează de fapt niște legi interioare pe care poate nu le-am înțeles încă.

A înțelege teoria haosului înseamnă, probabil, să acceptăm imprevizibilul. Să nu ne mai ferim de incertitudine, ci să o privim ca pe o oportunitate și să admitem faptul că haosul nu este dușmanul nostru, e țesătura realității în care trăim.

Dualismul cosmogonic

Crearea lumii

Pământul a fost creat de Dumnezeu dintr-o bucată de lut scoasă de Diavol din fundul apelor, la porunca divină. Diavolul, văzând creația minunată, a devenit invidios și a încercat să distrugă creația divină.

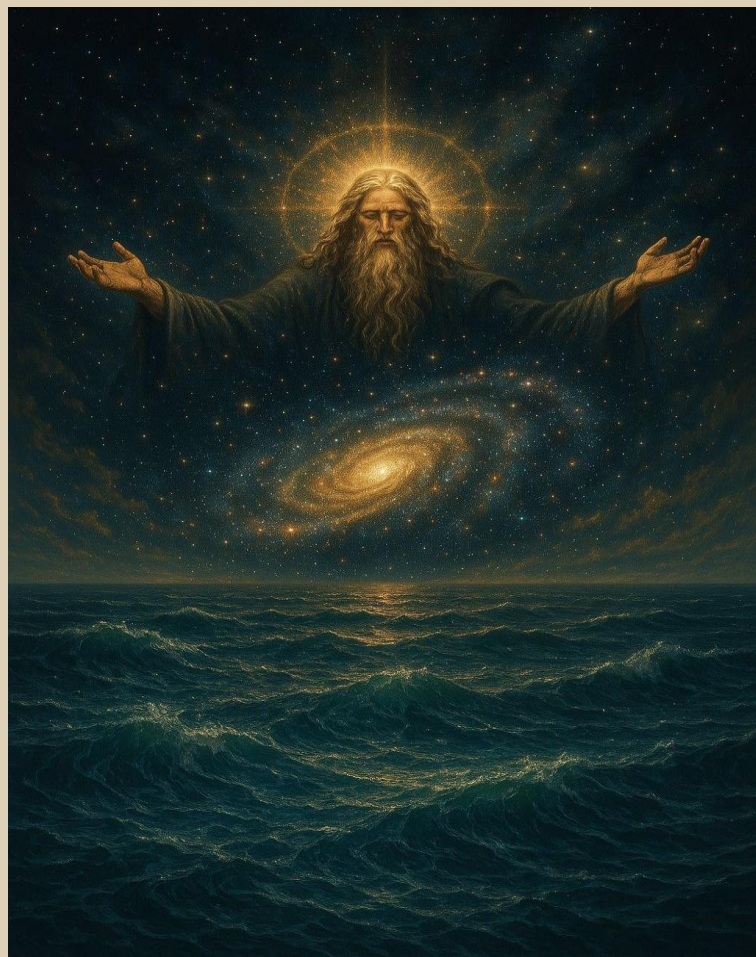
Conflictul dintre Dumnezeu și Diavol

La început, cei doi asemeni unor frați, dar Diavolul a devenit viclean și a încercat să-l înșele pe Dumnezeu. A încercat să păstreze nisipul și lutul pentru sine, sperând că va deveni stăpânul lumii. Dumnezeu binecuvântează lutul și creează pământul ferm, în timp ce Diavolul nu reușește să-l înece. Diavolul devine invidios din cauză că nu poate face și el minuni și încearcă să-l înece pe Dumnezeu în somn. Pământul, însă, se întinde miraculos în toate direcțiile, marcând locurile unde Dumnezeu îl binecuvântează. Aceste locuri sunt văzute ca sfinte, iar centrul acestora este identificat simbolic cu Ierusalimul, considerat centrul lumii terestre.

Apele pământului

În imaginarul mitologic, apele pământului nu sunt simple izvoare sau râuri, ci granițe între lumi – porți spre țărâmurii nevăzute. La marginea universului curge Apa Sâmbetei, un râu tainic și întunecat care înconjoară Pământul, separând viața de moarte, sacrul de profan. Într-o pictură dramatică, vedem cum acest râu învolburat se învâрте în spirale cosmice, iar deasupra lui se înalță două forțe opuse: o divinitate aurie, luminoasă, cu raze de lumină în jurul capului, care veghează cu blândețe asupra lumii, și o siluetă întunecată, cu coarne, ascunsă în umbra haosului, simbolizând păcatul și pedeapsa. Această apă nu este doar un râu, ci o memorie ancestrală a mării primordiale, prezentă în mituri din întreaga lume. Într-o altă scenă mitică, marea originală domină întregul cadru – un ocean infinit, din care se naște universul. Deasupra valurilor, o divinitate a creației întinde mâinile, ordonând haosul lichid. Lumina și întunericul se înfruntă în tăcere, iar stelele privesc tăcut din adâncurile cosmosului. Împreună, aceste imagini ilustrează viziunea arhaică asupra apei ca element sacru, creator și distrugător, punte între lumi și început al tuturor lucrurilor.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Crearea pământului

Aurel Cosma, în volumul „Mitologie română”, oferă o viziune profundă și fascinantă asupra felului în care poporul român și-a imaginat creația lumii, împletind tradiții populare cu interpretări biblice și teologice. Conform credinței populare românești, Dumnezeu și-a început creația într-o zi de marți, motiv pentru care această zi este considerată nefavorabilă pentru începuturi importante. Această credință se bazează pe o corelație între calendarul antic și anul nașterii lui Hristos, indicând o tradiție profund înrădăcinată. În tradiția biblică, Dumnezeu a creat lumea din nimic, însă pentru poporul român această idee era greu de conceput, motiv pentru care mitologia a apelat la explicații mai tangibile. În imaginația colectivă, Dumnezeu plutea pe ape și colinda universul înainte de a începe creația, iar prima materie a fost apa, din care Dumnezeu a început să modeleze lumea. Apa a fost creată „din nimic, din puterea cuvântului și a voinței divine”. Un mit semnificativ descrie faptul că Dumnezeu a scos un pumn de lut din fundul mării și a început să creeze lumea de pe o insulă plutitoare. Această bucată de pământ era atât de mică încât putea fi privită ca o frunză care se balansa pe valurile mării. Aceste elemente simbolice exprimă ideea fragilității creației divine, dar și a unui echilibru între divin și natural. Poporul român credea că pământul stă pe apă, și dovada ar fi fost dată de faptul că, săpând adânc în sol, oamenii găseau apă – o confirmare a „temeliei” lichide a lumii. În sprijinul acestor credințe veneau și observațiile cotidiene: apele vântului, apele văzduhului și apele subpământene. Astfel, pământul era perceput ca o coajă fină care putea fi ușor distrusă dacă oamenii s-ar fi abătut de la voința divină.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Ploaia – darul celor vrednici

În tradiția populară din Transilvania, se spune că Dumnezeu, văzând cât de importantă este apa dulce pentru viețuitoare, a chemat toate păsările pământului să sape izvoare. Toate au răspuns chemării, în afară de gaiță, care a refuzat să își murdărească ghearele în noroi. Celelalte păsări, muncind din greu, au reușit să dezgroape izvoarele, în timp ce gaița a fost blestemată și pedepsită de Dumnezeu să nu poată bea niciodată apă de izvor. Ea putea să-și potolească setea doar cu rouă sau apa care se strângea pe frunze ori aripi. Dacă bea din izvoare, murea. Mai târziu, speriată de consecințe, gaița a cerut iertare, dar Dumnezeu nu și-a retras pedeapsa. Așa se explică, în credința populară, de ce gaițele scot sunete ascuțite în timpul secetei – pentru a cere ploaie de la Dumnezeu. În Bucovina, circulă o variantă asemănătoare, dar aici personajul central este bufnița (numită „buha”). Ea a fost chemată de Dumnezeu să ajute la săparea izvoarelor, însă a refuzat cu nepăsare, spunând că nu are nevoie de apă de băut. Drept pedeapsă, Dumnezeu nu i-a permis să bea din izvoarele pământului, ci doar din stropii de ploaie. Se spune că în nopțile toride de vară, când se aud strigătele bufniței, aceasta se roagă după ploaie. Spre deosebire de gaiță, bufniței i s-a dat voie să-și țină ciocul deschis când plouă, ca să-i picure apa în gură.

Blajinii

Blajinii sunt personaje mitologice din folclorul românesc considerate ființe bune, credincioase lui Dumnezeu, care trăiesc într-o lume separată de cea a oamenilor, adesea sub pământ sau pe marginea lumii, pe coastele pământului", în apropierea sau chiar pe Apa Sâmbetei - marea care înconjoară lumea omenească. În unele tradiții, se spune că trăiesc chiar pe apă și că Dumnezeu le-a dat darul de a putea trăi fără să se înece.

Aceștia duc o viață sfântă, se roagă neîncetat și nu cunosc păcatul sau moartea, fiind văzuți ca niște protectori spirituali. Sunt de statură mică, cu chip omenesc, fiind urmașii lui Set, fiul lui Adam, sau ai copiilor nebotezați morți la naștere.

Blajinii sunt legați de o sărbătoare populară importantă – Paștele Blajinilor - când, în credința populară, li se trimit ofrande sub formă de coji de ouă puse pe apă, care ajung la ei pe calea Apelor Sâmbetei. Această tradiție exprimă legătura spirituală dintre lumea noastră și cea a Blajinilor, sugerând o comunicare simbolică între vii și cei din lumea de dincolo.

Suștinerea lumii

Există o credință populară conform căreia pământul plutește pe un ocean imens și este sprijinit de stâlpi sau furci, uneori din foc. În unele variante, acești stâlpi sunt roși de luda, personificarea Diavolului, dar Dumnezeu veghează ca lumea să nu se prăbușească. Există și credința că lumea se sprijină pe un pește uriaș, iar oamenii trebuie să postească pentru ca acesta să nu se miște. În Bucovina, oamenii țineau patru posturi mari pentru a preveni distrugerea stâlpilor lumii. Legenda are o morală creștină clară: postul este o poruncă, iar nepăzirea ei duce la pedeapsă. Peștele devine astfel un simbol al stabilității al lumii și, în plan concret, mâncare de post. Tradiția integrează mitul riturilor creștine și oferă explicații religioase pentru cutremure sau fenomene naturale. Aceste credințe reflectă o viziune cosmică tradițională în care ordinea lumii e fragilă și trebuie protejată prin credință și ritual.

Legenda despre crearea munților

Una dintre cele mai cunoscute legende ne spune că, după ce a creat pământul, Dumnezeu a dorit să așeze apele, dar nu găsea loc potrivit. A cerut sfatul ariciului, o creatură văzută ca înțeleaptă, dar acesta a refuzat să se amestece în planurile divine. Totuși, murmurând singur, și-a exprimat nedumerirea de ce nu ar crea Dumnezeu munți. Albina, trimisă ca mesager, a auzit aceste cuvinte și i le-a transmis lui Dumnezeu. Astfel, Creatorul a înălțat munții și a lăsat apele să curgă prin văi. Pentru înțelepciunea și rolul ei, albina a fost binecuvântată să producă miere, iar ariciul a primit țepi pentru apărare.

Alte legende completează imaginea formării reliefului. Într-una dintre ele, îngerii căzuți, alungați din cer, încearcă să se reîntoarcă, construind munți din straturi de pământ. Dumnezeu oprește însă această încercare, iar munții rămân ca urme ale trudei lor zadarnice.

O legendă aparte afirmă că Dumnezeu a creat munții pentru a-l salva pe Hristos de prigoana evreilor, iar pietrele aruncate asupra lui s-au transformat în ouă colorate, de unde ar proveni obiceiul pascal de a vopsi ouă.

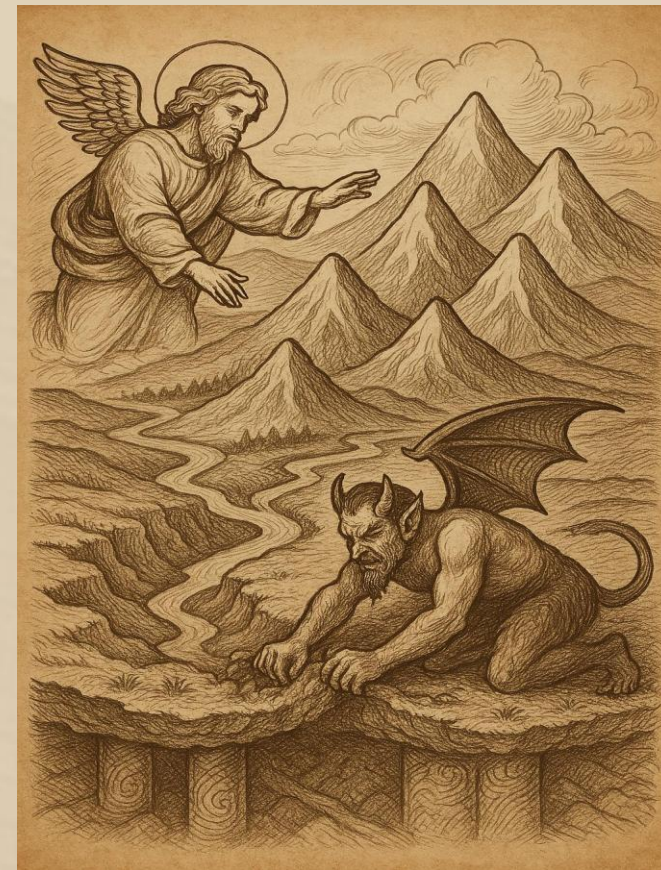
Într-un alt episod mitic, Diavolul, invidios pe frumusețea creației divine, aruncă nisip pe pământ sperând să-l transforme în piatră și să-l degradeze. Dar Dumnezeu îi ia

Versiuni populare despre crearea munților:

- Influențele mazdeiste și iraniene evidențiază dualismul dintre bine (Ahura Mazda) și rău (Ahriman), reflectat și în legendele românești.
- Conform credințelor populare, la început pământul era o suprafață plană și netedă.
- Diavolul, invidios pe creația lui Dumnezeu, a străpuns pământul pentru a da drumul apelor, formând astfel văile, iar din pământul scos s-au ridicat munții. Într-o altă legendă, pământul era prea mare pentru a încăpea sub cer, iar Dumnezeu, la sfatul Diavolului, l-a strâns, ceea ce a dus la încrețirea lui și la apariția munților și a văilor.

Așadar, mitologia românească oferă interpretări poetice și simbolice ale proceselor geologice, integrate într-o viziune despre lupta dintre bine și rău.

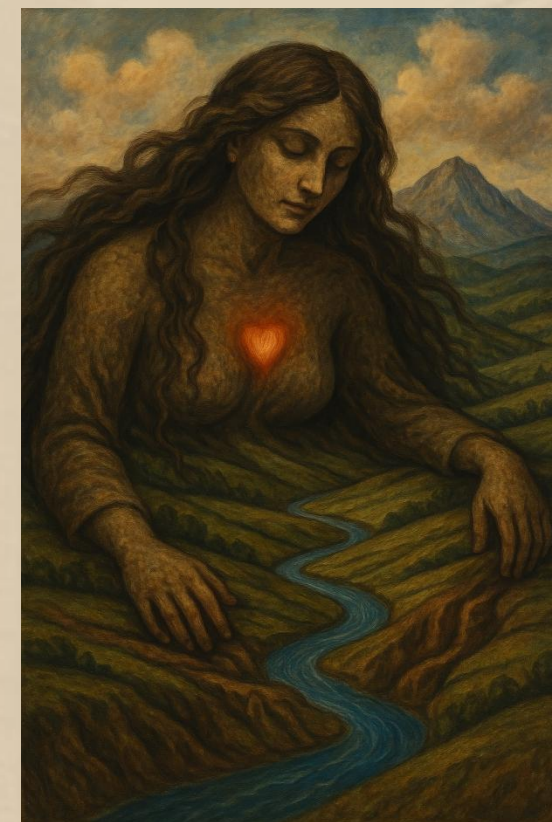

Concepții despre viața și funcționarea pământului

Poporul nostru crede că pământul este viu și trăiește, că el simte și muncește ca orice ființă care are viață.

În mitologia românească, pământul nu este doar suportul vieții, ci o ființă vie, cu inimă, sânge și simțire, capabilă de muncă, bucurie și suferință. Considerat sacru, el primește un rol esențial încă de la începutul lumii: acela de a hrăni toate viețuitoarele. Totuși, refuză inițial să-l hrănească pe om, temându-se că va fi exploatat fără recunoștință. Dumnezeu îi dă atunci dreptul să ofere roade doar celor care îl muncesc și îl îngrijesc.

Credințele populare românești păstrează urme ale vechilor religii păgâne, unde pământul era venerat ca o divinitate. Spre deosebire de alte mitologii, unde mama-terestră are roluri simbolice, mitologia românească adaugă detalii originale despre viața interioară a pământului – cum produce aur sau argint în funcție de fenomenele climatice, cum completează lipsurile și cum își cere singur odihna, pedepsind omul prin secetă sau lipsă de roade dacă este neglijat.

Mituri despre originea omului

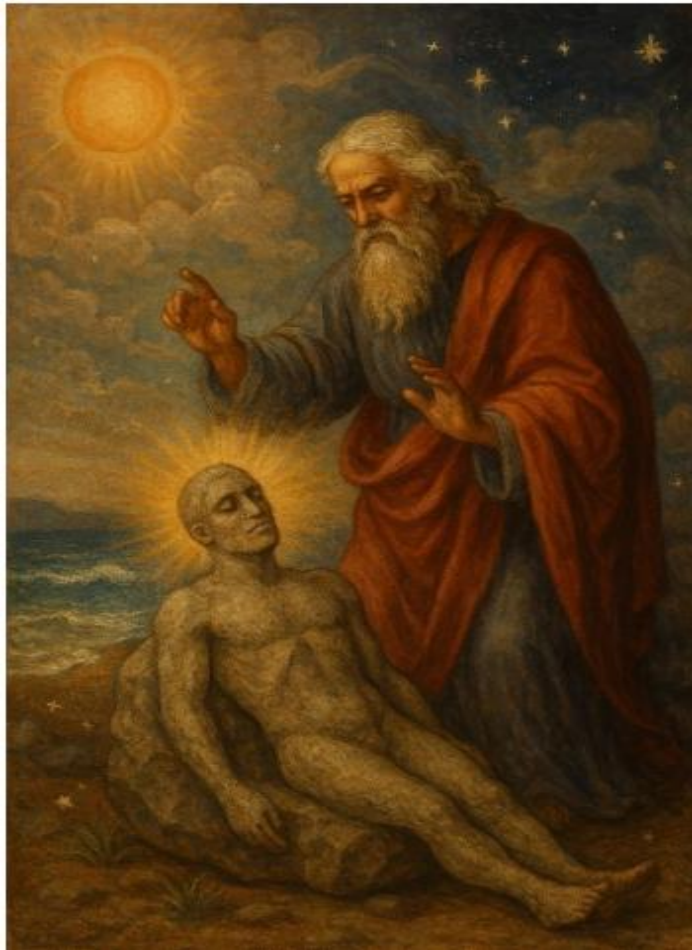
În mitologia românească, unul dintre cele mai cunoscute mituri despre crearea omului este varianta populară în care Dumnezeu și diavolul colaborează (și se ceartă) la facerea lumii și a omului.

La început, peste tot era doar apă și întuneric. Dumnezeu plutea pe ape și l-a trimis pe diavol (numit adesea „Nefârțatul” sau „Dracul”) să aducă un pumn de lut de pe fundul apei. Diavolul a încercat să-l păcălească, dar lutul i se lipea de mână și se tot înmulțea, fiindcă era sfințit de voința lui Dumnezeu. Din acest lut s-a întins pământul. Dumnezeu a luat lut galben și l-a frământat, dându-i formă de om. L-a făcut frumos și proporționat. Diavolul, gelos, a încercat și el să facă un om din noroi negru, dar i-a ieșit strâmb și diform – astfel au apărut bolile și urâțenia în lume. Dumnezeu a suflat peste chipul din lut, iar omul a prins viață. În unele variante, diavolul, invidios, a încercat să intre și el în om, dar acesta era deja animat de suflul sfânt. În altele, diavolul a vrut să-l strângă de gât ca să-l omoare, iar de atunci oamenii au „mărul lui Adam” (urma mâinii diavolului). Omul, deși creat de Dumnezeu, poartă în el și tentația răului – pentru că, în procesul creației, diavolul a avut un rol indirect. Astfel, firea umană este văzută ca o luptă continuă între bine și rău.

Acest mit combină elemente creștine (Dumnezeu, sufletul dat prin suflare) cu motive arhaice precreștine, în care **actul creației e o lucrare comună, dar conflictuală, între două principii opuse.**

Crearea omului

Se spune că Dumnezeu a hotărât să-l zidească pe om din piatră, completându-l cu suflet din Duhul Sfânt și minte din lumina soarelui, iar frumusețea trupului i-a fost dată de soare și de mare. Sângele a fost făcut din rouă, iar alte părți din vânt, stele și nouri, semn al unei compoziții cosmice și spirituale. Sub influența literaturii slavone, omul este considerat făcut din opt părți. Pentru crearea femeii, Dumnezeu l-a adormit pe Adam și a ales să scoată o coastă din partea stângă, alegere simbolică pentru a echilibra înțelepciunea și puterea între bărbat și femeie. Din această coastă a fost creată Eva, simbolizând echilibrul și viața.

Bogumilismul

Dualitatea trup-suflet configurează o viziune profundă asupra creației umane. Din perspectivă bogumilistă, trupul a fost creat de Diavol, simbolizând pământul și imperfecțiunile materiale, în timp ce sufletul este dat de Dumnezeu, reprezentând lumina, divinitatea și spiritualitatea.

După moarte sufletul se înalță către Dumnezeu, în căutarea salvării și a fericirii veșnice, în contrast cu trupul, care este lăsat în urmă și îngropat în pământ, un loc asociat cu puterea Diavolului.

Un aspect interesant sunt relatările despre Satana, care, în fața minunii animării omului, a fost frustrat că nu a putut să însuflețească trupul creat. Din acest act de reproș și dezamăgire a apărut scuipatul, un simbol al relelor și bolilor umane. De asemenea, oamenii au adoptat acest obicei urât de a scuipa, un gest care exteriorizează suferințele și nemulțumirile sufletești.

Această temă deschide o discuție despre natura umană, lupta dintre bine și rău și impactul acțiunilor noastre asupra existenței noastre spirituale și materiale.

Cea dintâi familie

Conform credinței populare, Dumnezeu i-a așezat pe Adam și Eva în Grădina Edenului, situată în cerul al nouălea, unde trăiau fericiți, fără lipsuri. Singura interdicție era să nu mănânce din pomul oprit, care ascundea taina vieții și a morții.

Diavolul, întrupat într-un șarpe cu aripi și picioare, o ispitește pe Eva, determinând-o să guste din fruct și să-i stoarcă zeama în gura lui Adam. Astfel se explică, în tradiția românească, apariția „nodului lui Adam” la bărbați. În urma păcatului, cei doi își pierd învelișul de solzi, rămânând doar cu unghiile, iar șarpele este pedepsit să-și târască trupul pe pământ.

Femeia este considerată mai vinovată, motiv pentru care, în credința populară, nu are acces în altar și suferă durerile nașterii. După izgonirea din rai, Adam și Eva sunt nevoiți să muncească pentru a trăi. Legendele românești completează relatarea biblică, adăugând detalii precum judecata lui Dumnezeu, darul de smirnă și tămâie, precum și noile porunci privind munca și semănatul pământului.

Prima moarte omenească

Prima moarte omenească, conform Bibliei, a fost cea a lui Abel, ucis de fratele său Cain din invidie, după ce Dumnezeu a primit doar jertfa lui Abel. Biblia nu oferă detalii despre modul în care a fost comisă crima, însă legendele populare românești, bazate pe imaginația colectivă și observațiile țăranului, oferă explicații amănunțite. Diavolul, văzând ura lui Cain, l-a învățat cum să-și omoare fratele, aruncând o piatră asupra unei oi. Cain a urmat exemplul. După moartea lui Abel, Adam și Eva au învățat să-l îngroape urmărind o pasăre care își acoperea puii cu țărână.

Există și legende despre pedepsirea lui Cain: într-una, este ucis din greșeală de un strănepot orb, iar din trupul său s-au născut câinii; în alta, Dumnezeu l-a așezat pe lună, unde chipul lui Cain și fapta sa pot fi văzute de toți. Se spune că atunci când căldarea pe care o ține în mână se va umple și trei picături de sânge vor cădea pe pământ, va veni sfârșitul lumii.

Ursitoarele

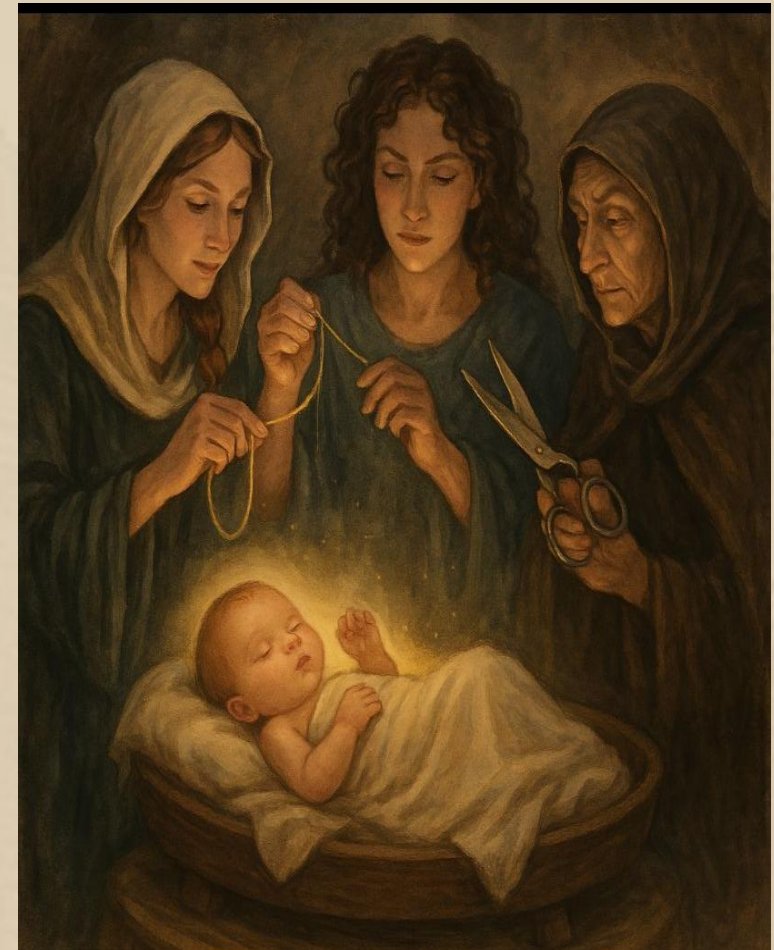
Românii au o viziune fatalistă, considerând că soarta fiecărui om este stabilită dinainte, iar influențele religioase și mitologice contribuie la consolidarea acestei concepții.

Credința în destin:

- destinul este perceput ca o forță imuabilă, stabilită încă de la naștere,
- această idee este comună atât în mitologiile păgâne, cât și în religia creștină. Viața este considerată o înlănțuire de evenimente predeterminate, care nu pot fi schimbate de către om.

Ursitoarele - simbol al sorții:

- ursitoarele sunt ființe supranaturale, asemănătoare cu Parcele din mitologia greacă,
- ele apar în a treia noapte după nașterea unui copil și decid soarta acestuia,
- se crede că una toarce firul vieții (Clotho), alta îl măsoară (Lachesis), cea de-a treia îl taie (Atropos). Unele tradiții spun că pot fi auzite sau chiar văzute de cei cu daruri speciale.

Legenda ciobanului și castelul Ursitoarelor

Un cioban ar fi văzut într-o noapte un castel fabulos, apărut pe neașteptate. În castel Ursitoarele torceau firele destinului. El a recunoscut firul vieții lui și l-a rugat pe Dumnezeu să-i mai dea timp. Cererea i-a fost ascultată, dar doar pentru o perioadă limitată.

Credințele populare despre destin și Ursitoare reflectă o înțelegere profundă a vieții, a misterului existenței și a fragilității umane. Ele arată cât de mult s-au străduit oamenii să explice rostul vieții și moartea, împletind imaginația cu spiritualitatea.

Îngerul păzitor

Potrivit credințelor populare, fiecare om este însoțit de două entități spirituale – îngerul păzitor și Diavolul. Îngerul stă la dreapta omului și îl ocrotește, în timp ce Diavolul stă la stânga și îl trage spre păcat. Îngerul încearcă să-l ghideze spre fapte bune, iar Diavolul spre cele rele.

Copiii și spiritele rele:

Există o credință conform căreia copiii pot fi înlocuiți de spirite demonice, numite „Vidme”, mai ales dacă nu sunt botezați. Mamele erau foarte atente în primele luni de viață ale copilului, păzindu-i pentru a nu fi schimbați. Se foloseau ritualuri, precum aprinderea unei lumânări, pentru a alunga spiritele rele.

Originea îngerului păzitor:

O legendă din Bucovina povestește că Dumnezeu a hotărât să trimită un înger păzitor fiecărui om pentru a-l proteja de Diavol. Acest înger este alături de om pe tot parcursul vieții, dar mai ales după botez.

Reguli populare legate de protecția îngerului:

Există numeroase obiceiuri și reguli de viață pentru a nu alunga îngerul păzitor – de exemplu, să dormi pe partea stângă, să nu înjuri sau să nu intri în cârciumi, deoarece acestea sunt locuri unde îngerul nu intră, dar Diavolul da. Se spune că îngerul notează faptele bune, iar Diavolul pe cele rele.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Norocul providențial

În mitologia românească, norocul este văzut ca o entitate invizibilă, asemănătoare unui înger păzitor, care însoțește omul de la naștere până la moarte. Acesta influențează destinul și poate fi folosit sau pierdut în funcție de comportamentul omului. Norocul poate fi activ, leneș, bun sau dăunător. El rămâne lângă persoanele vesele și pozitive, dar îl părăsește pe cel care se plânge, înjură sau are tendințe autodistructive. Uneori, norocul este legat de o casă sau de o familie și poate rămâne acolo chiar și după moartea cuiva. Poporul român crede că „norocul” trebuie să meargă mână în mână cu „partea” – fără una dintre ele, omul nu poate avea succes. Unele legende arată cum norocul poate fi pierdut dacă nu este respectat, așa cum se întâmplă cu pescarul care îl vinde fără să știe sau cu fata care nu-l hrănește. Simboluri precum șarpele casei sau talismane precum mărțișorul, piatra joasă și chihlimbarul sunt considerate aducătoare de noroc și protecție. Acestea reflectă legătura strânsă dintre noroc, credință, destin și echilibrul spiritual în cultura populară românească.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Panteonul mitologic românesc

Vraciul

Vraciul era un personaj important în comunitățile tradiționale, fiind cunoscut pentru cunoștințele sale despre plante și leacuri naturale. El nu era doar un tămăduitor al trupului, ci și al sufletului, având un rol spiritual în viața satului. Oamenii îl căutau atunci când se îmbolnăveau, dar și când aveau necazuri sau visuri neliniștitoare. Vraciul folosea ierburi, descântece și ritualuri străvechi pentru a vindeca. Cunoștințele sale se transmiteau din generație în generație, de multe ori în taină. În ochii sătenilor, vraciul avea o legătură specială cu natura și cu forțele nevăzute. El era respectat, uneori temut, dar mereu ascultat. În lipsa medicinei moderne, vraciul era speranța bolnavilor. Astăzi, figura lui a devenit mai degrabă simbolică, dar farmecul și misterul din jurul său continuă să fascineze.

Ielele

Ielele sunt fiinte supranaturale din mitologia românească, adesea considerate spirite ale naturii sau zâne ale pădurilor. Ele sunt înfățișate ca femei extrem de frumoase, cu păr lung, despletit, îmbrăcate în voaluri diafane, uneori transparente, și cu o aură de mister în jurul lor. Pot apărea noaptea, în locuri sălbatice precum păduri dese, poieni izolate, lângă izvoare sau pe câmpuri întinse. Una dintre cele mai cunoscute trăsături ale ielelor este dansul lor magic, o horă ce se spune că lasă urme arse în iarbă — cercuri cunoscute drept „trototituri” sau „hora ielelor”. Locurile unde au dansat nu trebuie călcate de oameni, căci pot aduce boală sau nebunie.

Zburătorul

Zburătorul este un personaj fascinant din mitologia românească, înfățișat adesea ca un spirit al nopții. El apare sub forma unui tânăr frumos, cu aripi, uneori invizibil, care se strecoară în visul fetelor nemăritate. Acest duh are un aer seducător și misterioasă putere de a provoca dorință și neliniște. Zburătorul este o figură a iubirii mistice și imposibile, adesea legat de suferința sufletească a celor îndrăgostiți. În unele legende, este văzut ca un demon, în altele ca o ființă romantică. Apare în literatura română, cel mai cunoscut fiind poemul „Zburătorul” de Ion Heliade-Rădulescu. Prezența lui simbolizează freamătul adolescenței și atracția necunoscutului. Este o manifestare a dorului, a iubirii neîmplinite. Mitul său are valențe atât erotice, cât și spirituale.

Piazza rea și piazza bună

Piazza Rea și Piazza Bună sunt două figuri mitologice românești care personifică forțele destinului.

Piazza Rea este un duh rău care aduce ghinion, boală, necazuri sau chiar moarte. Are chip de femeie sălbatică, cu trăsături aspre și haine întunecate, mereu pregătită să strice ceea ce merge bine. Oamenii o invocă fără să vrea, prin vorbe precum „Să nu dea Piazza Rea”.

Piazza Bună, în schimb, este protectoarea norocului și a speranței. Se arată rar, dar când o face, salvează omul de pericole sau îi aduce izbăvire. E înfățișată ca o femeie blândă, frumoasă, cu aripi sau haine de lumină – asemenea unui înger.

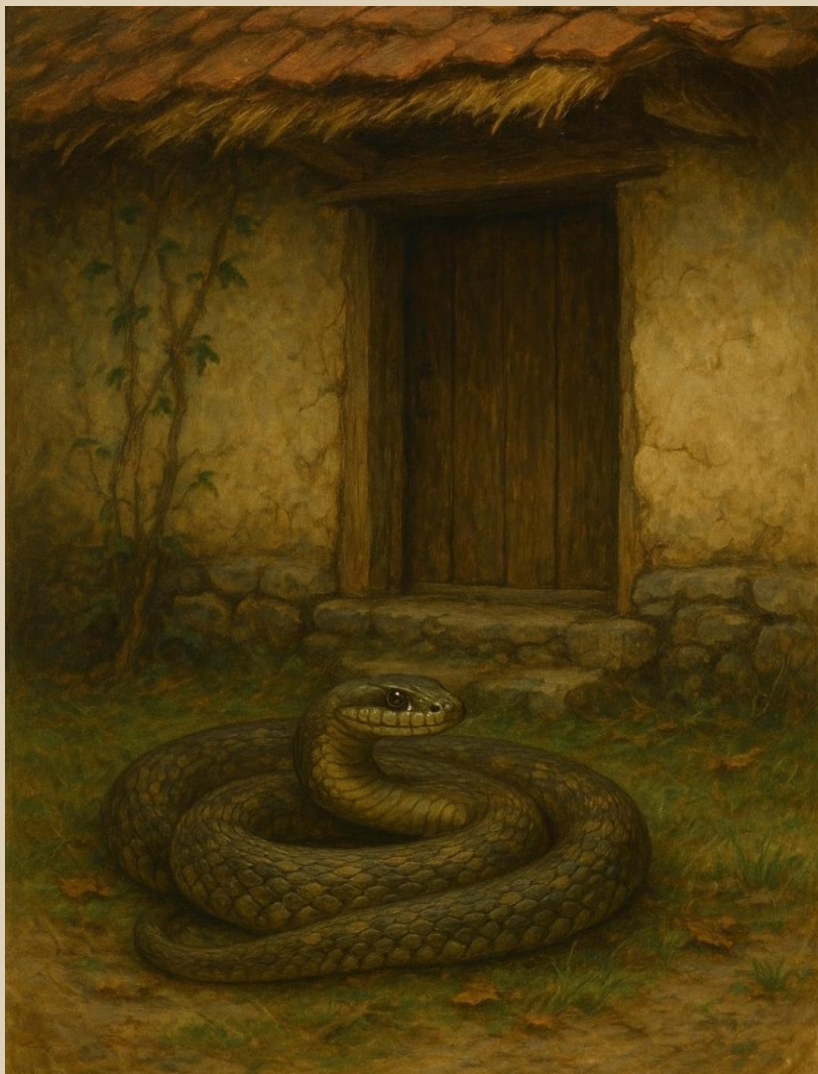

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICŌARĂ” ARAD

Călușarii

Călușarii sunt membri ai unei străvechi confrerii rituale din folclorul românesc, cunoscuți mai ales pentru dansul lor spectaculos și misterios. Dansul călușarilor este practicat mai ales în zona Munteniei și Olteniei, în perioada Rusaliilor. Acesta are rol de protecție împotriva spiritelor rele aducând noroc și sănătate comunității. Călușarii poartă costume tradiționale albe, decorate cu panglici colorate și clopoței. Dansul este ritmat, energic și implică sărituri și bătăi din picioare. Grupul este condus de un „vătaf”, considerat liderul dansatorilor. În ritual se folosește un steag simbolic și uneori se invocă puteri magice. Originea călușarilor este considerată precreștină, cu influențe daco-romane. Dansul a fost inclus în patrimoniul UNESCO în 2005. Este un simbol al identității culturale românești.

Șarpele casei

Șarpele casei este un simbol important în tradiția populară românească, considerat protectorul nevăzut al gospodăriei. Conform credințelor vechi, acest șarpe trăia în apropierea casei sau chiar în pereții acesteia, având rolul de a apăra familia de primejdii și nenorociri. Omorârea lui era un act considerat fatal pentru familia respectivă, aducând ghinion și dezastre. În ciuda faptului că șarpele este adesea asociat cu pericolele în multe culturi, în România el are un sens pozitiv. Este văzut ca un simbol al protecției, continuității și al legăturii dintre generații. În acest sens, șarpele casei devine o ființă sacră ce păzește locuința și aduce noroc, sănătate și belșug. Deși această credință a dispărut în mare parte în mediul urban, în zonele rurale și în poveștile din bătrâni, șarpele casei rămâne un simbol al armoniei cu natura și al protecției spirituale, amintindu-ne de legătura profundă dintre om și pământul său.

Fârtatul și Nefârtatul

În mitologia românească, Fârtatul și Nefârtatul sunt figuri simbolice care reprezintă, în esență, binele și răul, având o origine dualistă comună în tradițiile populare.

Fârtatul este personajul pozitiv. Reprezintă binele, dreptatea și lumina. În unele versiuni este fratele mai bun sau chiar un simbol al divinității bune. Apare adesea ca aliat al oamenilor, ajutându-i să lupte împotriva forțelor malefice.

Nefârtatul este opusul Fârtatului, personajul negativ. Este adesea identificat cu Diavolul în basmele populare. Numele său înseamnă „cel cu care nu ești în frăție” (ne-fârtat), adică inamicul omului și al binelui. El reprezintă răul, întunericul și haosul.

Stafiile

În mitologia românească, stafiile sunt spiritele neliniștite ale morților care nu și-au găsit odihna. Ele apar adesea ca umbre sau siluete și bântuie locuri izolate, case părăsite sau cimitire. Cauzele apariției unei stafii pot fi o moarte neașteptată, păcate neispășite sau ritualuri funerare făcute greșit. Oamenii credeau că stafiile cer ajutor pentru a-și găsi liniștea, iar pentru a le liniști se făceau pomeni, rugăciuni și descântece. În credințele populare, stafiile se aseamănă cu strigoii sau moroii, dar sunt considerate mai puțin periculoase.

Uriașii

Mitul uriașilor ocupă un loc fascinant în mitologia românească, reflectând credințele străvechi despre începuturile lumii. Se spune că uriașii au fost primii locuitori ai pământului, ființe colosale, înzestrate cu o putere imensă. Trăiau în munți înalți și adesea erau considerați creatori sau distrugători ai peisajelor naturale. Mulți bătrâni povestesc că aceștia au ridicat munți sau au săpat văi adânci cu palmele lor. În legende, uriașii erau adesea naivi, dar nu răi la suflet, însă uneori se împotriveau zeilor sau oamenilor. Unii spun că au fost pedepsiți și transformați în stânci sau au fost înghițiți de pământ. Multe formațiuni naturale din România, precum Pietrele Doamnei sau Ceahlăul, sunt legate de legende cu uriași. Mitul reflectă lupta dintre forțele haosului și cele ale ordinii. Astfel, uriașii au rămas simboluri ale trecutului mitic, ale forței brute și ale misterului cosmic.

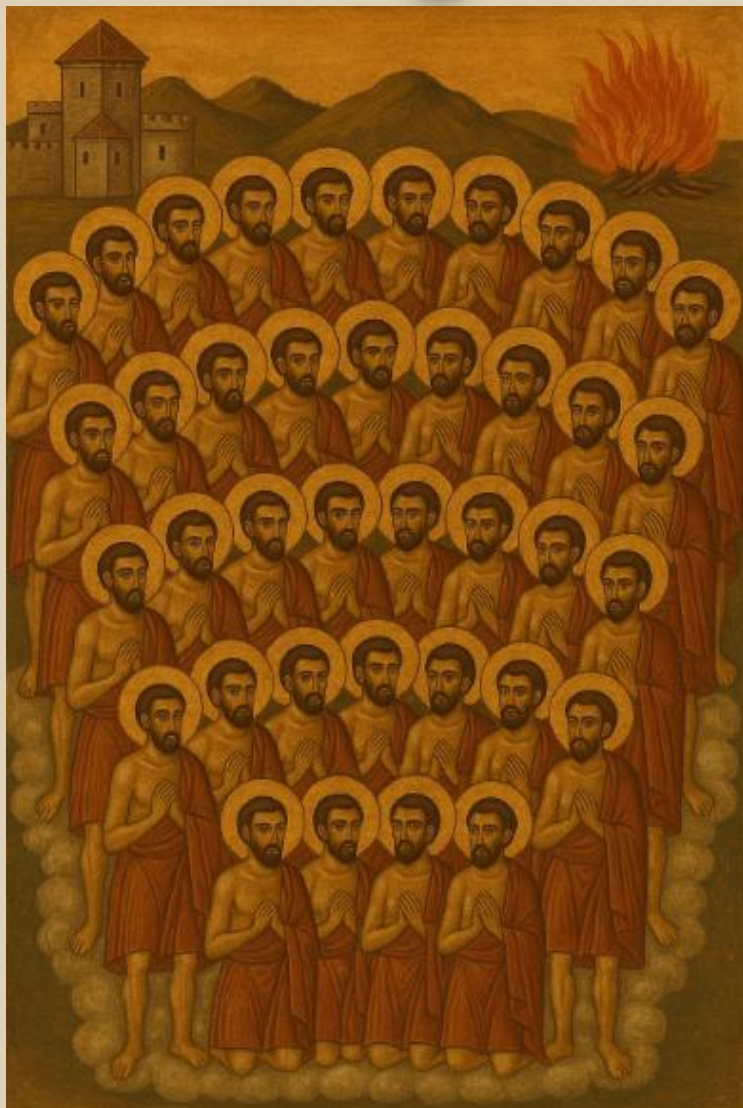

Strigoii și moroiul

Moroi și strigoi sunt creaturi din folclorul românesc, asociate cu moartea și bântuirea. Moroi pot fi sufletele copiilor nebotezați sau vampiri vii, care se hrănesc cu energia vitală a celor apropiați, provocând boli și vise apăsătoare. Strigoi, în schimb, sunt morți reîntorși din mormânt, care ies noaptea pentru a răspândi frica. Se crede că cei care au trăit vieți păcătoase sau au fost blestemați devin strigoi după moarte. Pentru a-i opri, sătenii recurg la deshumare, străpungerea cu țaruș sau ritualuri de purificare cu usturoi și tămâie. Cele două ființe reflectă temerile ancestrale față de moarte și supranatural, fiind adânc înrădăcinate în tradițiile populare românești.

Mucenicii

În mitologia românească, mucenicii nu sunt doar sfinți creștini, ci și ființe mitologice cu rol important în calendarul popular și în ritualurile de început de primăvară. Sărbătoarea lor, pe 9 martie, marchează un prag simbolic – ieșirea din iarnă și începutul unui nou ciclu agrar.

În credințele populare, mucenicii sunt considerați:

- spirite ale strămoșilor, adesea numiți și Moși, care se întorc temporar printre cei vii pentru a binecuvânta noul an agricol;
- uneori sunt văzuți ca ființe cerești sau solare, care au învins întunericul și iarna și aduc fertilitate, lumină și viață.

Se credea că aceștia:

- plutesc prin văzduh, ca niște duhuri strălucitoare;
- au puteri de protecție, dar și de pedeapsă dacă nu sunt respectați prin ritualuri și ofrande.

Moartea

Moartea este una dintre marile enigme ale existenței umane. Ea vine tăcută, adesea neașteptată, și ne obligă să reflectăm asupra fragilității vieții. Deși este temută, moartea dă sens vieții, punând preț pe fiecare clipă trăită. Fiecare cultură o înfățișează diferit: un sfârșit, o trecere, o renaștere. Pierderea celor dragi lasă goluri adânci, dar și amintiri prețioase. În fața morții, devenim egali, indiferent de statut sau avere. Ea ne învață să iubim mai profund și să trăim mai conștient. Uneori, moartea e privită ca o eliberare din suferință. Alteori, ca o nedreptate crudă. Dar întotdeauna, moartea rămâne o parte esențială a călătoriei umane.

Zânele

Zânele sunt creaturi magice din folclor, adesea descrise ca ființe delicate și frumoase cu aripi translucide. Ele trăiesc în păduri, câmpii și grădini secrete, protejând natura și ajutând animalele. Fiecare zână posedă puteri speciale, precum controlul elementelor naturii sau vindecarea plantelor. Sunt cunoscute pentru farmecul lor, dar și pentru spiritul lor jucăuș și uneori capricios. În tradițiile europene, zânele pot fi binevoitoare sau răutăcioase, în funcție de felul în care sunt tratate. Se crede că dansul zânelor lasă cercuri magice în iarbă, numite „cercurile zânelor”. Multe povești spun că zânele pot deveni invizibile sau își pot schimba forma pentru a se ascunde. Zânele iubesc muzica, lumina lunii și adesea poartă haine din petale de flori sau mătase fină. În unele mituri, ele păzesc comori ascunse și porți către alte lumi. Astăzi, zânele apar frecvent în literatură, filme și artă, simbolizând magia și inocența.

Știma Apelor

Știma Apelor este o creatura mitologică din tradiția populară românească, considerată stăpâna apelor adânci - râuri, lacuri și izvoare. Se spune că are o frumusețe fermecătoare și o aură misterioasă, cu păr lung, des și ud, ce pare împletit cu algele râurilor. Îmbrăcată în haine strălucitoare din solzi sau valuri de apă, ea apare adesea noaptea sau în zori, dansând la suprafața apei sau plutind lin. Conform legendelor, Știma Apelor are puterea de a controla curgerea apelor și poate aduce inundații sau secetă, în funcție de voia sa. Se spune că păzește comori ascunse în adâncuri și că doar cei aleși sau cei care o respectă pot primi binecuvântarea ei. Cei care o provoacă sau poluează apele pot fi trași în adânc, fiind pierduți pentru totdeauna. În unele povești, Știma apare ca o ființă tragică, legată de un blestem sau de o iubire pierdută, menită să rămână pentru totdeauna în apele care o definesc.

Zmeul

Zmeul este o creatură mitologică din folclorul românesc, adesea înfățișat ca un uriaș înaripat cu puteri supranaturale. El apare adesea ca un personaj negativ, răpind fete sau provocând haos în regat. În basme, este adesea învins de un erou curajos, precum Făt-Frumos. Zmeul locuiește de obicei într-un palat ascuns sau într-un tărâm fermecat. Are puterea de a zbura și de a scuipa foc, fiind o amenințare de temut. Uneori are mai multe capete, asemănător balaurului. Deși pare înfricoșător, zmeul poate simboliza și frica ce trebuie învinsă. El este o figură importantă în literatura populară românească. Povestirile cu zmei pun în valoare curajul, dreptatea și voința. Zmeul rămâne un simbol al provocărilor pe care eroii trebuie să le învingă.

Marțolea

Acest personaj mitologic din folclorul românesc este asociat cu superstițiile din Marțea Mare credință întâlnită în special în Bucovina și Transilvania. Simbolurile sale sunt coarnele, ceața, noaptea și negrul. Se arată ca o ființă cu chip schimbător (femeie frumoasă sau bătrână, cu coarne și ochi strălucitori). Ea pedepsește femeile care lucrează în ziua de marți. Este adeseori asociată unor personaje precum Joimarița, Muma Pădurii sau Zânele rele.

Solomonarul

Solomonarul este o figură legendară din mitologia românească, cunoscut ca un vrăjitor puternic care stăpânește forțele naturii. El este adesea înfățișat ca un bătrân înțelept, cu barbă lungă și albă, purtând o mantie ponosită și o carte de vrăji. Se spune că solomonarii pot chema furtuni, trăsnete și pot controla fulgerele cu ajutorul unor formule magice. Unii cred că aceștia zboară pe dragoni sau balauri, pe care îi călăresc prin ceruri. Solomonarii trăiesc departe de oameni, în munți sau pe tărâmurile ascunse, unde învață tainele magiei într-o școală secretă numită Școala de la Sarmizegetusa. Ei sunt considerați învățați și cunosc limba tuturor viețuitoarelor. Uneori, coboară printre oameni sub înfățișarea unor cerșetori pentru a-i încerca. Dacă sunt bine primiți, aduc noroc, dacă nu, pot aduce furtuni și grindină. Prezența lor este învăluită în mister, iar poveștile despre ei s-au transmis din generație în generație. Solomonarul este un simbol al cunoașterii ascunse și al legăturii omului cu natura.

Paparudele

Paparudele reprezintă un obicei străvechi din folclorul românesc, practicat mai ales în perioadele de secetă, cu scopul de a aduce ploaia și fertilitatea pământului. Grupuri de fete sau copii, îmbrăcați în frunze și flori, merg din casă în casă dansând și cântând versuri precum „Paparudă, rudă / Vino de ne udă”, iar localnicii îi stropesc cu apă ca semn al rugăciunii pentru ploaie. Acest ritual are origini precreștine și reflectă legătura profundă dintre oameni și natură, exprimând speranța, solidaritatea și credințele străbune legate de puterea elementelor naturale.

Muma Pădurii

Muma Pădurii este un personaj mitologic din folclorul românesc, o bătrână vrăjitoare care trăiește în adâncul codrilor. Este protectoarea pădurii, dar și o ființă temută, mai ales de copii și de cei ce-i tulbură liniștea. Trăiește într-o colibă ascunsă, înconjurată de animale sălbatice și plante magice. Are puteri supranaturale, poate vorbi cu arborii și controlează ființele pădurii. Se spune că are o înfățișare înspăimântătoare: cocoșată, cu părul des și alb, ochi pătrunzători și degete lungi ca niște crengi uscate. Uneori este înfățișată ca o vrăjitoare rea, alteori ca o bătrână înțeleaptă care pedepsește nedreptatea. În basme, este o încercare pentru eroul care trebuie să-i dovedească curajul. Prezența sa este o lecție despre respectul față de natură și legile ei. Muma Pădurii rămâne un simbol puternic al misterului codrilor românești.

Ursitoarele

Ursitoarele sunt personaje mitologice din folclorul românesc, cunoscute pentru rolul lor la nașterea copiilor. Se spune că ele vin în prima noapte după naștere și hotărăsc soarta pruncului. În tradiție, sunt trei la număr: una țese firul vieții, alta îl măsoară, iar a treia îl taie. Ele simbolizează destinul, iar hotărârile lor nu pot fi schimbate. În credințele populare, ursitoarele pot fi bune sau rele, influențând norocul, sănătatea și viața copilului. În prezent, ursitoarele apar adesea în spectacole artistice la botezuri. Aceste momente festive sunt inspirate din tradiția veche. Ursitoarele sunt înfățișate ca zâne cu puteri magice. Ele păstrează farmecul basmelor și al misterului. Astfel, folclorul românesc le păstrează vii și astăzi.

BLAJINII

Blajinii sunt ființe mitologice din folclorul românesc, considerate suflete ale celor morți fără lumină sau fără slujbe religioase. Se spune că trăiesc la capătul lumii, într-un loc ascuns de ochii oamenilor, de obicei sub ape sau pe insule greu accesibile. Blajinii sunt văzuți ca spirite blânde, dar izolate, care nu cunosc obiceiurile oamenilor. În credința populară, aceștia nu știu când este Paștele, așa că oamenii le trimit vestea sărbătorii prin ouă roșii aruncate pe apă. Astfel, prima duminică după Paștele ortodox este numită și „Paștele Blajinilor”. În unele zone, în această zi se merge la cimitir, se dau pomeni și se aprind lumânări pentru sufletele uitate. Blajinii simbolizează legătura dintre cei vii și cei trecuți în neființă.. Ei sunt expresia milei și a speranței într-o iertare universală. Mitul lor reflectă dorința profundă a oamenilor de a aduce lumină și mângâiere celor uitați.

Activitate:

Scrieți o scurtă prezentare a unui personaj din mitologia românească, însoțind textul de o imagine generată cu ajutorul inteligenței artificiale.

Categorii de personaje:

- suflete sacralizate,
- zânele rele,
- divinități sincretice,
- sărbători,
- creaturi mitice,
- semizei,
- eroi arhetipali,
- inițiații,
- personaje magice binevoitoare,
- personificări calendaristico- meteorologice,
- animale sapiențial- oraculare.

Joc interactiv

<https://wordwall.net/play/93178/420/434>

Match up

Personaje din mitologia românească

START

Drag and drop each keyword next to its definition.

0:02

◀ 1 of 3 ▶

Solomonarul   Ielele   Stafiile   Zburătorul   Uriașii   Moartea   Știma apelor   Paparudele

Submit Answers

Povestea zilelor săptămânii

Activitate:

Inspirați de colecția de tricouri cu tematică mitologică, promovată de Iulia Gorneanu și designerul Alice (Alexandra Stanciu) am organizat un atelier în cadrul căruia am spus povestea „zilelor făpturi”, așa cum numește Erneste Bernea zilele săptămânii, apoi am corelat semnificația cu ziua de naștere a fiecărui elev și cu tipul de personalitate. Am dezbătut și reflectat asupra interconexiunii dintre calendarul popular și sensul pe care îl acordăm timpului. Imaginile imprimate pe tricouri au fost preluate din volumul „Rumania” de Kurt Hielscher.

Realizează o microcercetare privind semnificația zilelor săptămânii și creează câte o poveste cu fiecare.

Cosmogonia în mitologia greacă

I. URANUS (Cerul) + GEEA (Pământul)

❖ CICLOPII

❖ HICATONCHIRII (Briareus, Cottus, Gyges)

❖ TITANII (6 titani + 6 tiranide)

1. Coeus	7. Mnemosyne
2. Crius	8. Febe
3. Cronos	+ 9. Rhea (Zeus, Poseidon, Hades)
4. Hiperyon	10. Theia
5. Iapetus (fiu= Prometeu)	11. Themis
6. Oceanus	12. Thetys

II. TITANOMAHIA este războiul de zece ani dintre Zeus și Titani. Titanii au fost învinși și închiși în Tartar, deoarece Zeus a fost ajutat de către Ciclopi și Hecatonchirii eliberați din Tartar.

III. În urma titanomahiei, Cosmosul a fost împărțit între **Zeus, Poseidon și Hades**. Prin tragere la sorți, fiecare a devenit zeu al cerului, al mărilor și al Lumii subpământene. Prometeu a creat oamenii. Pentru muritori acesta a fost sfârșitul Epocii de Aur, întrucât au trăit într-o primăvară continuă, „ignorați” de Titani.

Cronologia mitică (după Hesiod)

1. **Epoca de Aur** (oamenii au fost conduși de Titani)
2. **Epoca de Argint** (oamenii au fost conduși de zei)
3. **Epoca Bronzului** (muritorii războinici au fost făuriți din lemn de frasin)
4. **Epoca eroilor** (mitul și istoria au început să se îndeplinească)
5. **Epoca fierului** (oamenii erau predispuși la fapte rele; epoca se încheie la porunca lui Zeus)

TEORIA HAOSULUI - Hesiod - „Teogonia” (aproximativ 700 î.Hr.)

HAOSUL sau „vidul” reprezintă lipsa unei forme, posibilul, fiind un zeu primordial. Este considerat starea inițială, fără formă, din care au apărut celelalte divinități.

Zei și ființe din Haos:

- **GAEA** (Pământul)
- **EROS** (Dragostea, forța de creare și arhetipul dorinței)
- **TARTAR** (Lăcașul iadului, adâncimea infernală)

Din Haos provin și alte **entități primordiale**:

- **EREBUS** (Întunericul) – simbolizează întunericul de dinainte de lumină
- **NYX** (Noaptea) – forța vesnică a întunericului, simbolul nopții
- **URANUS** (Cerul) / Paradisul – reprezentare a cerului și a atmosferei primordiale
- **PONTUS** (Oceanul) – simbolul mărilor și al apelor primordiale

Alte ființe și zeități apar din aceste principii:

- **THANATOS** (Moartea) – divinitate a morții
- **CICLOPII** – giganți cu un ochi, ființe primordiale
- **HYPNOS** (Somnul) – reprezentarea somnului și a stării de inconștiență
- **URSITOARELE** – trei zeițe ale sorții, care țes destinul

Ființele uriașe și titanii, cum ar fi **Hecatonchirii** (ființe cu o sută de brațe și cincizeci de capete), provin din Uranus și Gaea și sunt considerate ființe primordiale din genealogia zeilor.

Această teorie a haosului subliniază că totul a început din lipsa formelor și a ordinii, iar Universul s-a constituit treptat prin fărâme de forțe primordiale, care au dat naștere divinităților și lumii.

Teoria oului cosmic

Această conceptualizare mitologică a originii universului se bazează pe simbolul unui ou primordial din care s-a născut existența. Conform acestei teorii, universul a început ca un ou cosmic, din care s-au născut forțele fundamentale și zeitățile prime. Timpul (Cronos) și Fatalitatea (Ananke) forțe ce reglementează și constrâng existența, în timp ce Phanes și preolimpienii contribuie la nașterea vieții și a structurilor cosmice.

Cronos (Timpul) reprezintă componenta temporară a cosmicului, forța care măsoară și ordonează existența. Este elementul care marchează trecerea și secvențialitatea fenomenelor.

Ananke (Constrângere sau Fatalitate) simbolizează inevitabilitatea și forța care impune destinul și ordine universală. În mitologie, ananke este adesea percepută ca o forță care constrânge și determină cursul evenimentelor.

Oul Cosmic se află în centrul acestui mit, simbolizând începutul și originea universului. În această viziune, universul s-a născut dintr-un ou primordial, o formă de energie compactă și potențială din care s-a dezvoltat tot ce există.

Făurirea Universului este procesul de creație al universului, ce pornește din oul cosmic și include intervenția unor zeități sau forțe divine.

Phanes este cel care zămislește viața, o divinitate primordială asociată cu nașterea și creația. În mitologia grecească, Phanes reprezintă spiritul solului sau primul zeu creator, simbolizând originea vieții și a lumii.

Preolimpienii reprezintă generația inițială de zeități, născută direct din haos. Ei nu au avut interacțiuni directe cu oamenii, fiind forțe fundamentale ale universului. Reprezintă conceptele elementare și structurile de bază ale cosmosului: pământul, cerul, întunericul, oceanele. Aceștia sunt creatorii principiilor primare și pun fundamentul pentru dezvoltarea ulterioară a miturilor și divinităților.

Teoria pământului plat

Viziunea antică reflectă o cosmologie în care lumea era considerată plată, cu cerurile susținute de stâlpi sau coloane, înconjurată de oceane, având sub ea lumea infernală și insulele fericirii. Zeii și spiritul divin locuiau în sferile cerești, în timp ce lumea subterană și alte tărâmurii misterioase completau această imaginație cosmologică

Viziunea lui Homer despre lumea antică este complexă și reflectă credințele și mitologia vremurilor. Iată o explicație a elementelor prezentate:

1. Paradisul, Eterul, Cerurile (sfere):

Acestea reprezintă sfera divină și cerească, locul unde locuiesc zeii și unde se află luminile eterne. Eterul era considerat atmosfera pură și strălucitoare în care locuiesc zeii.

2. Stâlpii cerului / Coloanele lui Hercule:

Acestea sunt stâlpi sau coloane imaginare ce stabileau capătul lumii în viziunea antică. Considerați, la vest de Marea Mediterană, ca limite ale pământului cunoscut. Expresia „Nec plus ultra” în Renaștere înseamnă „nimic dincolo”, evidențiind credința că lumea se oprește aici și nu există nimic mai departe.

3. Pământul plat:

Prin această imagine se înțelege că lumea era percepută ca suprafață plată, înconjurată de oceane și de stâlpii cerului.

4. Oceanus (Fluviul lumii, Fluviul de Hotar):

A fost considerat un fluviu sau ocean ce înconjoară pământul plat, un fel de hotar al lumii cunoscute.

5. Stâlpii Pământului:

Stâlpii care susțineau lumea în mitologia greacă sunt adesea identificați cu coloanele lui Hercule (strămoșii legendari ai lui Hercule, învățați să fi fost cei ce susțineau pământul).

6. Hades (9 zile de cădere):

Infernul reprezintă lumea subterană unde sufletele celor morți se coboară și petrec un timp de 9 zile, după mitologia greacă.

8. Insulele Fericiților (Hesiod):

Potrivit lui Hesiod, aceste insule erau locul unde erau răsplățiți eroii și sufletele celor virtuoși, un paradis de bucurii.

9. Câmpiile Elizee (Homer):

În literatura homerică, elizeele sunt un loc fericit și luminat unde se odihnesc sufletele eroilor și oamenilor virtuoși, o formă de rai în lumea de dincolo.

Zeii Greciei Antice

Cei doisprezece olimpineri

1. **Zeus** / Jupiter
2. **Hera**/ Junona
3. **Poseidon**/ Neptun
4. **Demetra**/ Ceres
5. **Athena**/ Minerva
6. **Dionis**/ Bacchus
7. **Apollo**/ Apollo
8. **Artemis**/ Diana
9. **Ares**/ Marte
10. **Afrodita**/ Venus
11. **Hefaistos**/ Vulcan
12. **Hermes**/ Mercur

Zeus, stăpânul cerului

1. Nume și filiație:

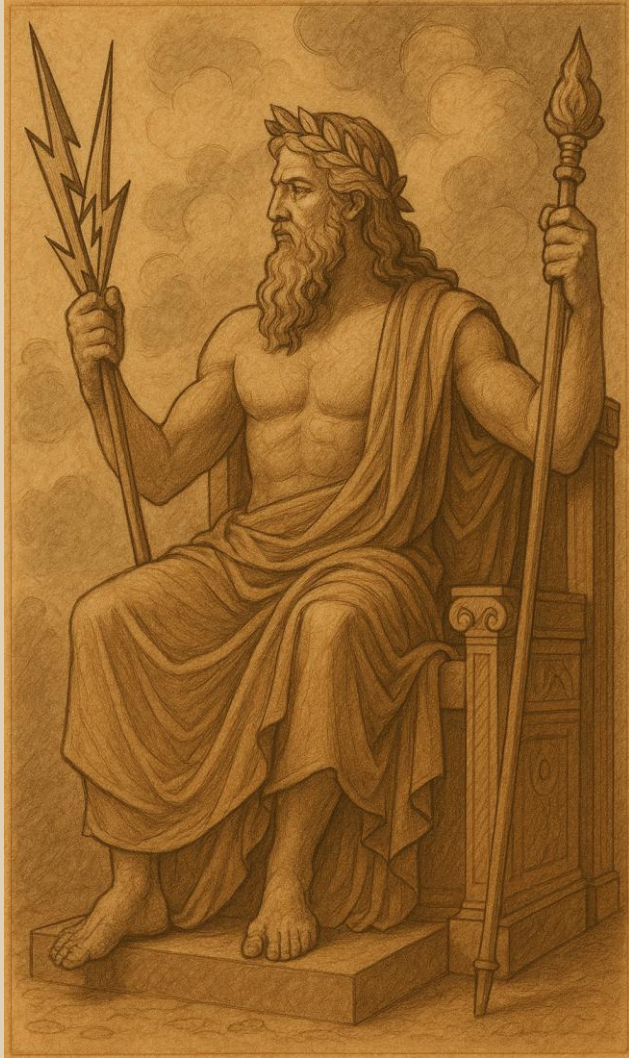
Soții/partenere importante ale lui Zeus:

- Hera – soția principală, zeița căsătoriei și a familiei,
- Metis – prima soție, zeița înțelepciunii (înainte de a o înghiți pentru a preveni nașterea unui fiu mai puternic),
- Leto – zeița, mama lui Apollo și a Aretmei,
- Maia – una dintre Pléiade, mama lui Hermes,
- Demeter – zeița agriculturii, mama Persefonei,
- Semele – muritoare, mama lui Dionysos,
- Alcmene – muritoare, mama lui Heracle (Hercule),
- Dione – zeiță, mama Afroditei (în unele variante).

Copii ai lui Zeus:

- Apollo (cu Leto) – zeul soarelui, al muzicii și profeției,
- Artemis (cu Leto) – zeița vânătorii și a lunii,
- Hermes (cu Maia) – mesagerul zeilor, zeul comerțului și al hoților,
- Atena (născută din capul lui Zeus, fără mamă) – zeița înțelepciunii și războiului strategic,
- Dionysos (cu Semele) – zeul vinului și al extazului,
- Heracle (cu Alcmene) – erou legendar, zeu al puterii,
- Perseu (cu Danae, o muritoare) – erou cunoscut pentru uciderea Meduzei,
- Persefona (cu Demeter) – regina lumii subterane, soția lui Hades
- Minos, Radamanthys și Sarpedon (cu Europa) – regi și judecători din mitologia greacă,
- Hebe (cu Hera) – zeița tinereții,
- Ares (cu Hera) – zeul războiului,
- Eileithyia (cu Hera) – zeița nașterii.

2. Originea mitului:

Zeus face parte din panteonul olimpian, un grup de zei care au fost venerați în Grecia antică. Mitul lui Zeus reflectă trecerea de la vechi zeități chthoniene (ale pământului, ale forțelor subterane) la un zeu al cerului și al ordinii. Zeus este văzut ca o zeităte supremă a cerului, furtunilor și tunetului, un simbol al puterii și al ordinii cosmice.

Influențe și analogii:

Zeus are rădăcini în zeități indo-europene vechi. El este strâns legat de zeii cerului din alte culturi indo-europene, cum ar fi: Dyaus Pitar din mitologia vedică (India antică), un zeu ceresc tată al zeilor, Jupiter (Iuppiter) din mitologia romană, echivalentul direct al lui Zeus. Acești zei au în comun rolul de conducători ai cerului și ai ordinii divine.

Mitul Titanomahiei:

Zeus apare în mitologia greacă ca fiul titanului Cronos și al zeiței Rhea. Cronos fusese avertizat că unul dintre copiii săi îl va detronea, așa că îi înghițea pe toți la naștere. Rhea, mama lui Zeus, a ascuns copilul și i-a dat lui Cronos o piatră îmbrăcată în scutece în locul lui Zeus. Zeus a crescut ascuns, a eliberat frații săi (Poseidon, Hades, Hestia, Demeter, Hera) și a condus războiul împotriva titanilor (Titanomachia), câștigând controlul asupra lumii.

3. Simboluri:

- fulgerul- puterea lui de a controla cerul, furtunile și tunetele; era folosit ca armă pentru a pedepsi sau a arăta autoritatea sa supremă,
- vulturul- pasărea sacră a lui Zeus și simbolizează dominația, puterea regală și supravegherea cerului,
- scaunul/ tronul- autoritatea și puterea supremă,
- stejarul- copacul sacru al lui Zeus. În unele orașe, precum Dodona, un important oracol era dedicat lui Zeus, iar profețiile veneau din zgomotele frunzelor stejarului;
- sceptul- conducerea și dreptatea divină a lui Zeus,
- bou sau taur (mai puțin frecvent), simbolizând puterea fizică și fertilitatea.

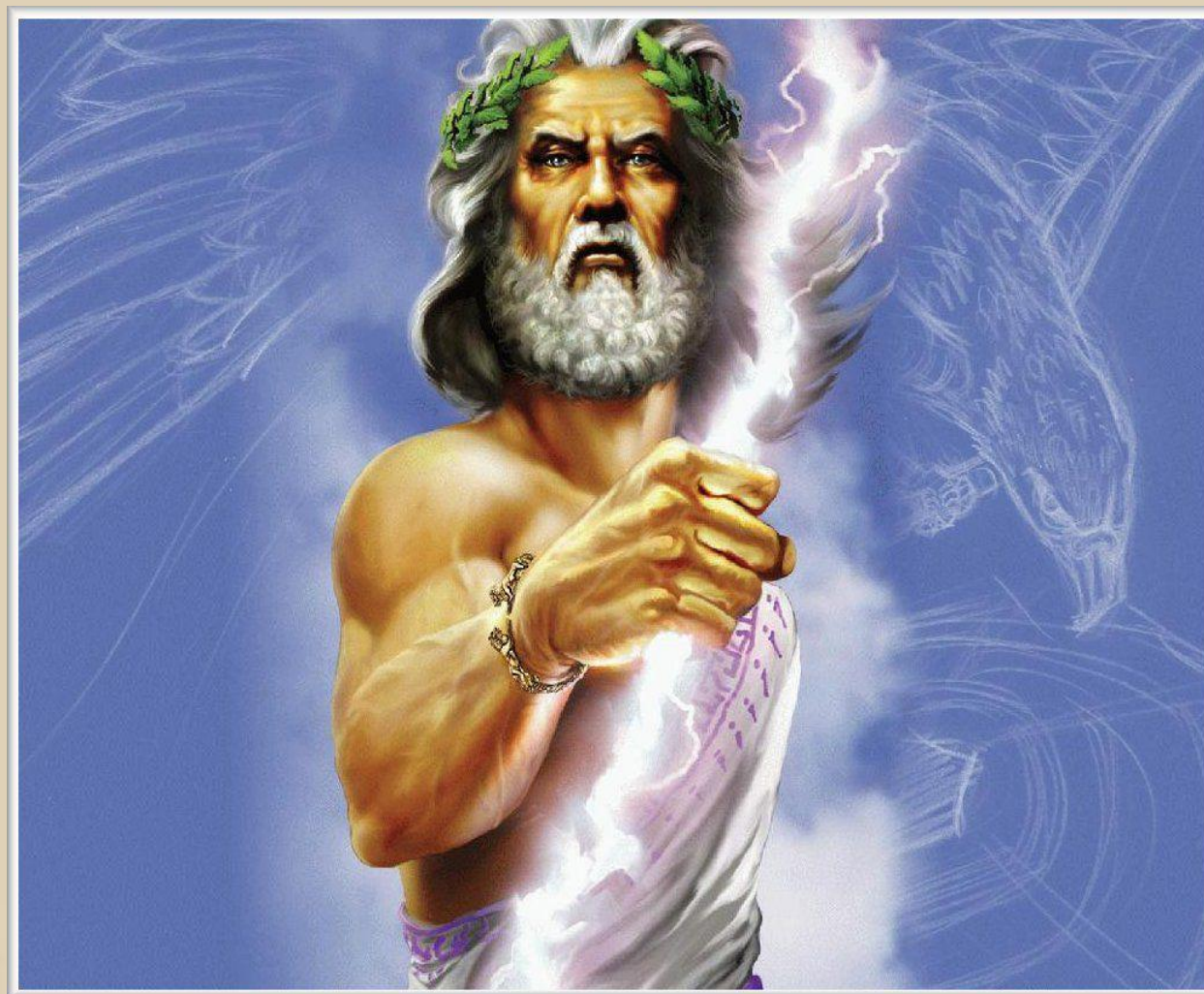
4. Semnificație:

Mitul simbolizează lupta dintre vechi și nou, între generații și ordinea universală. Zeus aduce ordinea și dreptatea, stabilind reguli pentru zei și oameni. Furtuna, tunetul și fulgerul sunt simboluri ale puterii lui și ale controlului asupra naturii.

Zeus este zeul cel mai puternic din panteonul grec, conducătorul zeilor de pe Muntele Olimp. El deține controlul asupra cerului și naturii, fiind capabil să stăpânească furtunile, fulgerele și tunetele. El este păstrătorul legilor divine și al dreptății, menținând echilibrul între zei și oameni. Zeus judecă conflictele și pedepsește pe cei care încalcă legile sau jurămintele. Protector al oamenilor și al societății, Zeus veghează asupra ospitalității, jurămintelor și contractelor între oameni. Este protectorul ordinii sociale și al familiei. Simbol al autorității și regalității- ca rege al zeilor, Zeus simbolizează conducerea și suveranitatea. Tronul și scepstrul său sunt semne ale domniei absolute. El întruchipează forța naturii, în special cerul și furtuna, reflectând astfel un zeu atât personal cât și impersonal, care controlează legile naturii.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Hera, zeița căsătoriei și a familiei

1. Nume și filiație:

- Hera înseamnă „stăpână”,
- regina zeilor,
- fiica lui Cronos și a Rheeli ,
- sora și soția lui Zeus,
- copii împreună cu Zeus: Ares, Hebe și Hefaistos.

2. Originea mitului:

Hera este o zeiță din mitologia greacă, fiica titanilor Cronos și Rea și sora și soția lui Zeus, regele zeilor. Ea este regina Olimpului și una dintre cele doisprezece zeități olimpiene. Este cunoscută ca zeița căsătoriei, femeilor, familiei și nașterii. În mituri, Hera este adesea portretizată ca o zeiță mândră, geloasă și protectoare a valorilor tradiționale ale căsătoriei. A avut frecvente conflicte cu Zeus din cauza infidelităților lui.

3. Simboluri:

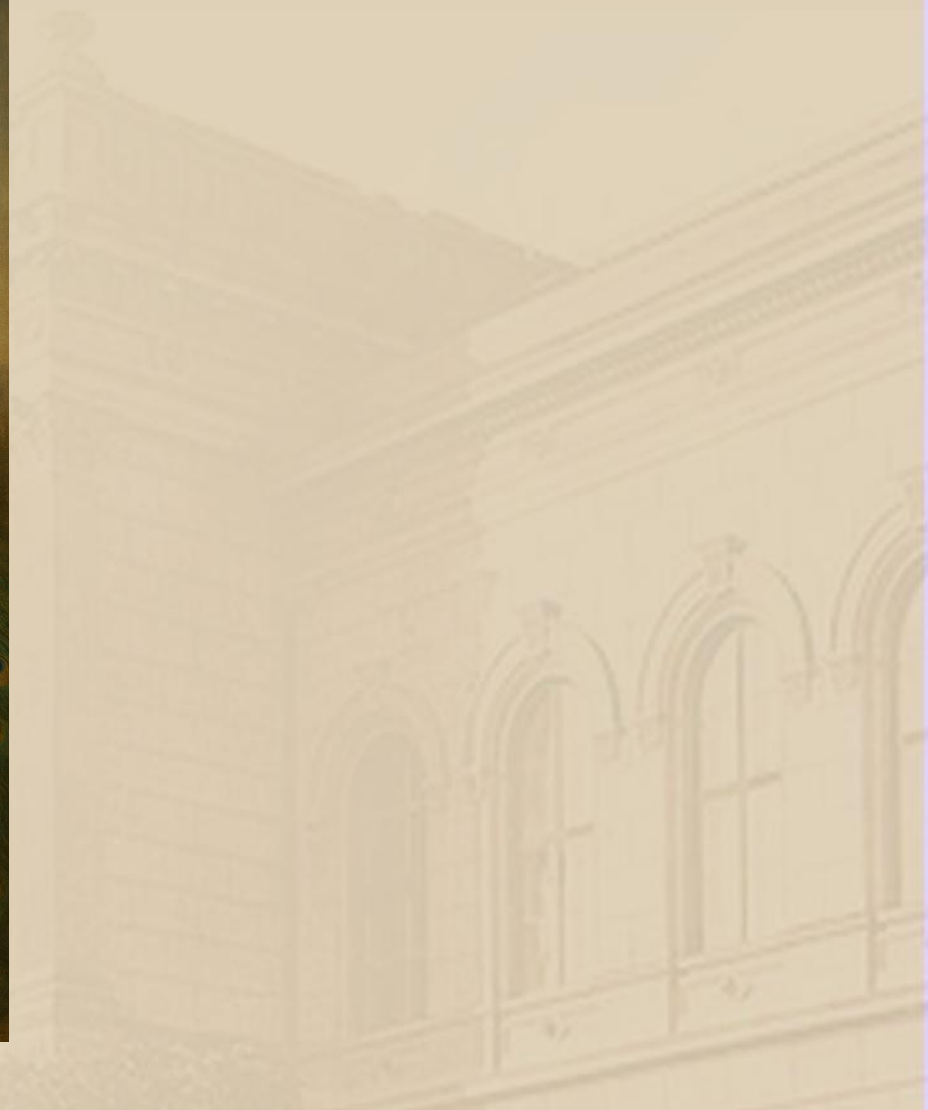
- păunul – simbol al frumuseții, nemuririi și mândriei; se spune că Hera i-a dat păunului „ochii” din coadă de la uriașul Argos,
- diadema sau coroana regală – arată statutul ei de regină a zeilor,
- sceptrul – simbol al autorității și puterii divine,
- floarea de crin – asociată cu puritatea și căsătoria.

4. Semnificație:

Hera este întruchiparea idealului de soție și mamă, dar și o forță severă care apără instituția căsătoriei. Ea simbolizează: loialitatea conjugală (deși în mituri este adesea trădată de Zeus), femininitatea sacră, justiția divină (adesea pedepsindu-i pe cei care i-au făcut rău sau au încălcat jurămintele).

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Poseidon, zeul mărilor

1. Nume și filiație:

- fiul lui Cronos și Rhea,
- fratele lui Zeus și Hades.

2. Originea mitului:

Poseidon a devenit stăpânul mării după înfrângerea tatălui său Cronos și stăpânirea lumii a fost împărțită la sorți între cei trei fii ai săi; Zeus a primit cerul, Hades a primit lumea subterană, iar Poseidon a primit marea. A concurat cu zeița Atena pentru a deveni protectorul orașului Atena. El a oferit un izvor sărat, iar ea un măslin. Oamenii au ales darul Atenei.

În epopeea *Odiseea*, Poseidon îl pedepsește pe Ulise pentru că l-a orbit pe fiul său, ciclopul Polifem făcându-i drumul spre casă extrem de dificil.

3. Simboluri: tridentul, calul, delfinul.

4. Semnificație:

Poseidon este zeul mărilor, furtunilor și cutremurelor în mitologia greacă. Este cunoscut pentru temperamentul său impulsiv și uneori violent. Era mândru și răzbunător, dar și protector față de cei care i se închinau.

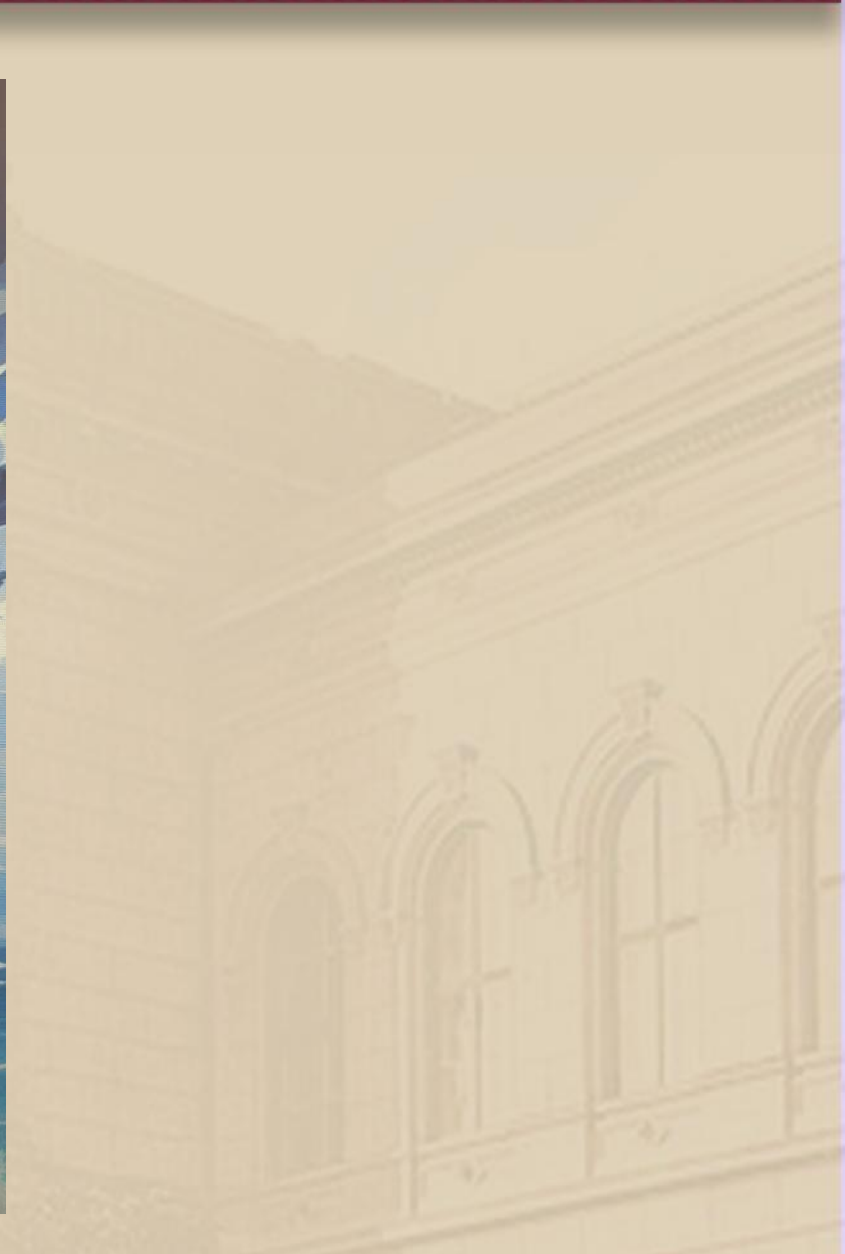
•**Zeul mării:** Stăpâna toate oceanele, mările și lacurile. Era adorat mai ales de marinari și pescari.

•**Zeul cutremurelor:** Când se supăra, lovea pământul cu tridentul său și provoca cutremure.

•**Zeul cailor:** Se spune că ar fi creat primul cal și era protectorul acestora.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Demetra, zeița agriculturii

1. Nume și filiație:

- nume grecesc: Δημήτηρ (Dēmētēr),
- nume roman: Ceres,
- **părinți:** Cronos și Rhea (deci este soră cu Zeus, Hades, Poseidon, Hera și Hestia),
- **fiică celebră:** Persefona, născută din uniunea cu Zeus.

2. Originea mitului:

Demetra este fiica titanilor Cronos și Rhea, făcând parte din prima generație de zei olimpici. Este sora lui Zeus, Hades, Poseidon, Hestia și Hera. Mitul lui Demetra este strâns legat de ciclul vieții, agricultură și fertilitatea Pământului. Ea este una dintre cele mai vechi și venerabile divinități ale panteonului grec. Unul dintre cele mai cunoscute mituri legate de ea este cel al răpirii fiicei sale, Persefona, de către Hades, care explică schimbarea anotimpurilor. În acest mit, Demetra, sfâșiată de durere, oprește creșterea plantelor până când Persefona este eliberată pentru o parte a anului – simbolizând iarna și primăvara.

3. Simboluri:

- spicul de grâu – fertilitate, recolta,
- torța – căutarea Persefonei în lumea subpământeană,
- porumbelul sau șarpele – simboluri ale renașterii și misterelor,
- coșul cu fructe și pâine – abundență..

4. Semnificație:

Demetra este zeița agriculturii, recoltelor, fertilității și maternității. Ea personifică natura maternă și legătura profundă dintre oameni și pământ. În cultul său, oamenii celebrau misterele eleusine, ritualuri secrete legate de viață, moarte și regenerare. Protejează agricultura și hrana, fiind considerată mama simbolică a pământului roditor.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Athena, zeița înțelepciunii

1. Nume și filiație:

- părinți: Athena este fiica lui Zeus, născută din capul acestuia, complet echipată în armură. Se spune că Zeus a înghițit-o pe Metis, zeița înțelepciunii, iar mai târziu Athena a ieșit din capul său, simbolizând înțelepciunea pură,
- spre deosebire de alți zei, Athena nu are o naștere tradițională; acest lucru o leagă simbolic de rațiune și intelect, mai degrabă decât de instinctele materne sau pământene.

•2. Originea mitului:

Mitul povestește că Zeus, avertizat de un oracol că fiul său cu Metis, zeița înțelepciunii, o va detronea, a înghițit-o pe Metis când aceasta era însărcinată. Ulterior, Zeus a suferit o durere puternică de cap și a cerut ajutorul lui Hefaistos, care i-a despiciat craniul. Din craniul lui Zeus a ieșit Atena, complet înarmată și în plină putere, scoțând un strigăt de război. Această naștere neobișnuită a Atenei subliniază rolul său ca simbol al înțelepciunii divine și al capacității de a genera idei și strategii

3. Simboluri:

- bufnița,
- măslinul,
- șarpele,
- amuleta cu gorgonă.

4. Semnificație:

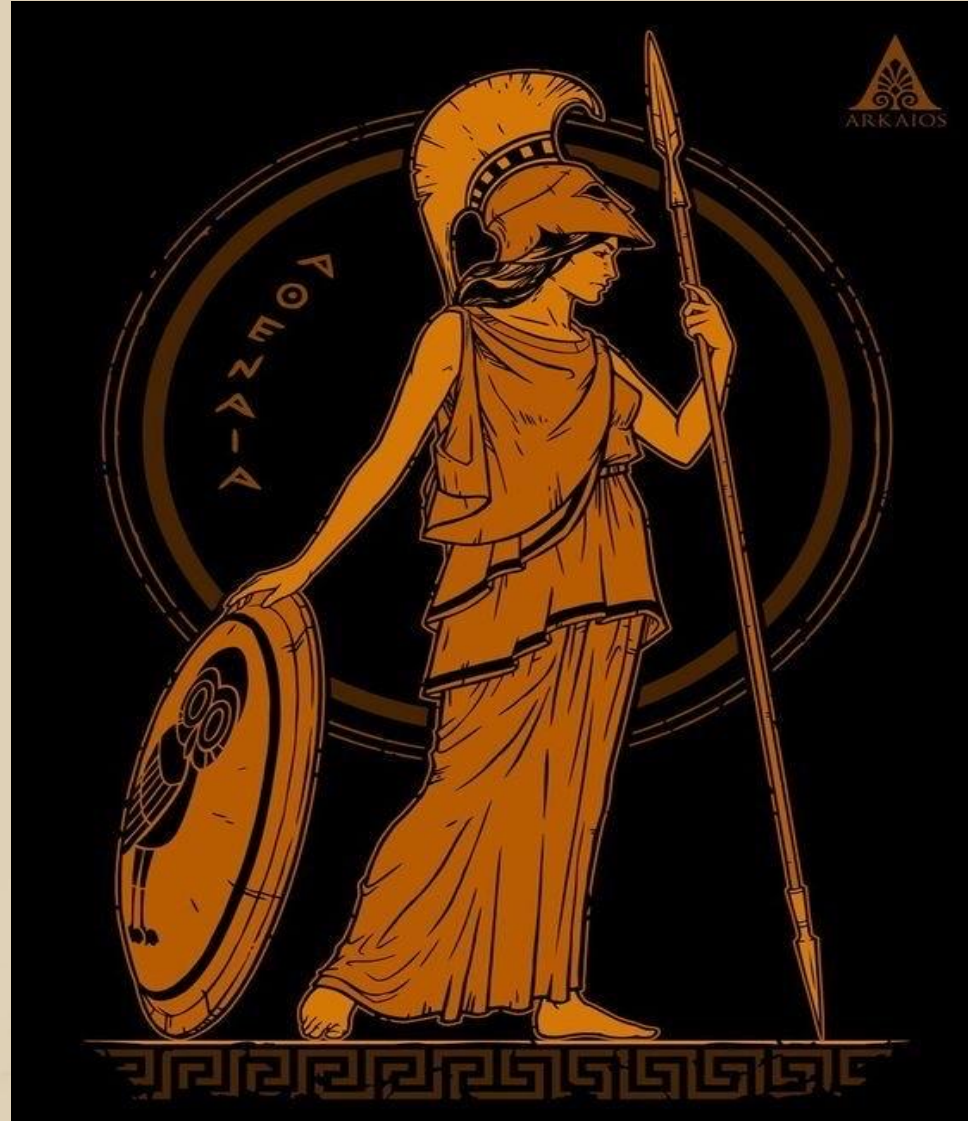
În artă, ea este în general reprezentată purtând o cască și ținând o suliță. Atena este zeiță a înțelepciunii, meșteșugului și războiului.

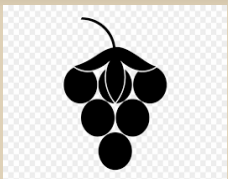
Are un rol dual, întrucât este o zeiță a războiului, dar spre deosebire de Ares (zeul războiului brutal), Athena reprezintă strategia, disciplina și lupta justă.

Atena, capitala Greciei, îi poartă numele și i-a fost închinat după ce a dăruit locuitorilor

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Dionisos, zeul vinului

1. Nume și filiație:

- nume grecesc: Dionysos (Διόνυσος),
- nume roman: Bacchus părinți: Zeus – regele zeilor, tatăl său și Semele – muritoare, prințesă tebană, fiica regelui Cadmos. Dionysos este singurul zeu olimpian cu o mamă muritoare.

2. Originea mitului:

După ce Semele a fost mistuită de flăcări (pentru că a cerut să-l vadă pe Zeus în toată splendoarea lui divină), Zeus a salvat pruncul nenăscut și l-a cusut în coapsa sa până la termen. Astfel, Dionysos este „zeul născut de două ori”. A fost crescut în secret (pentru a fi protejat de gelozia Herei) de nimfe sau în peșteri izolate. A călătorit în Orient (India, Frigia) și s-a întors în Grecia pentru a-și răspândi cultul.

3. Simboluri:

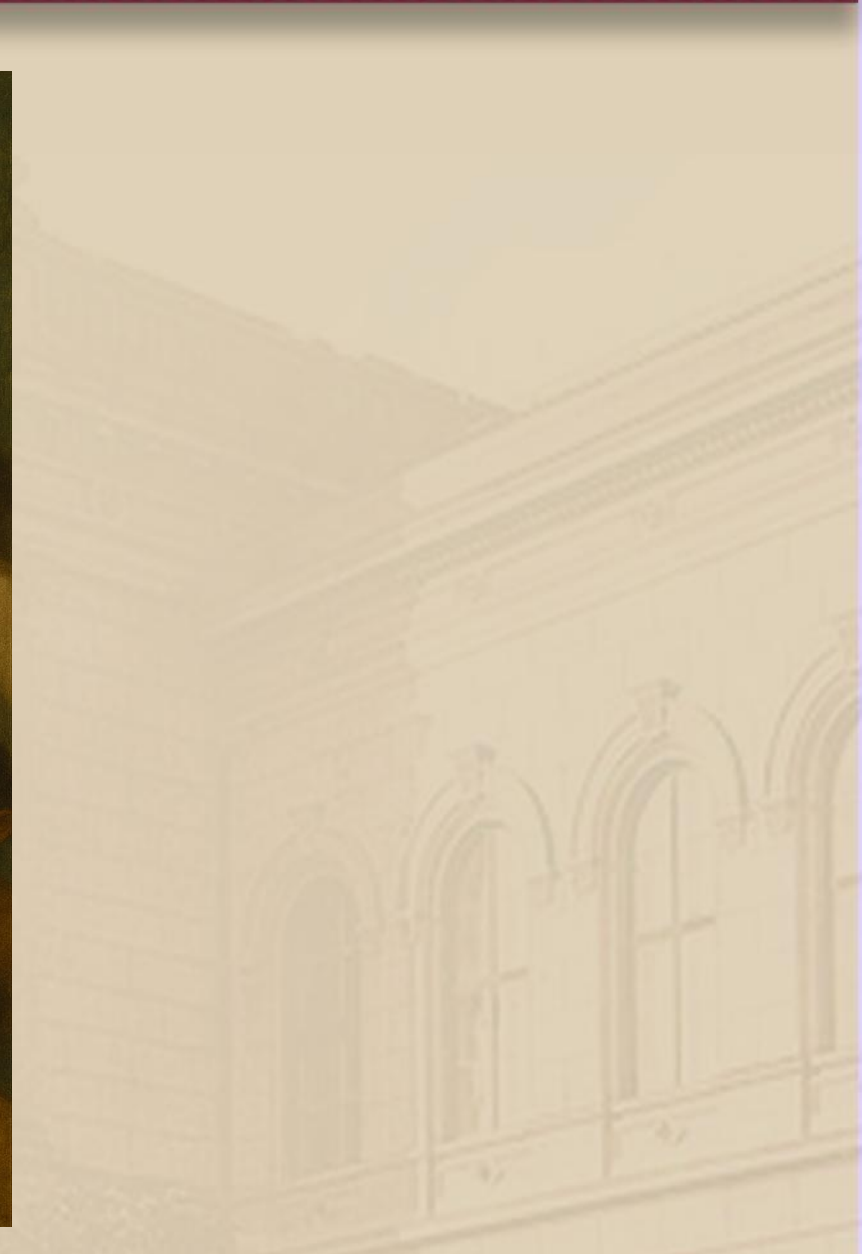
- vița de vie și strugurii – simboluri ale vinului și fertilității
- pocalul/ cupa cu vin – extazul, inspirația, pierderea rațiunii,
- Tirso (thyrsos) – toiag împodobit cu iederă și un con de pin, simbol al puterii mistice,
- pantera/ leul/ tigrii – animale sacre ale zeului, simbol al forței sălbatice,
- iedera și laurul – plante sacre,
- masca de teatru – asocierea cu drama și teatrul,
- menadele (bacchantele) și satirii – însoțitorii lui în dansuri și ritualuri extatice.

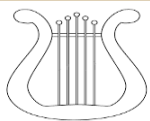
4. Semnificație:

- Zeu aducător de transă, mistere, uitare de sine,
- protector al teatrului și al inspirației artistice,
- Zeul renașterii și al vieții ciclice – moarte și reîntoarcere,
- limita dintre rațional și irațional, dintre uman și divin.

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Apollo, zeul luminii și al artelor

1. Nume și filiație:

- fiul lui Zeus și al zeiței Leto,
- frate geamăn al lui Artemis.

2. Originea mitului:

Mit grecesc născut în perioada arhaică, dezvoltat în poemele homerice și în cultul de la Delfi.

În Grecia clasică, mitul lui Apollo se structurează în jurul mai multor teme-cheie:

- **Nașterea sa pe insula Delos** din uniunea dintre Zeus și Leto,
- **Ucigașul șarpelui Python**, ca act de purificare a Delphilor și înființarea oracolului de la **Delphi**,
- **Protector al muzicii, poeziei și artelor**, conducătorul Muzelor,
- **Simbol al luminii, rațiunii și echilibrului**, în contrast cu Dionysos (zeul instinctelor și al extazului).

3. Simboluri:

- lira,
- soarele,
- arcul cu săgeți,
- laurul,
- animale sacre: corbul, lebăda, delfinul.

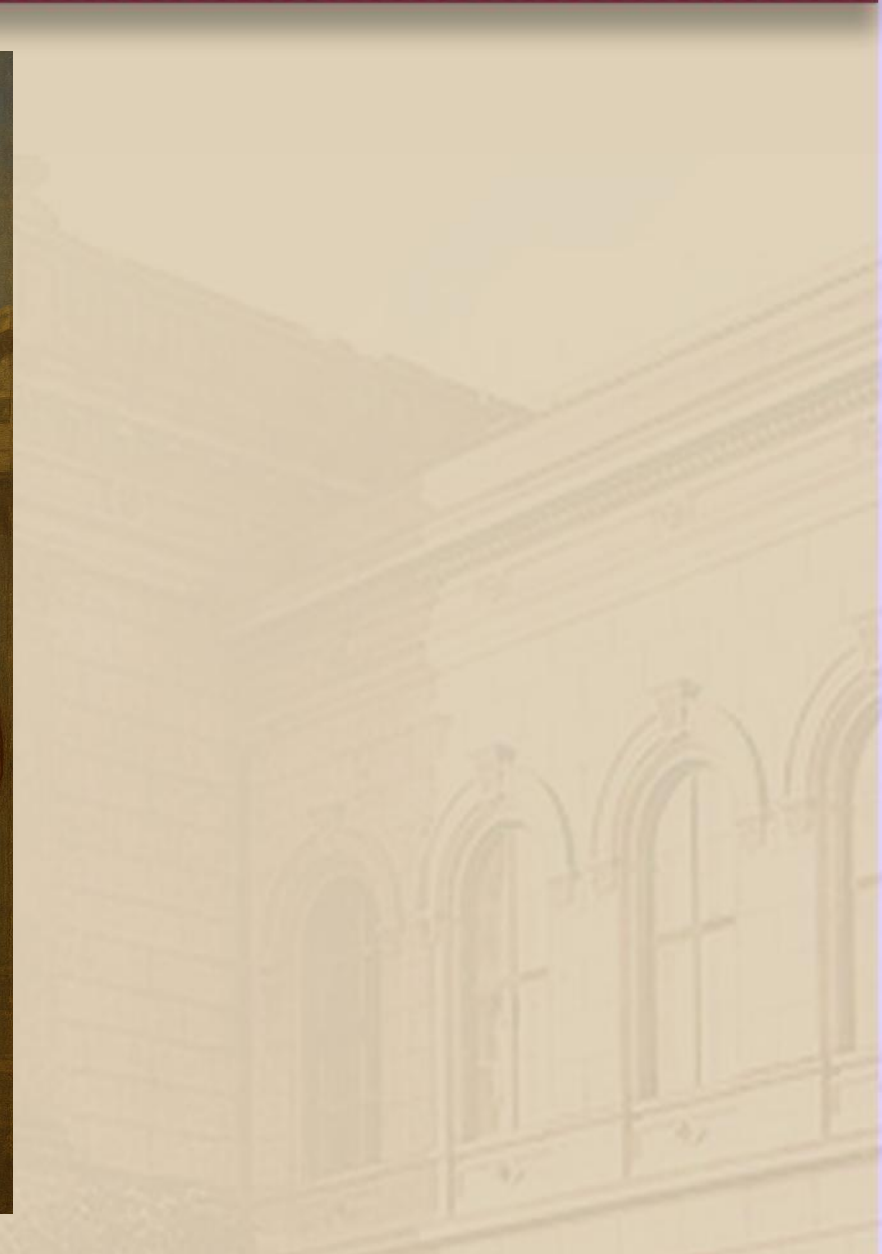
4. Semnificație:

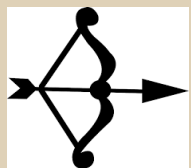
Apolo este zeul luminii, artei, muzicii, profeției, ordinii și rațiunii. Reprezintă idealul perfecțiunii fizice și spirituale.

- **Zeul soarelui:** în mitologia greco-romană ulterioară, a fost identificat cu Helios, zeul soarelui.
- **Zeul muzicii și poeziei:** protector al muzicienilor și al artelor.
- **Dumnezeul profeției:** oracolul său de la Delphi era cel mai faimos din lumea greacă.
- **Zeul vindecării:** patronul medicinei, tatăl lui Asclepios, zeul medicinei.
- **Zeul ordinii și rațiunii:** contrast cu Dionysos, zeul extazului și al haosului.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Artemis, zeița vânătorii

1. Nume și filiație:

- fiica lui Zeus și a lui Leto,
- sora geamănă a lui Apollo.

2. Originea mitului:

A fost venerată ca protectoare a animalelor sălbatice, a fetelor tinere și, paradoxal, a nașterii. Era venerată în toată Grecia, dar mai ales în locuri precum **Delos** (insula nașterii sale) și **Efes**, unde se afla faimosul **Templu al Artemisei**, una dintre cele Șapte Minuni ale Lumii Antice.

3. Simboluri:

- arcul,
- săgețile,
- căprioara,
- luna.

4. Semnificații:

Artemis întruchipează libertatea, puritatea și legătura profundă cu natura, fiind o figură puternică și independentă în panteonul grec. Artemis este adesea reprezentată ca o tânără frumoasă, cu arc și săgeți, însoțită de animale sălbatice, în special cerbi sau câini de vânătoare.

Este o zeiță virgină, iar castitatea sa este o parte centrală a mitologiei ei. Era considerată protectoarea nașterii, deși ironic, nu avea copii, fiind zeiță virgină — dar proteja femeile care dădeau naștere.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Ares, zeul războiului

1. Numele și filiație:

- fiu al lui Zeus și Hera, iubit al Afroditei,
- frați: Atena, Apollo, Artemis etc.,
- a avut mai mulți copii, printre care Fobos (frică), Deimos (teroare) și Harmonia (armonie) — o ironie, dat fiind natura sa violentă.

2. Originea mitului:

Venerat mai ales în Sparta. În Roma, este echivalentul lui Marte. Ares întruchipează aspectele brutale, violente și distructive ale războiului, spre deosebire de Atena, care reprezintă strategia militară și înțelepciunea în luptă. Nu era foarte popular în Grecia, dar era venerat mai mult în Sparta, unde războiul era o parte centrală a societății.

3. Simboluri:

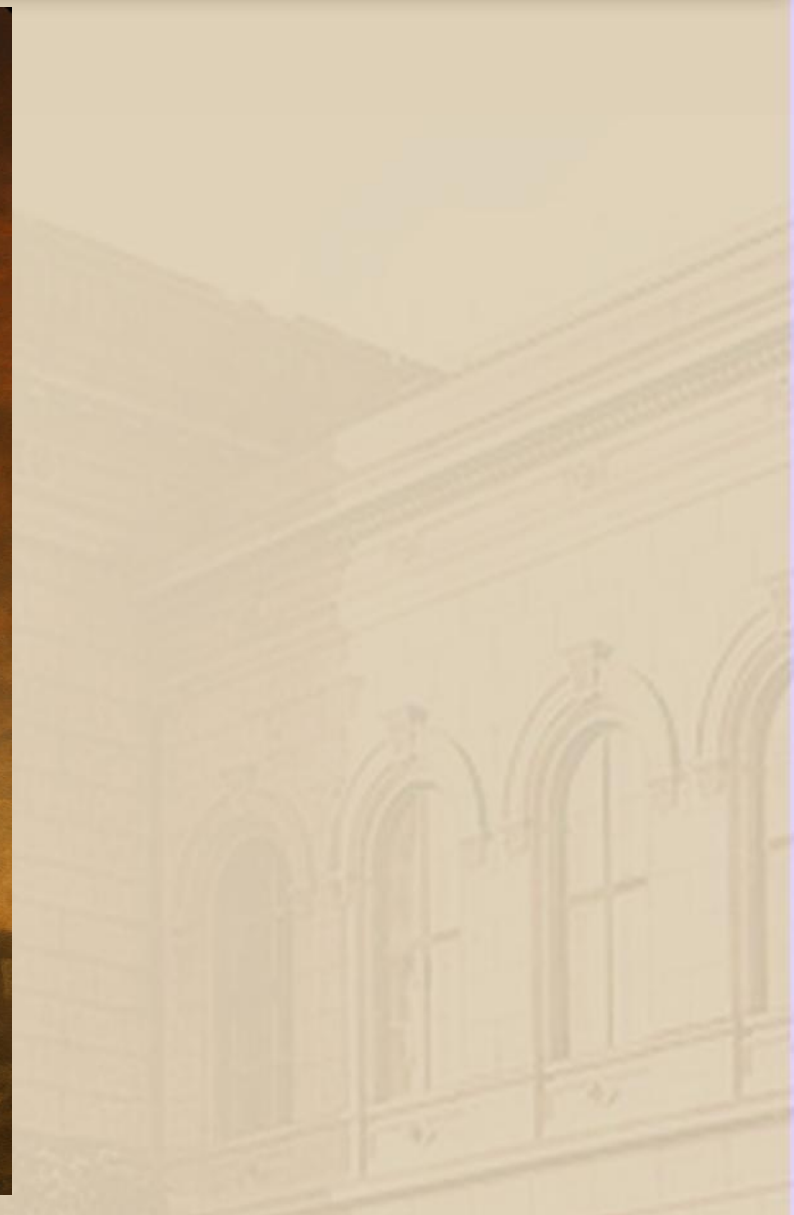
- suliță, scut, coif,
- câine, vultur,
- care de luptă.

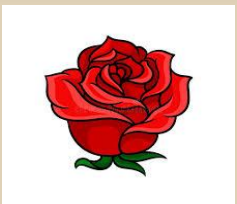
4. Semnificație:

- războiul brutal,
- violența, haosul
- instinctul de luptă, fără strategie,
- contrast cu Atena (războiul strategic).

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Afrodita, zeița iubirii și a frumuseții

1. Nume și filiație:

- **Versiunea homerică (Homer)** – Afrodita este fiica lui **Zeus**, regele zeilor, și a nimfei **Dione**.
- **Versiunea hesiodică (Hesiod)** – Afrodita s-a născut din spuma mării (în greacă „aphros”) care s-a format atunci când titanul Cronos l-a castrat pe Uranus, iar organele acestuia au căzut în mare. De aici vine și numele ei: „*cea născută din spumă*”.

2. Originea mitului:

Mitul este preluat din culturile orientale, adaptat de greci. A fost căsătorită cu Hefaistos, zeul focului și al fierăriei, dar a avut multe aventuri amoroase, printre care cea mai faimoasă cu Ares, zeul războiului.

A jucat un rol esențial în declanșarea Războiului Troian, oferindu-i lui Paris, prin mitul „mărului discordiei”, cea mai frumoasă femeie din lume – Elena din Troia.

3. Simboluri:

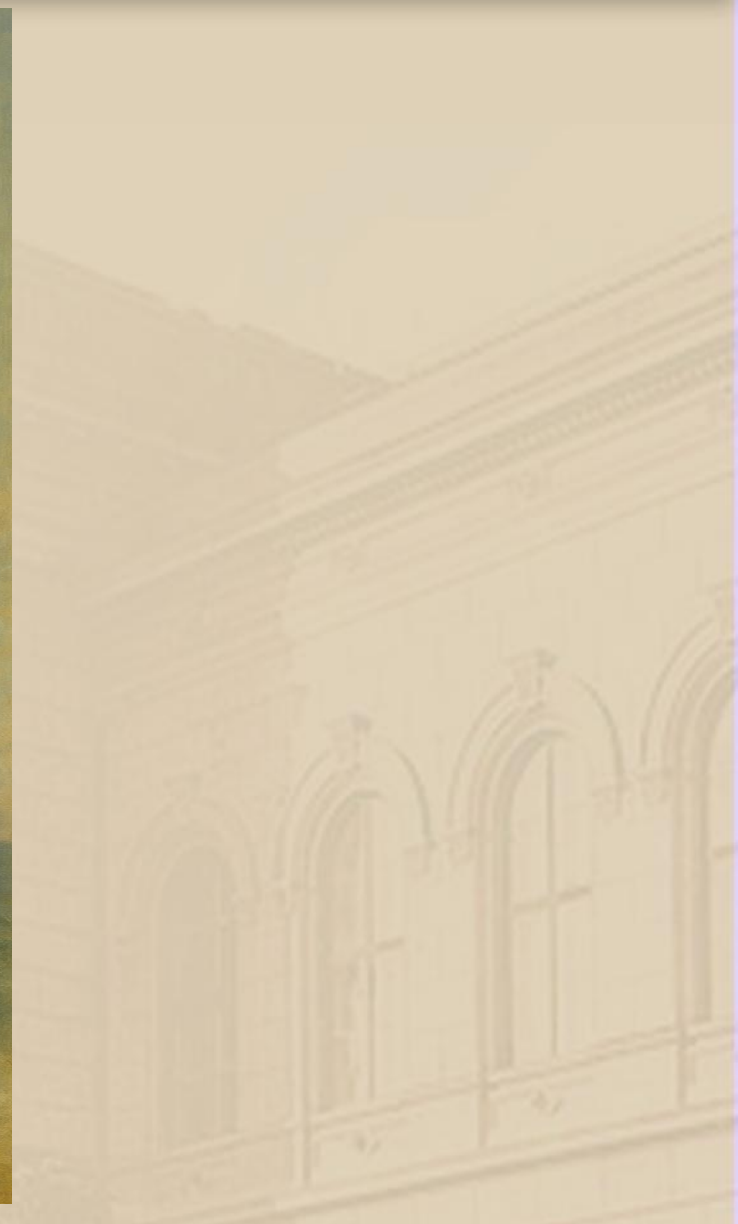
- scoica,
- trandafirul,
- porumbelul,
- oglinda.

4. Semnificație:

- iubirea,
- frumusețea,
- dorința.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Hefaios, zeul meșteșugurilor

1. Nume și filiație:

- în funcție de versiunea mitului, Hefaios este fie fiul lui Zeus și Hera, fie doar al Herei, care l-ar fi născut singură din gelozie față de faptul că Zeus a născut-o singur pe Atena.
- a fost căsătorit cu Afrodita, zeița frumuseții, dar aceasta l-a înșelat cu Ares, zeul războiului.

2. Originea mitului:

Mitul lui Hefaios a apărut ca o personificare a focului meșteșugăresc și a muncii artisanale în societățile antice grecești. Este singurul zeu olimpic descris ca fiind **șchiop și urât**, lucru care l-a făcut batjocorit de alți zei. Unele mituri spun că Hera l-a aruncat de pe Muntele Olimp din cauza diformității lui.

Maestru al forjării și al artei metalurgiei, Hefaios a creat:

- armele și armurile zeilor (de exemplu, armura lui Ahile),
- trăsnetele lui Zeus,
- frumoase bijuterii și obiecte magice,
- talismane și chiar ființe mecanice (automate din metal)

3. Simboluri:

- ciocanul de fierar,
- nicovala,
- focul.

4. Semnificație:

- focul creativ și distrugător,
- munca și meșteșugul,
- răzbunarea și umilința.

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Hermes, zeul comerțului

1. Nume și filiație:

Hermes este unul dintre cei mai versatili și dinamici zei ai mitologiei grecești. Fiul lui Zeus și al nimfei Maia, Hermes s-a născut într-o peșteră de pe muntele Cyllene din Arcadia. De la început, a demonstrat o inteligență și o viclenie remarcabile, furând vitele fratelui său Apollo și inventând lira din carapacea unei broaște. Este soțul Afroditei.

2. Originea mitului:

Mitul lui Hermes își are originea în Grecia Antică, unde era venerat ca mesager al zeilor, patron al comerțului, călătorilor, hoților și chiar al muzicii. În mitologia romană, el a fost echivalat cu Mercur, zeul rapidității și al negocierii.

3. Simbolurile lui Hermes sunt numeroase și reflectă rolurile sale diverse:

- caduceul (toiagul înaripat cu doi șerpi),
- sandalele și pălăria cu aripi,
- broasca țestoasă,
- cocoșul și punga de negustor. Acestea subliniază atât funcția sa de mesager divin, cât și legătura cu comerțul și ingeniozitatea.

4. Semnificație:

Hermes reprezintă comunicarea, ingeniozitatea și mobilitatea.

El este:

- călăuza sufletelor morților,
- **Mesagerul zeilor**, în special al lui Zeus,
- Zeul comerțului, hoților, călătorilor, retoricii și norocului,
- Protector al drumurilor și al granițelor.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

EROII GRECIEI ANTICE

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

AGAMEMNON

1. Nume și filiație:

- Rege al Micenei,
- fiul lui **Atreu** și **Aérope**,
- fratele lui **Menelau**,
- soțul **Clitemnestrei**; tatăl **Ifeniei**, **Electrei** și **Orestes**.

2. Originea mitului:

- apare în epopeea Iliada (Homer) ca lider al grecilor în războiul troian,
- figura tragică centrală în trilogia Orestia de Eschil,
- ucis de Clitemnestra la întoarcerea din Troia, ca răzbunare pentru sacrificiul Ifigeniei;

3. Simboluri:

- **coroana regală** – autoritate,
- **sabia sacrificială** – jertfa Ifigeniei,
- **casa lui Atreu** – simbol al blestemului familial.

4. Semnificație:

- autoritatea supremă, dar coruptă de **orgoliu** și **trufie** (hybris),
- simbol tragic al celui care plătește pentru păcatele strămoșilor,
- model al destinului ciclic din tragedia greacă.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

1. Nume și filiație:

- fiul zeiței marine **Thetis** și al muritorului **Peleu**, rege din Ftia,
- crescut de centaurul **Chiron**.

2. Originea mitului:

- personaj central în *Iliada* de Homer,
- apare și în alte surse: *Posthomerica* (Quintus din Smyrna), tragedii pierdute,
- moare după ce este lovit în călcâi de o săgeată trasă de Paris, ghidat de Apollo.

3. Simboluri:

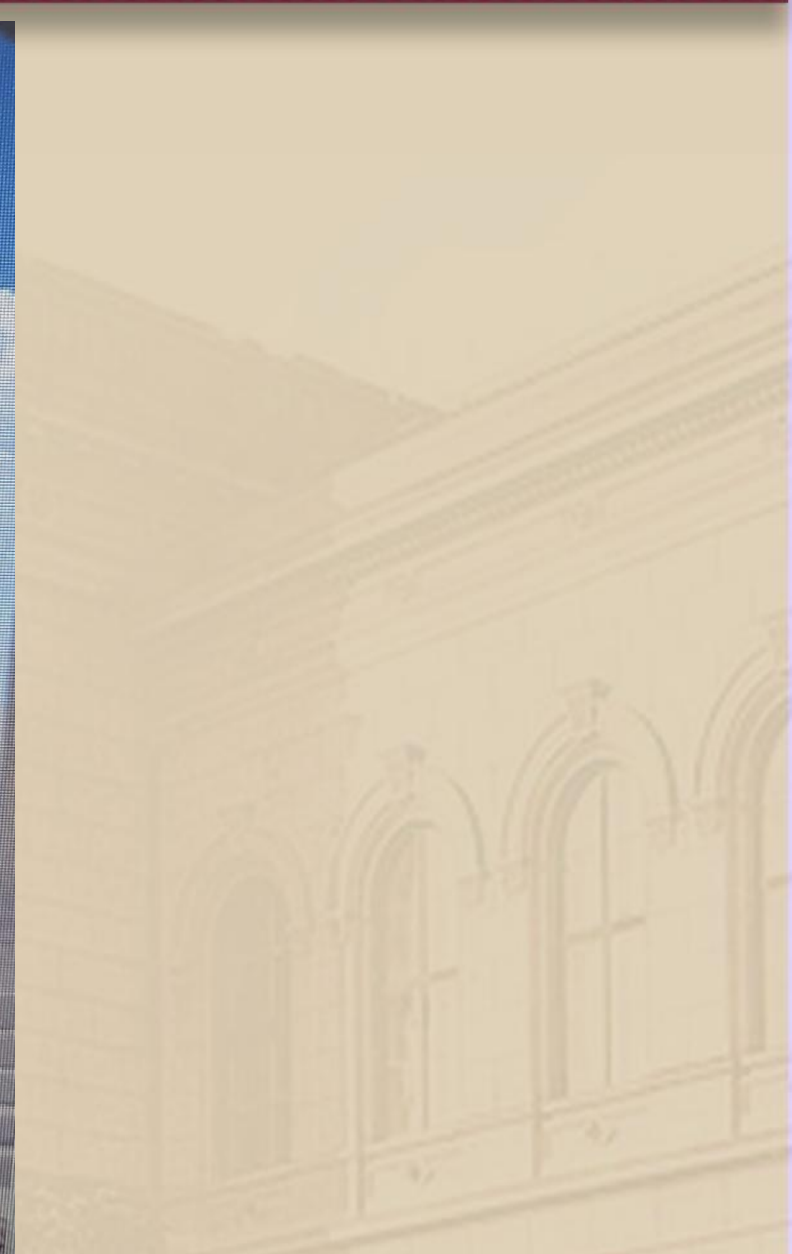
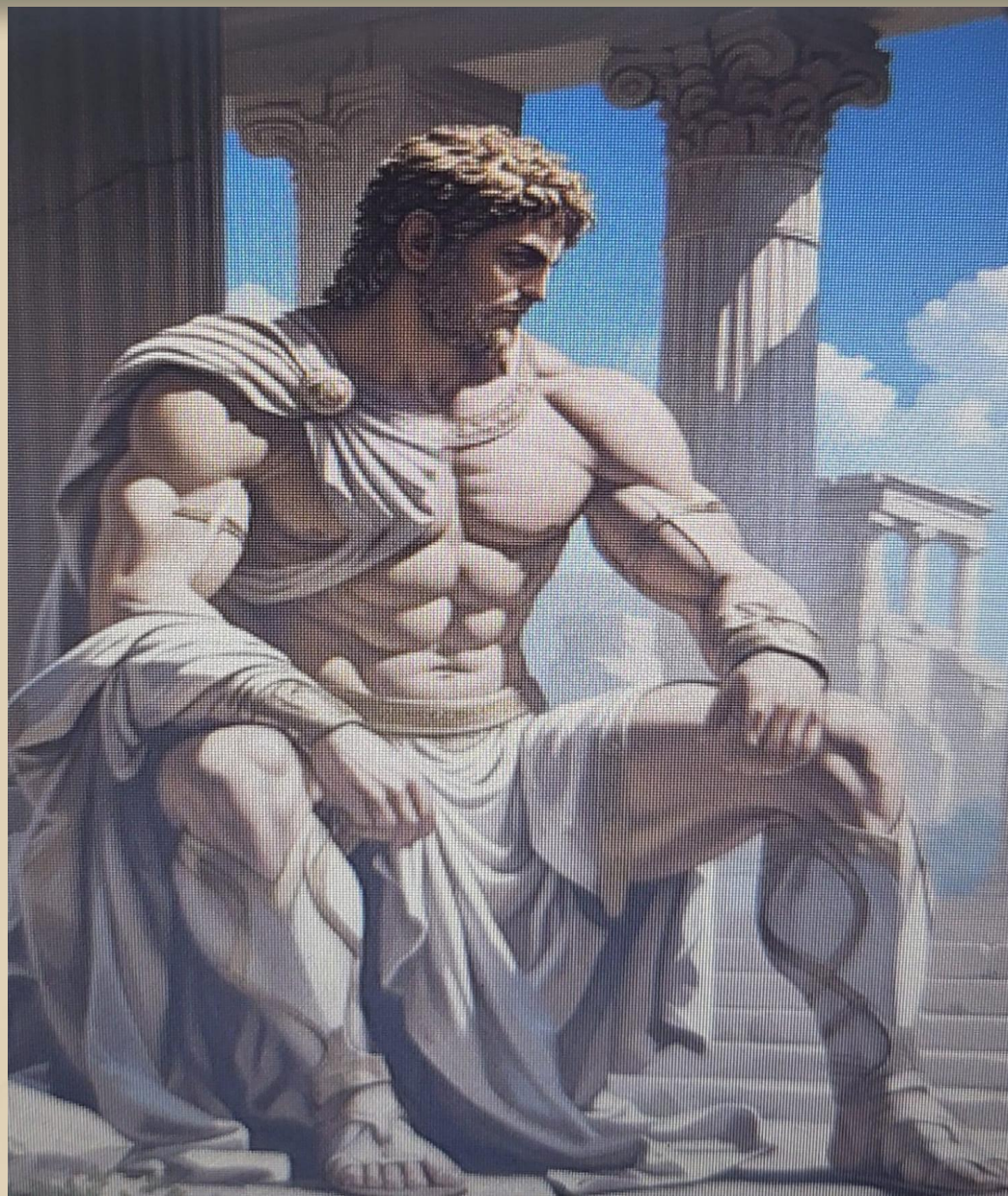
- **călcâiul lui Ahile** – vulnerabilitate fatală,
- **scutul forjat de Hefaistos** – reprezentare a lumii,
- **furia** (μῆνις) – conceptul-cheie al *Iliadei*.

4. Semnificație:

- simbolul eroului absolut: frumos, puternic, nobil, dar și supus mâniei,
- conflictul între **viața lungă și lipsită de glorie vs. moartea timpurie și renumele etern**,
- exemplu de erou tragic, perfect în luptă, dar prizonier al pasiunilor.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

ARACHNE

1. Nume și filiație:

Arachne (în greacă: Ἀράχνη) numele său înseamnă „păianjen” în greaca veche. În cele mai multe versiuni ale mitului, Arachne este o muritoare, fiica unui vopsitor de lână din Lidia (regiune din Asia Mică, în prezent parte din Turcia).

2. Originea mitului:

Mitul provine din literatura greco-romană, dar este cunoscut în mod special datorită „Metamorfozelor” lui Ovidiu, în care povestea Arachnei este detaliată ca o alegorie a hybris-ului (mândriei nemăsurate față de zei).

Mitul principal corelat este competiția cu zeița Atena.

Arachne se laudă că este o țesătoare mai iscusită decât însăși Atena, zeița înțelepciunii și a meșteșugurilor. Atena, deghizată în bătrână, o avertizează să nu își insulte zeii. Arachne refuză. Într-o competiție de țesut, Arachne creează o tapiserie perfectă, ilustrând greșelile și nedreptățile zeilor. Atena, furioasă nu doar pentru îndrăzneală, ci și pentru adevărul spus în lucrare, rupe tapiseria și o pedepsește. Din rușine și disperare, Arachne se sinucide, dar Atena o transformă într-un păianjen, condamnând-o să țese pentru eternitate.

3. Simboluri:

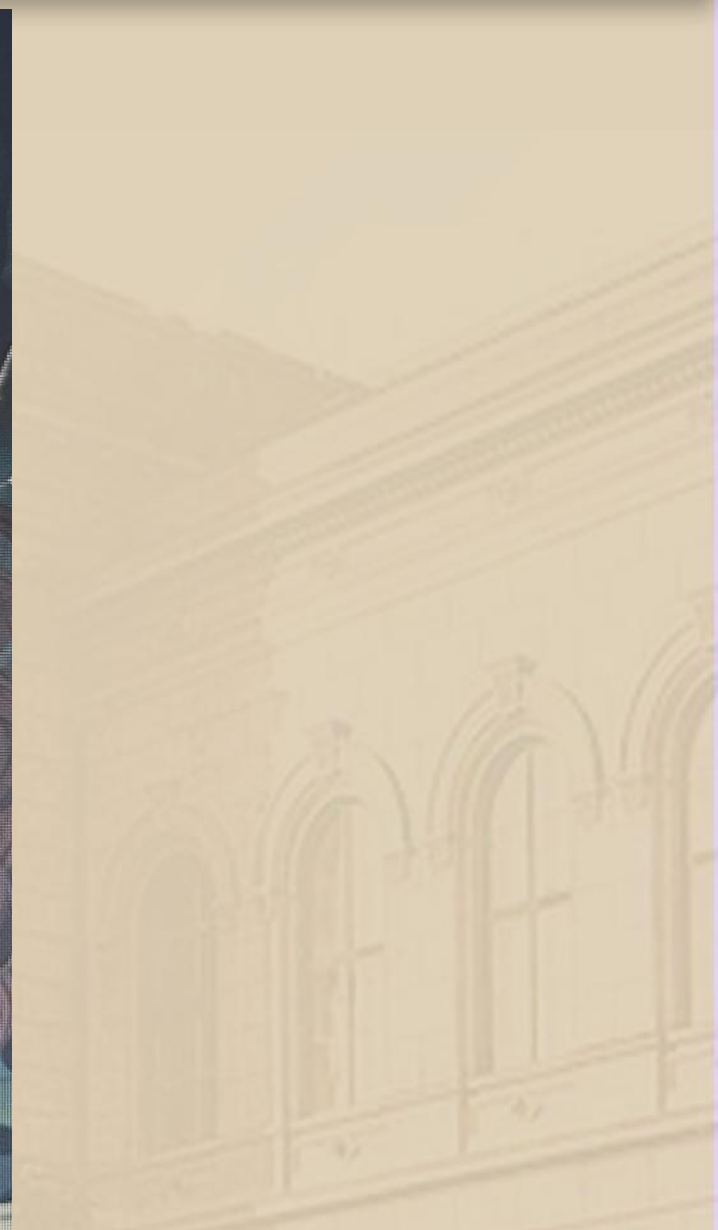
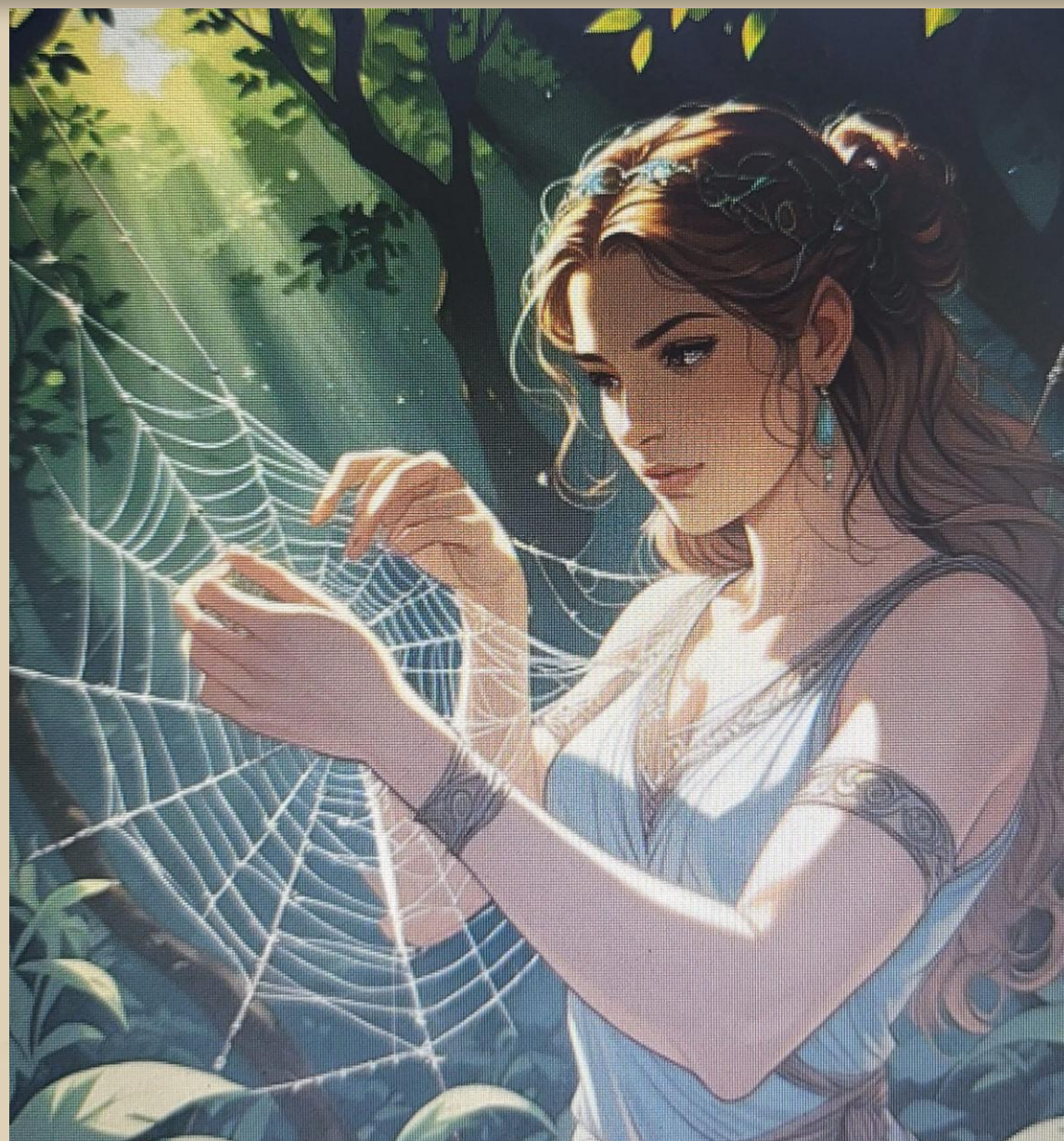
- **pânza de păianjen** – simbol al talentului, dar și al destinului neschimbabil,
- **fusul, suveica, războiul de țesut** – unelte ale artei sale,
- **păianjenul** – transformarea ei finală, simbol al pedepsei divine.

4. Semnificație:

- extrem de talentată în arta țesutului și a broderiei,
- mândră, sigură pe ea și încrezătoare în propriile abilități,
- curajoasă, dar lipsită de smerenie în fața zeilor,
- refuză să atribuie darul său unei divinități – se consideră o autodidactă.

CŌLEGIUL NATIONĀL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

BELEROFON

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Glaucus** (rege din Corint) și posibil al **Eurynomei**,
- în alte versiuni, fiu al lui **Poseidon**.

2. Originea mitului:

- povestea lui este relatată în *Iliada* și în miturile tebane,
- ucis Chimera (ființă cu cap de leu, trup de capră și coadă de șarpe),
- încercând să urce pe muntele Olimp cu Pegas, e aruncat la pământ de zei.

3. Simboluri:

- **Pegas** – calul înaripat,
- **Chimera** – haosul și pericolul mitic,
- **Zborul spre Olimp** – dorința de a atinge divinitatea.

4. Semnificație:

- Erou civilizator, dar și victimă a **aroganței (hybris)**,
- povestea lui avertizează asupra ambițiilor nemăsurate ale omului,
- simbolizează potențialul uman și pericolul orgoliului.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

CADMUS

1. Nume și filiație:

- fiul regelui **Agenor** din Tir și al reginei **Telefasa**,
- frate cu **Europa**,
- soțul **Harmoniei**, fiica lui Ares și Afrodita.

2. Originea mitului:

- căutând-o pe sora sa, Europa, răpită de Zeus, Cadmus ajunge în Grecia,
- întemeiază **Teba** după ce ucide un dragon sacru și seamănă dinții lui în pământ – din care răsar „spartoi”, strămoșii tebani.

3. Simboluri

- **Dragonul/șarpele** – forțele telurice,
- **alfabetul fenician** – Cadmus este creditat ca aducătorul scrisului în Grecia,
- **semănatul dinților de dragon** – mit al fondării.

4. Semnificație:

- simbol al **civilizației** (scrisul, orașele),
- tranziția de la barbarie la cultură,
- model de **erou fondator** și de **sacrificiu mitic** pentru binele colectiv.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

□ **DEDAL (Daedalus)**

1. Nume și filiație:

- atenian, fiu al lui **Metion** (din neamul regal),
- tatăl lui **Icar**,
- unchiul său era **Talos**, inventator pe care îl ucide din invidie.

2. Originea mitului:

- legendele ateniene, preluate și de miturile cretane.
- arhitect al **Labirintului** pentru Minotaur,
- fuge din Creta cu aripi făcute din pene și ceară pentru el și fiul său.

3. Simboluri:

- **labirintul** – cunoaștere, închisoare, complexitate.,
- **aripile** – puterea omului de a sfida natura,
- **Icar** – simbolul limitelor înălțării.

4. Semnificație:

- simbol al **geniului uman**, al meșteșugului și creației tehnice,
- **tragedia mândriei raționale**,
- dilema morală a inventatorului: creațiile sale pot salva sau distruge.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

DIDONA

1. Nume și filiație:

Didona (în latină Dido, numită și Elissa) este o eroină tragică din mitologia greco-romană, cunoscută mai ales din epopeea „Eneida” scrisă de poetul roman Vergiliu.

Didona era de origine feniciană și era **fiica regelui Matten din Tir (Fenicia)**. După moartea tatălui ei, fratele său, **Pygmalion**, a devenit rege și, orbit de lăcomie, l-a ucis pe soțul Didonei, preotul Acherbas, pentru a-i lua averea. Ca urmare, Didona a fugit din Tir împreună cu câțiva credincioși și a ajuns în nordul Africii, unde a fondat orașul **Cartagina** (în actuala Tunisia).

2. Originea mitului:

Povestea Didonei are rădăcini atât în tradițiile feniciene, cât și în cele romane. În mitologia romană, ea devine parte din **legenda fondării Romei**, fiind iubita lui **Enea**, eroul troian aflat în căutarea unei noi patrii. După o scurtă și intensă poveste de dragoste, Enea o părăsește pentru a-și îndeplini destinul divin, iar Didona, cu inima frântă, se sinucide.

3. Simboluri:

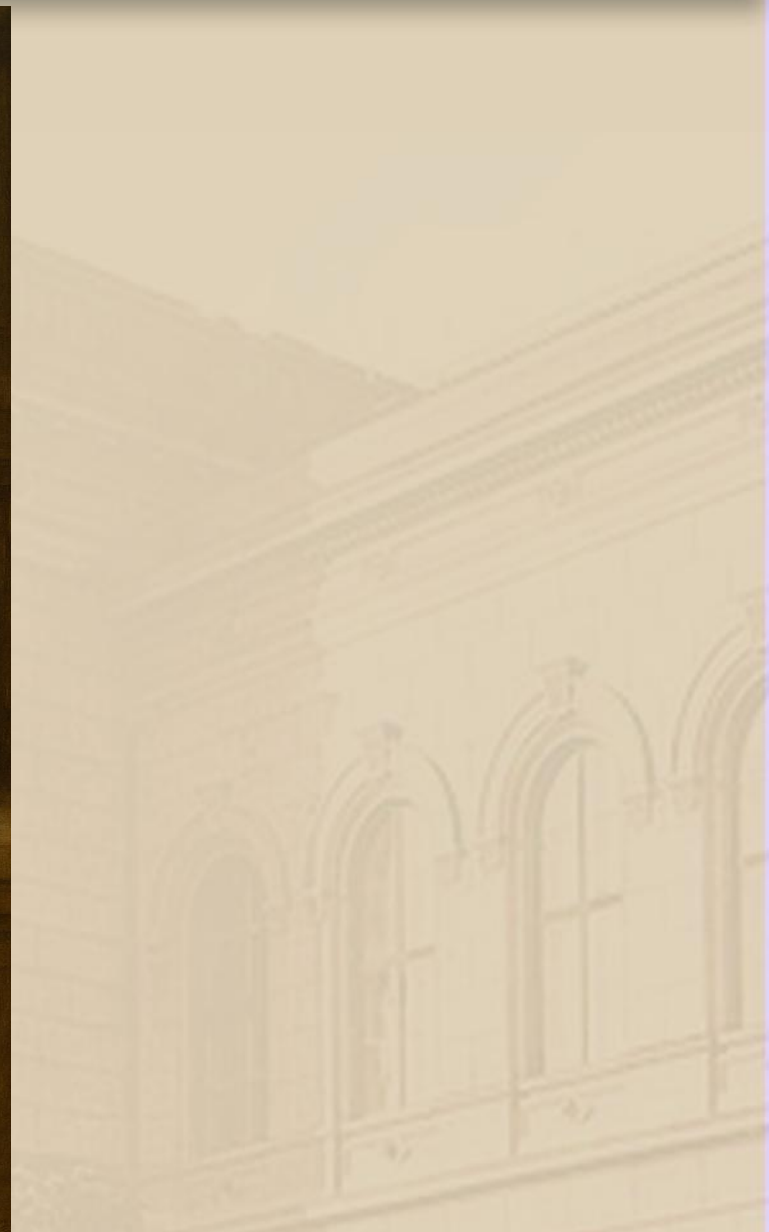
- flacăra – simbol al pasiunii și al arderii interioare; adesea asociată cu iubirea mistuitoare pe care o poartă lui Enea,
- pumnalul – cu care își curmă viața, simbolizând trădarea și moartea tragică,
- focul – uneori simbolizează și arderea orașului sau sacrificiul de sine.

4. Semnificație:

Didona este simbolul femeii puternice, dar vulnerabile în fața iubirii. Ea reprezintă loialitatea față de trecut, curajul de a întemeia un nou oraș și tragedia iubirii neîmplinite. Povestea ei reflectă conflictul dintre datorie și pasiune, temă centrală în literatura clasică.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

□ □ **DIOMEDE**

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Tideu**, unul dintre Cei Șapte contra Teba, și al **Deipilei**, fiica regelui Adrast,
- Rege al **Argosului**.

2. Originea mitului:

- apare în *Iliada* ca unul dintre cei mai curajoși războinici greci,
- într-o scenă faimoasă, îl rănește pe **Ares**, zeul războiului, și pe **Afrodita** cu ajutorul Atenei,
- după război, întemeiază orașe în Italia, potrivit legendei post-homerice.

3. Simboluri:

- **coiful și sulița** – vitejie și onoare.
- **ajutorul Atenei** – rațiune în slujba războiului drept.
- **Calul troian** (este implicat în aducerea lui în Troia).

4. Semnificație:

- curajul și al rațiunea militară,
- **echilibrului între forță și inteligență**.
- considerat unul dintre puținii eroi care nu cad în păcatul mândriei.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

☐ ENEA (Aeneas)

1. Nume și filiație:

- fiul zeiței **Afrodita (Venus)** și al muritorului **Anchise**, prinț troian,
- tatăl lui **Ascaniu (Iulus)**, strămoșul legendar al romanilor.

2. Originea mitului:

- apare în *Iliada*, dar mai ales în epopeea *Eneida* de Vergiliu (Roma antică).
- supraviețuiește Războiului Troian și întemeiază – prin urmașii săi – Roma.

3. Simboluri:

- **stindardul roman** – simbol național roman,
- **Penates** (zei domestici) – loialitate față de tradiție și familie,
- **purtarea tatălui pe umeri și fiului de mână** – continuitate între generații.

4. Semnificație:

- **pietatea (pietas)**: loial față de zei, familie și patrie,
- simbol al **datoriei și al misiunii divine**,
- modelul roman de virtute și eroism.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

1. Nume și filiație:

- Rege al **Atenei**; tatăl eroului **Tezeu**, uneori considerat fiu adoptiv sau fiu al zeiței **Atena**,
- unele mituri îl arată ca fiind fiul lui **Pandion II**.

2. Originea mitului:

- apare în miturile legate de Minotaur, Labirint și Tezeu,
- moare aruncându-se în mare, crezând greșit că fiul său a murit în Creta.

3. Simboluri:

- **Marea Egee** – poartă numele său,
- **navele cu pânze negre/albe** – semn al victoriei sau pierderii,
- **Thronul** – autoritate în Atena.

4. Semnificație:

- simbol al **părintelui sacrificat**, preocupat de soarta fiului,
- **teama, datoria regală și tragicul neînțelegerii**,
- figura unui conducător uman, vulnerabil, dar devotat.

CŌLEGIUL NATIONĀL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

HECUBA

1. Nume și filiație:

- soția lui **Priam**, regina Troiei,
- mamă a numeroși copii: **Hector, Paris, Cassandra, Polydoros.**

2. Originea mitului:

- apare în *Iliada*, *Troienele* de Euripide și alte tragedii,
- după căderea Troiei, își pierde toți copiii, e luată în sclavie și se prăbușește psihic.

3. Simboluri:

- **voalul regal** – statutul de regină,
- **durerea mamei** – simbol al pierderii,
- **transformarea în câine (în unele mituri)** – degradarea umană totală.

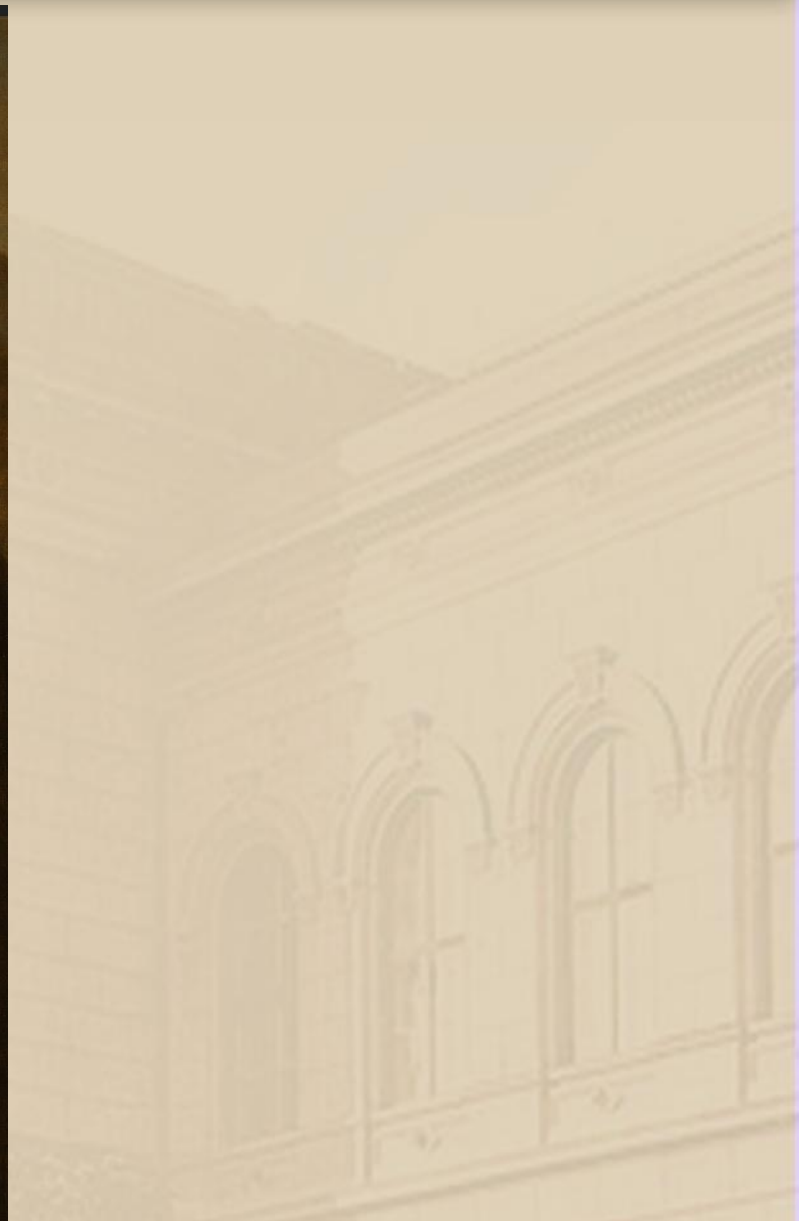
4. Semnificație:

- figura **mamei distruse de război**,
- simbol al **durerii absolute, pierderii și neputinței**,
- **suferința femeii în fața violenței istorice.**

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

EGIPT (Aegyptus)

1. Nume și filiație:

- Rege mitic al Egiptului; fiul lui **Belus**, frate cu **Danaos**,
- tatăl a 50 de fii, care urmau să se căsătorească cu cele 50 de fiice ale fratelui său (Danaidele).

2. Originea mitului:

- povestea apare în mitologia greacă arhaică,
- Danaidele (fiicele lui Danaos) ucid 49 dintre fiii lui Egipt în noaptea nunții.

3. Simboluri:

- **Regalitatea africană** – Egiptul mitologic,
- **Danaidele** – simbolul femeilor în revoltă,
- **unirea forțată între popoare** – căsătorii politice.

4. Semnificație:

- Reprezintă **expansiunea regală, forța patriarhală și destinul familial tragic**,
- este parte a unei alegorii despre **controlul asupra destinului și conflictul dintre voință și impunere**.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

ELECTRA

1. Nume și filiație:

- face parte dintr-o familie regală marcată de tragedii și războaie,
- este fiica regelui Agamemnon, conducătorul Micenei, și al reginei Clitemnestra,
- are un frate, Oreste, și două surori, Ifigenia și Chrysothemis.

2. Originea mitului:

- mitul Electrei apare în Grecia Antică și este reprezentat în tragedii de Sofocle, Euripide și Eschil,
- povestea reflectă valori precum onoarea, datoria față de familie și conflictul între justiție și crimă,
- Ulterior, mitul a fost reinterpretat în artă, literatură și chiar psihologie (exemplu: complexul Electra).

3. Simboluri:

- urna funerară- simbol al doliului și al jurământului față de tatăl ucis,
- privirea intensă- simbol al determinării și al durerii,
- mormântul lui Agamemnon- locul jurmământului și al începutului războiului,
- peisajul dramatic- accentuează tragismul.

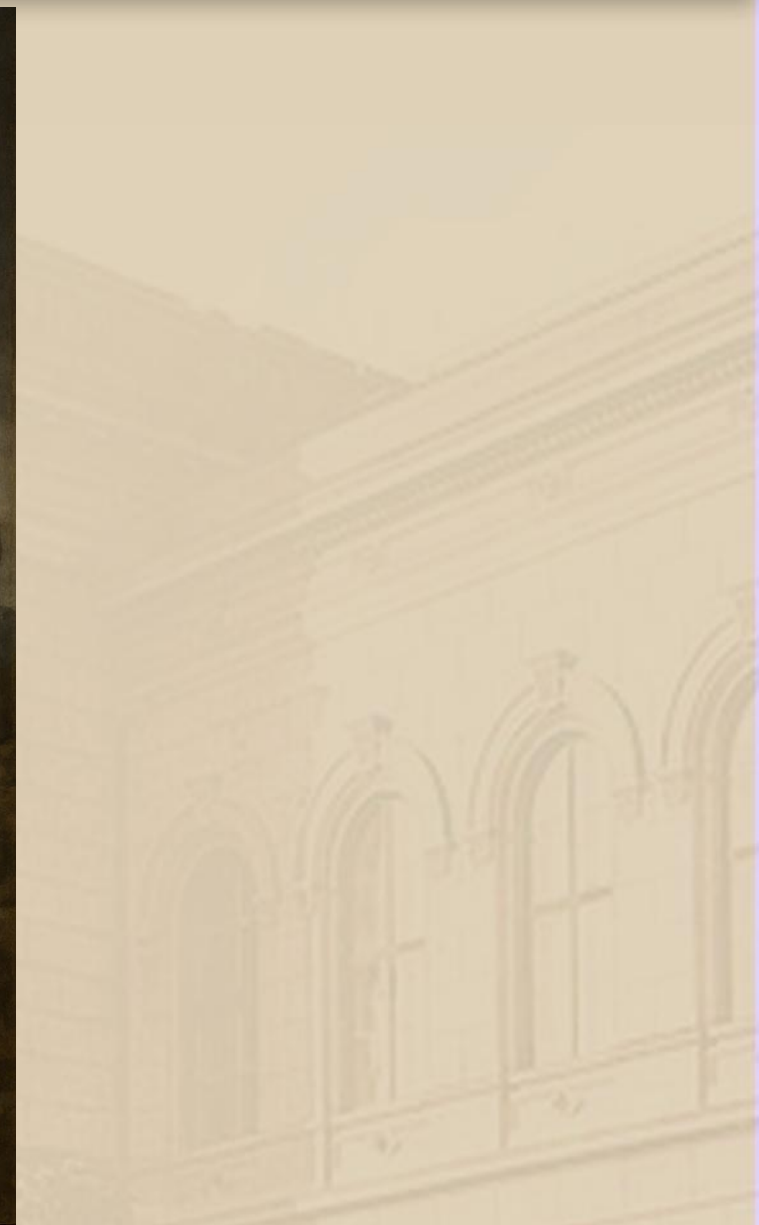
4. Semnificație:

- Electra este un personaj tragic, puternic și profund afectat de suferință.
- reprezintă datoria filială dusă la extrem, lupta pentru dreptate, chiar cu prețul unei crime,
- spre deosebire de alte figuri feminine pasive din mitologie, Electra este activă, implicată în soarta familiei,
- simbolizează conflictul dintre iubire și ură, lege și război.

Mituri corelate: „Orestia” de Eschil- trilogia în care Oreste, cu ajutorul Electrei, își războiește tatăl; „Electra” de Sofocle și Euripide- variante diferite ale poveștii, dar cu aceleași teme centrale; Mitul lui Agamemnon și Ifigenia- oferă contextul pentru ura Clitemnestrei și tragedia familiei.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

EURIDICE

1. Nume și filiație:

- numele provine din greaca veche și este compus din „eurys” („larg”, „extins”) și „dike” („dreptate”, sau „justiție”)

2. Originea mitului:

Euridice este o figură delicată și tragică din mitologia greacă, cunoscută mai ales ca soția lui Orfeu, legendarul poet și muzician. Era o nimfă, posibil o driadă – spirit al copacilor – și simboliza conexiunea omului cu natura și frumusețea vieții efemere.

3. Simboluri:

- macul (floarea uitării și somnului),
- cununa de lauri (arta și memoria)
- șarpele (moartea neașteptată)

Imaginea ei, simplă și elegantă, reflectă ideea de frumusețe tăcută, iubire eternă și destin implacabil.

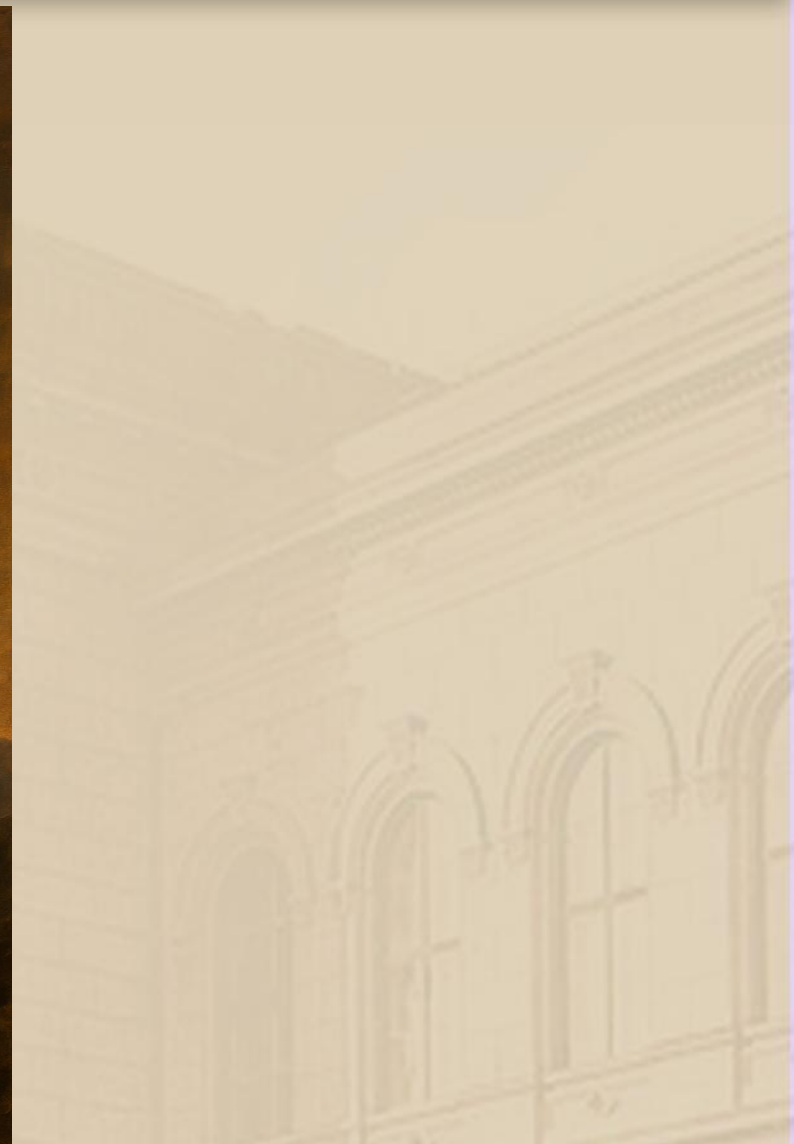
4. Semnificație:

Ea reprezintă nu doar iubirea pură, ci și neputința omului în fața morții. În același timp, povestea ei este un elogiu adus artei și puterii muzicii – singura capabilă să atingă și să înduioșeze chiar și inimile zeilor. Mitul lui Orfeu și Euridice rămâne una dintre cele mai emoționante legende ale Antichității, iar Euridice este simbolul iubirii care transcende lumea celor vii.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

EUROPA

1. Nume și filiație:

Europa nu este o zeiță în sensul tradițional al cuvântului, ci o prințesă feniciană din mitologia greacă, faimoasă pentru povestea ei legată de Zeus. Totuși, ea are o importanță majoră în mitologie și cultură, fiind și sursa de inspirație pentru numele continentului Europa.

- era fiica regelui Agenor sau Phoenix, din orașul fenician Tyr (sau Sidon),
- a fost o prințesă extrem de frumoasă, ceea ce a atras atenția lui Zeus, regele zeilor.

2. Originea mitului:

Răpirea de către Zeus:

- Zeus s-a îndrăgostit de Europa și, pentru a o cuceri, s-a transformat într-un taur alb magnific,
- Europa s-a apropiat de taur și s-a urcat pe spatele lui. În acel moment, Zeus a fugit cu ea peste mare, până în Creta.

3. Simboluri:

Europa nu este o zeiță în sensul tradițional al cuvântului, ci o prințesă feniciană din mitologia greacă, faimoasă pentru povestea ei legată de Zeus. Totuși, ea are o importanță majoră în mitologie și cultură, fiind și sursa de inspirație pentru numele continentului Europa.

4. Semnificație:

După moartea ei, Europa a fost onorată, iar numele ei a fost dat unei părți a lumii cunoscute – continentul Europa.

Au avut mai mulți fii, dintre care cei mai importanți sunt:

- Minos – viitorul rege al Cretei.
- Rhadamanthys – judecător în lumea de dincolo.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

1. Nume și filiație:

- fiul regelui troian **Priam** și al reginei **Hecuba**,
- frate cu **Paris** și **Cassandra**; soțul **Andromaca**; tatăl lui **Astyanax**.

2. Originea mitului:

- apare ca principalul apărător al Troiei în *Iliada*,
- este ucis de Ahile în duel; trupul său este târât în jurul zidurilor cetății,
- Homer îl zugrăvește ca un om nobil, responsabil și curajos.

3. Simboluri:

- **coiful cu creastă** – onoare militară,
- **scutul familial** – apărarea patriei,
- **trupul său profanat** – cruzimea războiului.

4. Semnificație:

- simbol al **apărătorului just și al datoriei față de familie și patrie**,
- figura idealizată a soldatului loial, dar tragic,
- **valorile umane în fața distrugerii inevitabile**.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

♣ □ ♂ □ HERACLE

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Zeus** și al muritoarei **Alcmene**,
- soțul mai multor femei, inclusiv **Megara** și **Deianira**,
- tatăl mai multor copii (numiți „Heraclizi”).

2. Originea mitului:

- miturile lui apar în toate formele literare grecești: *Teogonia*, *Bibliotheca* (Apollodor), tragedii, etc.
- celebru pentru **cele 12 munci** impuse de regele Euristeu, ca ispășire pentru că și-a ucis familia într-un acces de nebunie indus de Hera.

3. Simboluri:

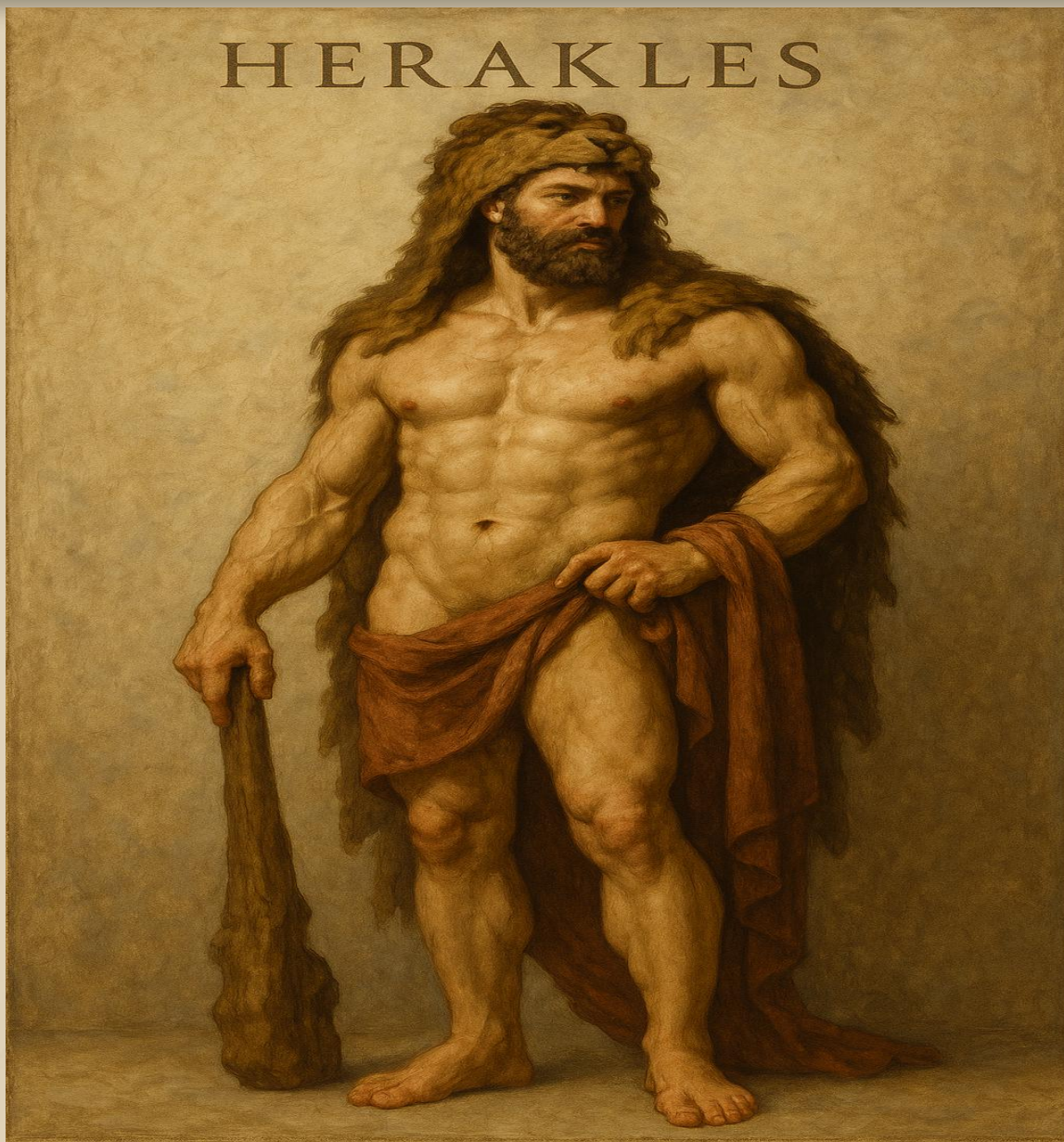
- **măciuca** – forță fizică pură,
- **pielea leului din Nemea** – invincibilitate,
- **arcul și săgețile otrăvite** – armă divină.

4. Semnificație:

- simbol suprem al **eroismului fizic** și al **rezistenței**,
- figura eroului care îmbină umanul și divinul, victima destinului dar și biruitorul acestuia,
- reprezintă și **suferința pentru ispășire**, lupta dintre instinct și rațiune.

HERAKLES

□ IASON

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Aeson**, regele Iolcului,
- nepotul uzurpatorului **Pelias**,
- soțul **Medeei** (cu care are doi fii, în majoritatea miturilor).

2. Originea mitului:

- eroul epopeii **Argonautica** (Apollonius din Rodos),
- conduce **argonauții** în misiunea de a recupera **Lâna de aur** din Colchida,
- trădat de zei, abandonează pe Medeea și își pierde copiii și gloria.

3. Simboluri:

- **Nava Argo** – călătoria eroică,
- **Lâna de aur** – puterea, destinul, inițierea,
- **Medeea** – pericolul iubirii trădate.

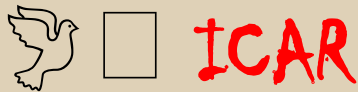
4. Semnificație:

- erou inițiativ: tânărul ales care trece prin probe pentru a-și dovedi dreptul la tron,
- simbol al **trădării**, dar și al **slăbiciunii umane** în fața pasiunii și puterii,
- povestea lui este o **antiteză a eroului clasic**: cucerește, dar pierde tot.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Dedal**, meșterul celebru al Labirintului.

2. Originea mitului:

- mitul apare în literatura greacă și este reluat de Ovidiu (*Metamorfoze*),
- împreună cu tatăl său, evadează din Creta cu aripi din pene și ceară,
- se apropie prea mult de Soare, ceara se topește și moare înecat.

3. Simboluri:

- **Aripile din ceară** – ingeniozitate și fragilitate,
- **Soarele** – tentație, ideal, pericol,
- **Căderea în mare** – consecințele neascultării.

4. Semnificație:

- mitul **ambției juvenile** și al **neascultării părintești**,
- simbol al **visului uman de a depăși limitele**, dar și al **orgoliului periculos**,
- un avertisment împotriva **extremelor**: nici prea sus, nici prea jos (dedal îi spune să zboare pe mijloc).

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

1. Nume și filiație:

- fiica lui **Agamemnon** și a **Clitemnestrei**,
- soră cu **Electra** și **Orestes**.

2. Originea mitului:

- Agamemnon o sacrifică pentru a primi vânt favorabil spre Troia;
- în unele versiuni (ex. Euripide), este salvată de zeița Artemis și dusă în Taurida.

3. Simboluri:

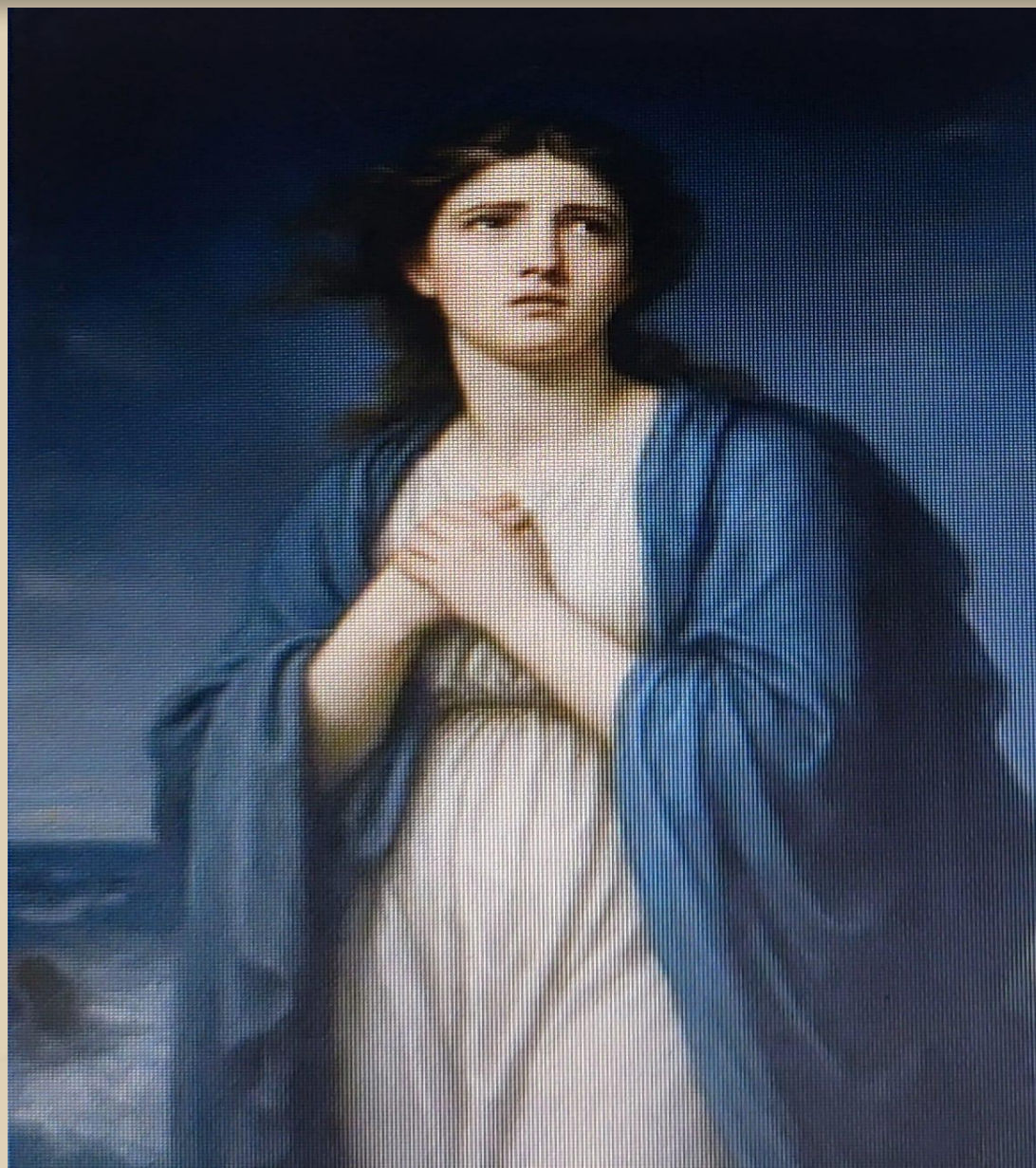
- **Altarul sacrificiului** – inocență oferită pentru război,
- **Căprioara lui Artemis** – substitutul sacrificiului,
- **Rochia nupțială** – simbol al iluziilor și trădării.

4. Semnificație:

- victima **interesului politic și religios**,
- simbol al **nevinovăției sacrificate de autoritate**,
- uneori, o eroină a **sacrificiului de sine**, alteori o victimă tragică.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

MEDEEA

1. Nume și filiație:

- fiica regelui **Aeetes din Colchida**, nepoată a lui Helios,
- vrăjitoare puternică, iubită și apoi soția lui **Iason**.

2. Originea mitului:

- îl ajută pe Iason să obțină Lâna de aur, trădându-și familia;
- îl urmează în Grecia, dar e părăsită pentru o prințesă din Corint;
- îi omoară pe copiii ei ca răzbunare.

3. Simboluri:

- **Poțiunile și magia** – control, putere,
- **Carul solar** – legătura cu zeii,
- **Crima maternă** – gest extrem al răzbunării.

4. Semnificație:

- simbol al **pasiunii distrugătoare și al răzbunării absolute**,
- reprezintă **puterea feminină neîmblânzită**, care refuză să fie victimă,
- eroină tragică, oscilând între iubire și ură.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

MENELAU

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Atreu** și **Aérope**, fratele lui **Agamemnon**,
- soțul **Elenei din Sparta**,
- Rege al Spartei.

2. Originea mitului:

- personaj important în *Iliada*, *Odiseea* și miturile despre Războiul Troian,
- îl provoacă pe Paris la duel pentru a-și recupera soția;
- supraviețuiește războiului și o recuperează pe Elena.

3. Simboluri:

- **Scutul spartan** – onoare și dreptate,
- **Elena** – iubire, posesie, miza războiului,
- **Tronul spartan** – autoritatea stabilă.

4. Semnificație:

- simbol al **soțului trădat** și al onoarei masculine restaurate,
- reprezintă **legea, loialitatea și dreptul**,
- spre deosebire de Paris, Menelau este **drept**, Paris este **pasional**.

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

MELEAGRU

1. Nume și filiație:

- fiul regelui **Oeneu** și al reginei **Althaea**, din Calydon,
- frate cu mai mulți prinți și prințese (ex. Deianira, în unele mituri).

2. Originea mitului:

- cunoscut din mitul **vânătorii mistrețului din Calydon**, relatat în mai multe surse antice,
- îndrăgostit de vânătoarea **Atalanta**, îi oferă trofeul vânătorii;
- este ucis într-o dramă familială, după ce mama sa arde bățul sortit să-i poarte viața.

3. Simboluri:

- **Mistrețul de Calydon** – forță distructivă, bestialitate,
- **Bățul vieții** – simbol al destinului fragil,
- **Trofeul de vânătoare** – meritul eroic.

4. Semnificație:

- simbol al **vitejiei**, dar și al **destinului implacabil**,
- povestea sa aduce în prim-plan **tensiunile între iubire, familie și onoare**,
- exemplu de **moarte prematură** provocată de tragismul familial.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

□ NESTOR

1. Nume și filiație:

- fiul lui **Neleu** și al **Chloris**,
- Rege al **Pilosului**,
- tatăl mai multor fii, printre care **Antiloh**.

2. Originea mitului:

- apare în *Iliada* și *Odiseea*;
- veteran al mai multor războaie (inclusiv lupta împotriva centaurilor și războiul troian);
- este bătrân, dar înțelept, respectat de toți eroii greci.

3. Simboluri:

- **Toiagul înțeleptului** – autoritate morală,
- **Discursurile lungi** – vocea experienței,
- **Calul** – semn al puterii regatului său.

4. Semnificație:

- simbol al **înțelepciunii bătrâneții**,
- reprezintă **tradiția orală, sfatul chibzuit și respectul pentru trecut**,
- contrast cu tinerii impulsivi precum Ahile și Paris.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

ODISEU

1. Nume și filiație:

- nume grecesc: Ὀδυσσεύς (*Odysseus*),
- nume latin: Ulixes, de unde derivă numele „Ulise” în română,
- tată: Laertes, rege al Itacăi,
- mamă: Anticlea,
- soție: Penelopa,
- fiu: Telemah.

2. Originea mitului:

Ulise (în greacă **Odysseus**) este una dintre cele mai importante figuri ale mitologiei grecești, fiind eroul principal al epopeii „**Odiseea**” scrisă de **Homer**. Ulise este **rege al Itacăi**, o insulă mică din Marea Ionică, parte din Grecia Antică.

3. Simboluri:

- călătoria inițiativă,
- dorul de casă,
- luptei pentru întoarcere și supraviețuire.

4. Semnificație:

- **Rege al Itacăi**,
- **erou al războiului troian**, cunoscut pentru ingeniozitate (el a conceput ideea calului troian),
- protagonistul epopeii „**Odiseea**” de Homer, care descrie lungă și aventuroasă sa călătorie de întoarcere acasă după războiul troian.

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

ORFEU

1. Nume și filiație:

- fiul lui Caliope, muza poeziei epice,
- diferite surse îl menționează pe Apollo, zeu al muzicii și al soarelui, ca tată al lui Orfeu sau pe Oeagrus, un rege trac,
- Originea tracă este susținută de tradiția conform căreia el ar veni din Tracia, o regiune unde cultul muzicii și al inițierii mistice era puternic.

2. Originea mitului:

Mitul provine din Grecia Antică, dar are posibile influențe traco- getice și orientale. Orfeu este un artist desăvârșit, cântăreț din liră, capabil să îmblânzească fiare, să miște munți și să înduioșeze zeii. Iubirea pentru Euridice este una dintre cele mai emoționante povești mitologice.

3. Simboluri:

- lira, muzica divină, armonia universului
- coborârea în Hades, inițierea și regenerarea,
- moartea simbolică, călătoria inițiativă a sufletului,
- privirea înapoi, slăbiciunea umană, îndoiala, testul încrederii,
- capul lui Orfeu plutind pe râu,
- Euridice, idealul iubirii pierdute.

4. Semnificație:

Orfeu este considerat fondatorul unei religii mistice- orfismul.

Mituri cu teme similare: Demetra și Persefona (coborârea în Infern și reîntoarcerea ciclică, simbol al morții și al renașterii), Adonis, Isis și Osiris; Inanna (Sumer)- zeița care coboară în lumea subpământeană și renaște în mod inițiativ; Iisus Hristos (moarte, coborâre în Infern, înviere).

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

PANDORA

1. Nume și filiație:

- prima femeie creată de zei, din porunca lui **Zeus**,
- creată de **Hefaistos**, modelată din lut.

2. Originea mitului:

- apare în mitul lui Prometeu (Hesiod – *Teogonia*, *Lucrurile și Zilele*);
- primește o cutie (vas) interzisă → deschizând-o, scapă toate relele lumii.

3. Simboluri:

- **Cutia Pandorei** – sursa răului și a speranței,
- **Bijuteriile și frumusețea** – aparență seducătoare,
- **Speranța** – ultimul lucru rămas în cutie.

4. Semnificație:

- simbol al **curiozității umane și al consecințelor sale**,
- reprezintă **dualitatea feminină** (frumoasă, dar periculoasă),
- este o figură controversată: vinovată sau doar un instrument?

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

PARIS

1. Nume și filiație:

- fiul regelui **Priam** și al reginei **Hecuba**,
- frate cu **Hector**, **Cassandra** și alții,
- crescut de păstori pentru a evita o profeție.

2. Originea mitului:

- cunoscut pentru alegerea în „**Judecata lui Paris**” – îi oferă Afrodită mărul de aur, în schimbul iubirii Elenei;
- o răpește Elena din Sparta → declanșează Războiul Troian;
- îl ucide pe Ahile cu o săgeată ghidată de Apollo.

3. Simboluri:

- **Mărul Discordiei** – ispită, alegere, conflict,
- **Arcul lui Paris** – trădare și soartă,
- **Elena** – frumusețe, pasiune periculoasă.

4. Semnificație:

- simbol al **alegerii egoiste și urmărilor sale catastrofale**,
- reprezintă **atracția față de plăcere în detrimentul onoarei**.

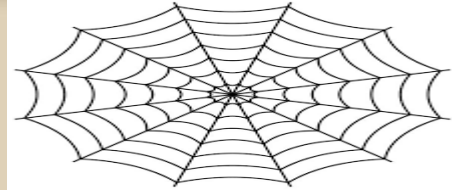
CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

PENELOPA

1. Nume și filiație:

- soția lui **Odiseu**, fiica lui **Icarios**,
- mama lui **Telemah**.

2. Originea mitului:

- apare în *Odiseea*;
- refuză vreme de 20 de ani să se recăsătorească, așteptându-l pe Odiseu;
- țese și desface o pânză pentru a amâna nunta.

3. Simboluri:

- **Războiul de țesut** – răbdare și strategie,
- **Veșmintele albe de doliu** – fidelitate,
- **Camera închisă** – intimitate, rezistență.

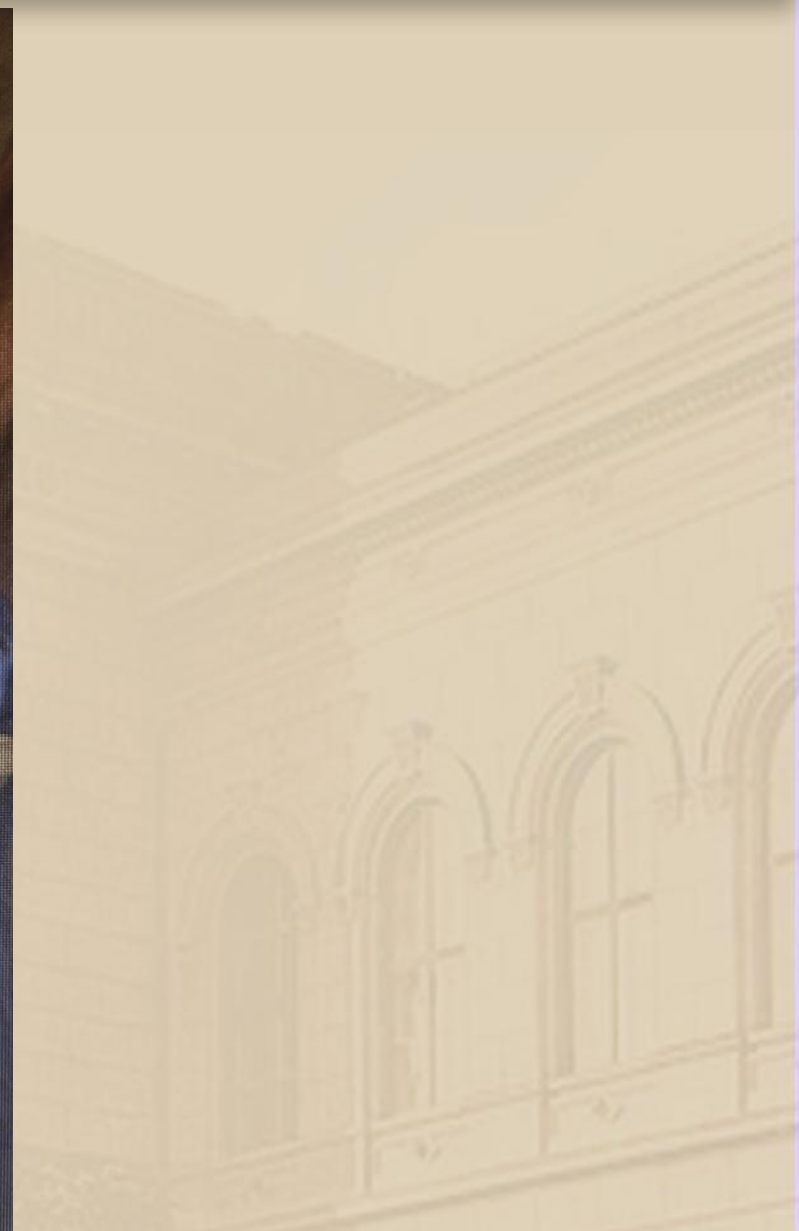
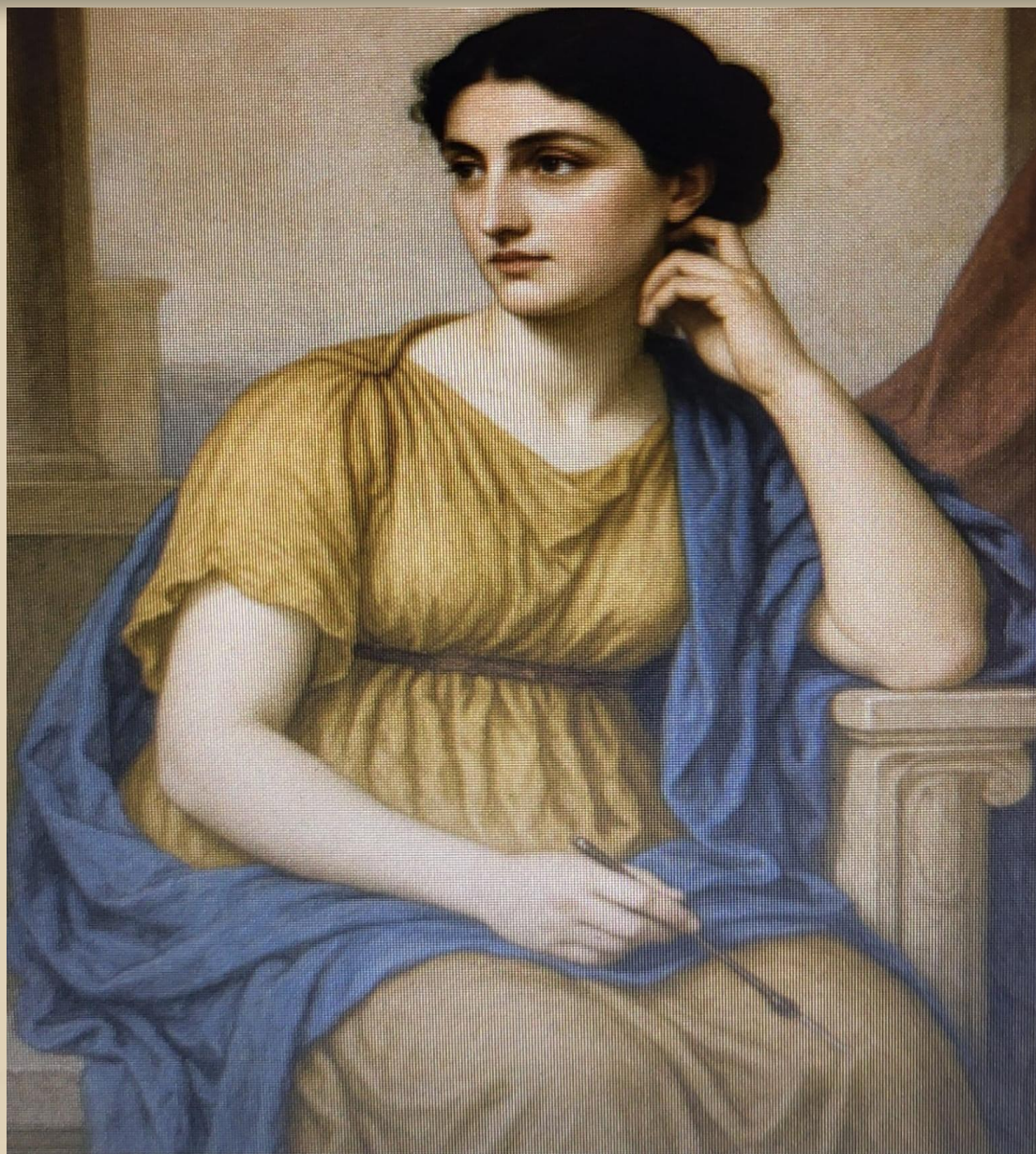
4. Semnificație:

- simbol al **fidelității conjugale**,
- reprezintă **inteligența, răbdarea și forța interioară a femeii**,
- figura soției ideale în cultura greacă.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

1. Nume și filiație:

- Regină a **amazoanelor**, fiica lui **Ares**,
- războinică de temut, participantă la Războiul Troian.

2. Originea mitului:

- apare în ciclurile epice post-homerice,
- se aliază cu troienii și este ucisă de Ahile,
- în unele versiuni, Ahile se îndrăgostește de ea în clipa morții.

3. Simboluri:

- **Lancea și scutul** – putere feminină,
- **Armura amazoană** – independență,
- **Privirea de pe câmpul de luptă** – dragoste și moarte.

4. Semnificație:

- simbol al **femeii războinice**, ce refuză rolul tradițional;
- reprezintă **conflictul dintre iubire și datorie**, dar și **tragismul pasiunii neașteptate**;
- imagine a **puternicului feminin respins de lume**.

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

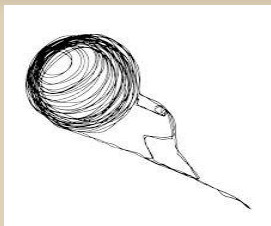
SISIF

1. Nume și filiație:

- fiul lui Aeolus, întemeietor al Corintului,
- a avut trei copii cu Merope, fiica lui Atlas,
- a fost tatăl lui Odiseu, potrivit unor versiuni mitologice.

2. Originea mitului:

Este considerat cel mai vicelan dintre muritori întrucât a sfidat voința zeilor și a încercat să înșele moartea. Pentru faptele sale a fost aspru pedepsit: a fost condamnat ca, pentru eternitate, să rostogolească un bolovan uriaș, pe un deal. De fiecare dată când ajungea aproape de vârf, piatra se rostogolea, iar Sisif era nevoit să o ia

3. Simboluri:

- stânca/ dealul- obstacolele pe care omul le înfruntă zilnic,
- bolovanul- greutățile vieții,
- munca repetitivă- absurdul existențial,
- pedeapsa lipsită de speranță.

4. Semnificație:

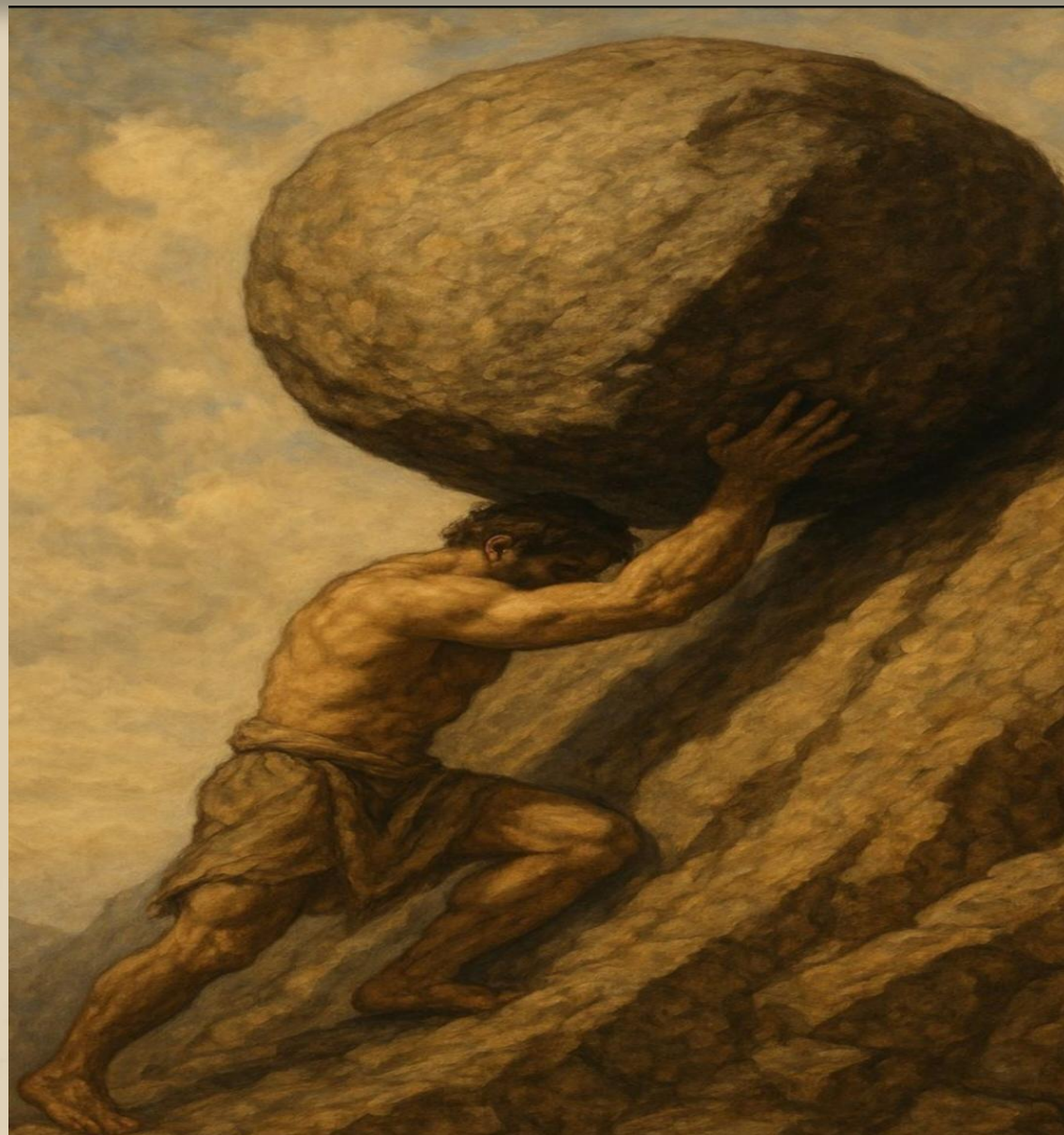
- efortul etern și sensul găsit în absurd,
- pedeapsa efortului veșnic.

Mituri corelate: Tantal sau Prometeu, personaje care, la rândul lor au sfidat zeii și au fost pedepsite asemănător.

În secolul XX, filosoful Albert Camus a reinterpretat acest mit, considerându-l pe Sisif un simbol al condiției umane. Deși viața poate părea lipsită de sens, omul poate alege să continue să trăiască și să lupte. Camus încheie eseu „Trebuie să ni-l imaginăm pe Sisif fericit.”, ca invitație la libertate, acceptând absurdul, omul își poate găsi un sens în efortul însuși. Sisif nu este un personaj tragic, ci unul demn, care transformă pedeapsa într-o formă de libertate interioară. Mitul rămâne actual ca o meditație asupra condiției umane, a sensului și a perseverenței.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

TEZEU

1. Nume și filiație:

- tatăl său este Egeu, regele Atenei, sau Poseidon, zeul mării, în unele versiuni mitologice,
- mama sa este Aethra, fiica regelui Piteu din Trezena.

2. Originea mitului:

A crescut în Trezena fără să-și cunoască tatăl. La maturitate, ridică o piatră grea sub care Egeu ascunsese o sabie și o pereche de sandale, semne prin care avea să fie recunoscut drept fiul său.

Este cunoscut pentru că a ucis, cu ajutorul Ariadnei, Minotaurul, o bestie cu corp de om și cap de taur, care trăia într-un labirint din palatul regelui Minos din Cnosos.

3. Simboluri:

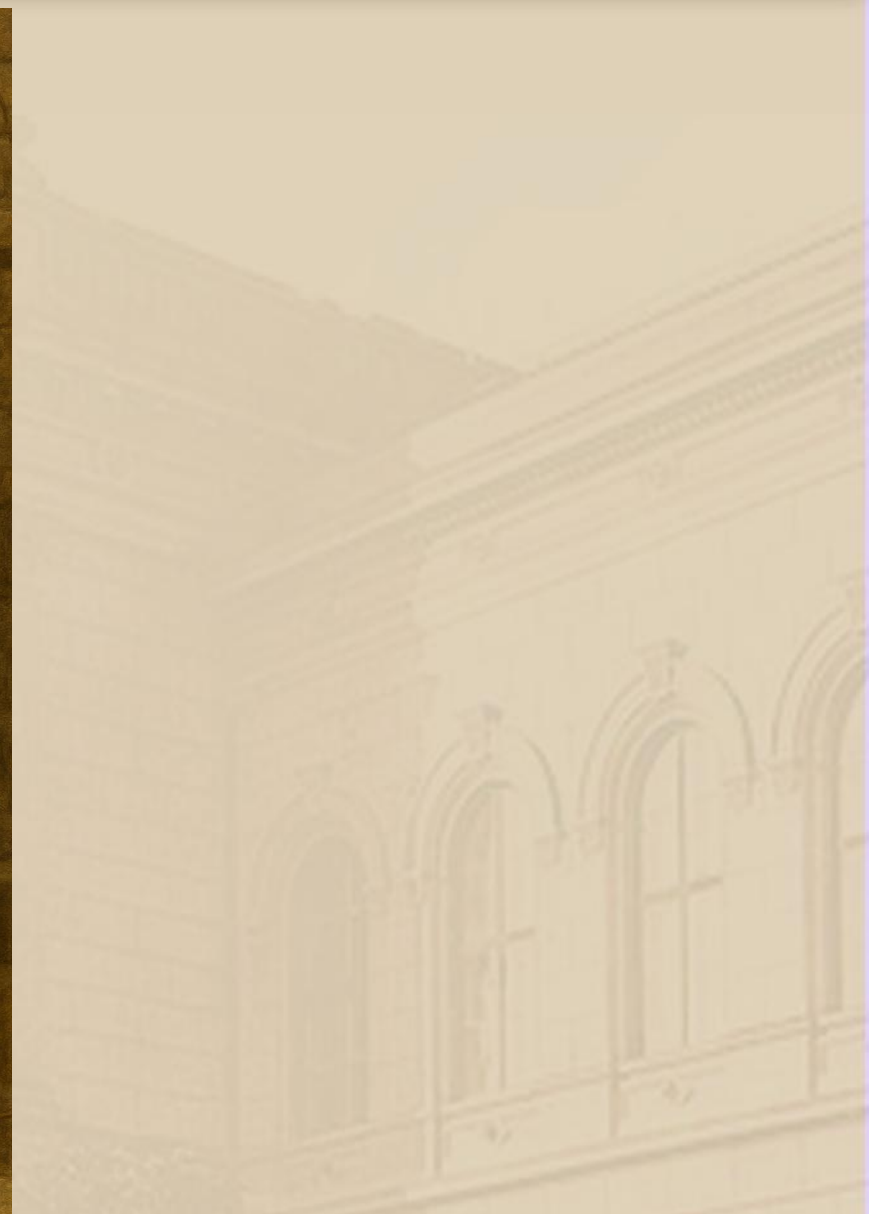
- sabia,
- labirintul.

4. Semnificație:

Este unul dintre eroi cunoscut pentru curajul, inteligența și faptele sale legendare. Este eroul național al Atenei, simbolizând lupta împotriva haosului și instaurarea ordinii.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Dualitatea apolinic – dionisiac

Apolinicul se referă la principiul ordinii, rațiunii, măsurii și formei, așa cum este descris de Friedrich Nietzsche în lucrarea *Nașterea tragediei* (1872). Termenul provine de la zeul Apollo, simbol al luminii, armoniei și autocontrolului. Pentru Nietzsche, spiritul apolinic reprezintă partea lucidă și rațională a existenței umane, care caută să dea formă haosului prin artă și cultură, în special prin artele vizuale și epice. Acest principiu este asociat cu visul, idealul, claritatea și distanțarea de suferința existențială.

Dionisiacul, în contrast, derivă de la zeul Dionysos și exprimă principiul instinctului, haosului, beției și fuzionării cu natura. La Nietzsche, dionisiacul simbolizează energia vitală, extazul și distrugerea granițelor individuale, fiind manifestat în muzică, dans și în tragedia greacă. Este legat de sentimentul de unire cu lumea, de abandonul de sine și de confruntarea directă cu suferința și absurdul vieții. Nietzsche vede în tensiunea dintre apolinic și dionisiac o forță creatoare fundamentală, care dă naștere artei autentice și unei înțelegeri mai profunde a condiției umane.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Activitatea 1. Cadrele împietrite ale benzilor desenate

Transformați textul de mai jos în șase cadre de bandă desenată, pe care să le transpuneți și în scene înghețate (tip freeze, în care nu este permisă mișcarea, doar rostirea replicilor):

Peripețiile lui Odiseu încep după ce părăsește, cu 12 corăbii, ruinele orașului Troia, jefuindu-i pe tracii kikoni, aliații Troiei, de care vor fi ulterior alungați. Ajunși pe insula Lotofagilor, unii din însoțitorii lui mănâncă din fructele lor, uitându-și patria, Itaca. Cei rămași ajung, împreună cu Ulise, pe insula ciclopilor, uriași cu un singur ochi în frunte. Ulise și echipajul său au intrat în peștera ciclopului, unde au găsit bucăți mari de brânză și mult vin. Bucuroși că au găsit mâncare și băutură, s-au ospătat până când au simțit că se cutremură pământul sub ei, și s-au ascuns în peșteră. Ciclopul Polifem, pentru a împiedica fuga grecilor, barează ieșirea din peștera sa. Fiind în pericol de a fi mâncați de uriaș, Odiseu așteaptă până când ciclopul a adormit, apoi au luat un buștean și l-au înfipt în fruntea ciclopului, scoțându-i ochiul, ceea ce atrage dușmănia lui Poseidon, tatăl ciclopului. Fiind orbit, ciclopul s-a dat bătut și l-a întrebat pe Odiseu cum îl cheamă. Acesta i-a răspuns „nimeni”; apoi ciclopul și-a chemat frații și le-a spus că a fost orbit. Aceștia l-au întrebat cine l-a orbit. Evident, răspunsul a fost „nimeni”. Ceilalți ciclopi, enervați peste măsură, i-au răspuns că de ce i-a mai chemat dacă nu l-a orbit nimeni, și au plecat la peșterile lor. Fuga grecilor este îngreunată de valurile mari, produse de stâncile aruncate în mare de ciclopul orb.

De la Eol, zeul vântului, Odiseu primește în dar un sac cu vânturi. Ajunși aproape de casă, însoțitorii săi, curioși, deschid sacul: se pornește o furtună care-i mână din nou departe de casă. Astfel ajung pe insula vrăjitoarei Circe, care îi preschimbă pe însoțitorii lui Odiseu în porci, iar pe acesta îl reține prin farmecele sale. Va fi dezlegat de acestea prin intervenția lui Hermes, mesagerul zeilor, care între timp i-a iertat pentru distrugerea Troiei.

Întoarcerea acasă este îngreunată și de sirene, ale căror glasuri fermecate duc corăbierii la pieire, ademenindu-i să își zdrobească corăbiile de stânci. Curios să afle cum sună cântecul sirenelor, Ulise le cere marinarilor săi să își astupe urechile cu ceară de albine, iar pe el să îl lege de catarg, precizând că nu trebuie să fie dezlegat cu nici un preț. Astfel reușește să asculte cântecul sirenelor, evitând însă pericolul scufundării corăbiei. Împreună cu echipajul său, Odiseu izbuteste să traverseze cu bine și strâmtoarea dintre cei doi monștri, Scilla și Caribda

Înfometați, ajung pe insula lui Helios, zeul soarelui, unde însoțitorii lui Ulise fură din vitele sacre ale zeului, pentru a își potoli foamea. Drept pedeapsă pentru acest sacrilegiu, aceștia mor ulterior într-o furtună pe mare, din care numai Odiseu, care nu mâncase, reușește să scape. El ajunge pe insula nimfei Calipso, unde aceasta îl reține timp de șapte ani. Reușește să părăsească insula lui Calipso cu o plută, însă furtuna produsă de Poseidon distruge pluta, iar Ulise naufragiază pe o insulă unde este primit cu prietenie de Nausicaa, fiica regelui feacilor. Timp de două seri, Odiseu îi povestește regelui feacilor, Alcinous, pățaniile sale. De aici, încărcat cu daruri, se reîntoarce acasă, pe insula Itaca.

Căutările fiului său, Telemah, sunt zadarnice, și confruntarea mamei sale, Penelopa, cu pețitorii devine tot mai acută. Zeița Atena îl preschimbă pe Odiseu într-un cerșetor, pentru a-l proteja de dușmănia pețitorilor soției sale. După douăzeci de ani, deghizat în cerșetor, acesta va fi recunoscut numai de câinele său bătrân, Argos. Odiseu se pregătește în taină pentru întrecerea pețitorilor cu arcul, trofeul învingătorului urmând să fie Penelopa, soția lui Odiseu. Cu ajutorul lui Telemah și al păstorului Eumaios, Ulise reușește să pedepsească pețitorii.

Activitatea 2. Cine sunt

Participanților li se va lipi, pe rând, pe spate, câte un post-it cu numele unui zeu. Ceilalți participanți cunosc numele zeului, cel căruia i s-a lipit pe spate, nu. El are la dispoziție 10 întrebări de adresat grupului (la care acesta să răspundă cu *da* sau *nu*), prin care să ghicească numele zeului. O metodă potrivită pentru o lecție de recapitulare, de fixare de cunoștințe sau de evaluare, de asemenea.

- Zeus
- Prometeu
- Pandora
- Hera
- Poseidon
- Odiseu
- Hades
- Sisif
- Venus
- Atena
- Ares
- Dionysos
- Tezeu
- Minotaurul
- Ariadna
- Paris
- Eros
- Hermes
- Hefaistos
- Demetra
- Artemis
- Ahile
- Penelopa
- Orfeu

Activitatea 3: Citește fragmentul din *Iliada* lui **Homer** și răspunde următoarelor cerințe:

„Dar supărat o întâmpină așa furtunaticul Zeus:

«Nenorocito, mereu cu prepusuri, mereu pânditoare;

Totuși nimica tu n-ai să poți face, ba mai oropsită

Fi-vei de mine, și asta cu mult mai amar o să-ți fie.

Dacă-i așa cum îmi spui, să știi tu c-așa-mi place mie.

Șezi și taci molcom acoloa și vorba mi-ascultă mai bine;

Nu vor putea nicidecum să te-ajute toți zeii din slavă,

Când voi veni și-oi întinde la tine cumplitele-mi brațe».

Asta grăi, și fiori au cuprins-o pe ochioasa zeiță;

Molcom tăcu și se puse pe tronul-i cu inima frântă.

Jalnic oftară toți zeii cerești în palatul lui Zeus.

Numai vestitu-ntre meșteri, Hefest, luă-ndată cuvântul,

Doar ca să-și mângâie mama, zeița cu brațele albe:

«Mare blestem o să fie, jălanie nesuferită

Dacă, de dragu-unor oameni, voi nu veți curma sfădălia,

Zarvă-ntre zei aducând. La urmă se duce tot gustul

Mesei bogate de-aici, dacă-ncepe să biruie răul.

De-asta un sfat îi dau mamei, măcar că și ea e cuminte

Blând să se poarte cu tata, pe voia lui Zeus să facă,

Și să-l împace pe el ca să nu ne mai tulbure-ospățul.

Numai să vrea înadins, străfulgerătorul olimpic,

Ne-ar și zbura de pe tronuri, căci el e cu mult mai puternic.

CŌLEGIUL NATIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Ia-l cu frumosul și spune-i cuvinte blajine, că-ndată
El ne va fi-ndurător, părintele Olimpianul».
Asta-i grăi, și apoi, repezindu-se, mamei întinse
Cupa cu gemene toarte și-adause el după-aceea:
«Fii cu răbdare și-ndură, o mamă, deși ești mâhnită;
Inima-mi plânge de dragă ce-mi ești, când te văd toropită.
Nu voi putea să-ți ajut, cu toată nespusa-mi durere;
E-ngrozitor când te pui cu-Olimpianul. Știi bine,
Am încercat mai demult și-am vrut să te apăr de dânsul,
Dar m-a luat de picior și din pragul ceresc mi-a dat drumul,
De m-am dus cât e ziua de mare, și numai spre seară
Bietul căzut-am în Lemnos, și-abia era suflet în mine.

Cum am picat la pământ, bărbați Sintieni mă luară».
Zise, și asta-auzind zâmbi cea cu brațele albe
Și de la fiul ei cupa primi ea cu zâmbet pe buze.
Dânsul apoi începu de la dreapta pe rând în pahare
Zeilor dulce nectar să le toarne din cănile pline.
Zei ferice cu toții în hohote lungi izbucniră,
Cum îl văzură pe șchiop găfuind și trudindu-se-n sală.“
(**Homer, *Iliada***, I, vv. 560-600, traducere de George Murnu)

1. Care este atitudinea lui Zeus cu privire la soția lui? Dar față de fiul lui?

.....
.....

2. Cum se raportează zeii la handicapul lui Hefaistos?

.....

3. Exprimă-ți părerea despre comportamentul omului grec din epoca lui Homer, reflectat în versurile de mai sus, în raport cu valorile societății noastre.

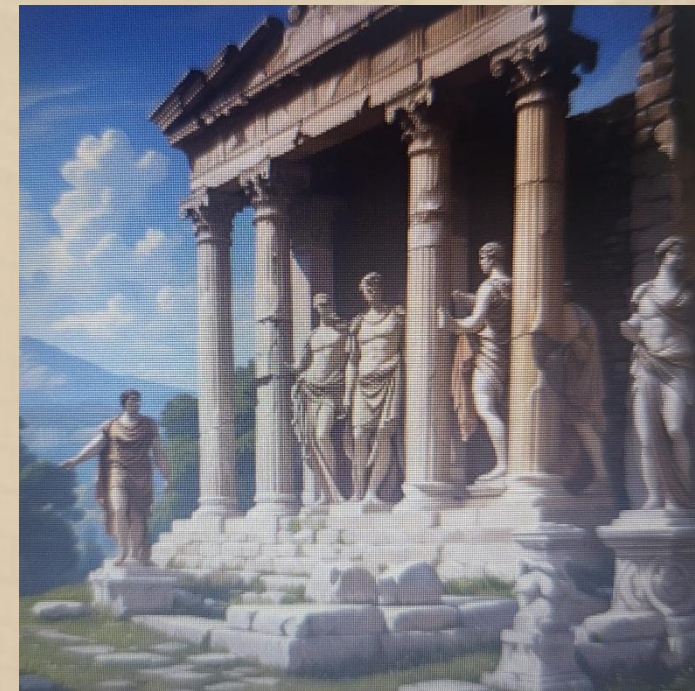
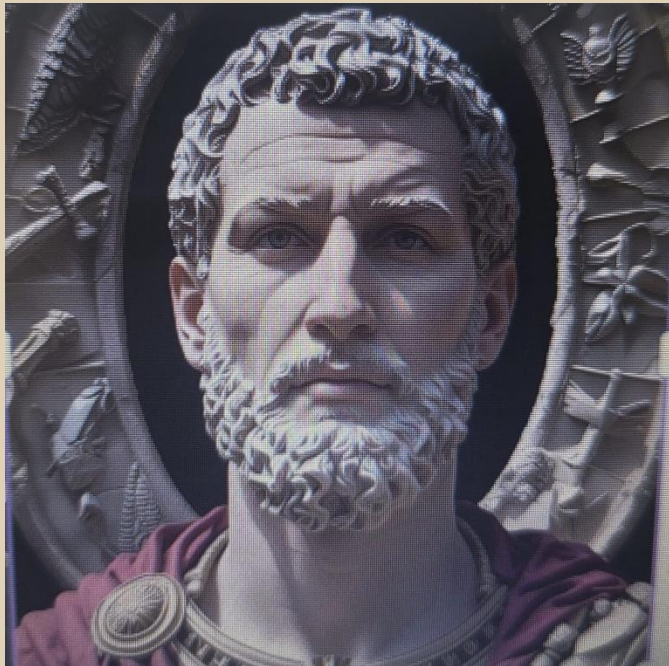
.....
.....

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Mituri ale Romei Antice

Romulus și Remus

Romulus și Remus, gemeni născuți din zeul Marte și Rhea Silvia, au fost abandonați pe râul Tibru la ordinul regelui Amulius. Salvați de zeul râului și alăptați de o lupoaică, au fost crescuți de un păstor, Faustulus. Crescând, au aflat adevărata lor origine și, cu ajutorul bunicului lor, regele detronat, au recucerit tronul din Alba Longa. Mai târziu, au dorit să întemeieze un oraș nou, dar au intrat în conflict privind locul. Romulus a ales Dealul Palatin, iar Remus- Dealul Aventin. După o dispută religioasă privind semnele divine, Romulus a fost declarat câștigător și, în urma unui conflict, l-a ucis pe fratele său. Astfel, Romulus a fondat Roma în anul 753 î.Hr., devenind primul ei rege.

Enea

Enea a fost un erou troian, fiul zeiței Venus și al prințului Anchise. A trăit în timpul războiului troian, iar când orașul Troia a fost distrus de greci, Enea a reușit să scape. L-a purtat pe tatăl său în spate, și-a luat fiul, Ascaniu, și a condus un grup de supraviețuitori într-o lungă călătorie pe mare. După multe aventuri și încercări, Enea a ajuns în Italia, unde a întemeiat o nouă așezare. Aici a dus războaie și s-a căsătorit cu Lavinia, fiica unui rege local. Din neamul său aveau să se nască, peste generații, Romulus și Remus, întemeietorii Romei. Astfel, Enea este considerat strămoșul legendar al poporului roman.

După căderea Troiei, Enea, unul dintre puținii troieni rămași liberi, a fugit cu alți supraviețuitori spre Italia, ghidat de zei. După șase ani de rătăcirii, au ajuns în Cartagina, unde Enea a avut o relație cu regina Dido. Când zeii i-au reamintit destinul său, Enea a părăsit-o, iar Dido, devastată, s-a sinucis și a blestemat Roma. După o scurtă întoarcere în Sicilia, Enea a ajuns în Latium, unde s-a stabilit. După moarte, a coborât în lumea de apoi, a vorbit cu tatăl său și a avut viziuni despre viitorul Romei. Astfel, mitul lui Enea leagă Roma de Troia și oferă un prestigiu divin originilor romane.

Jupiter și albina

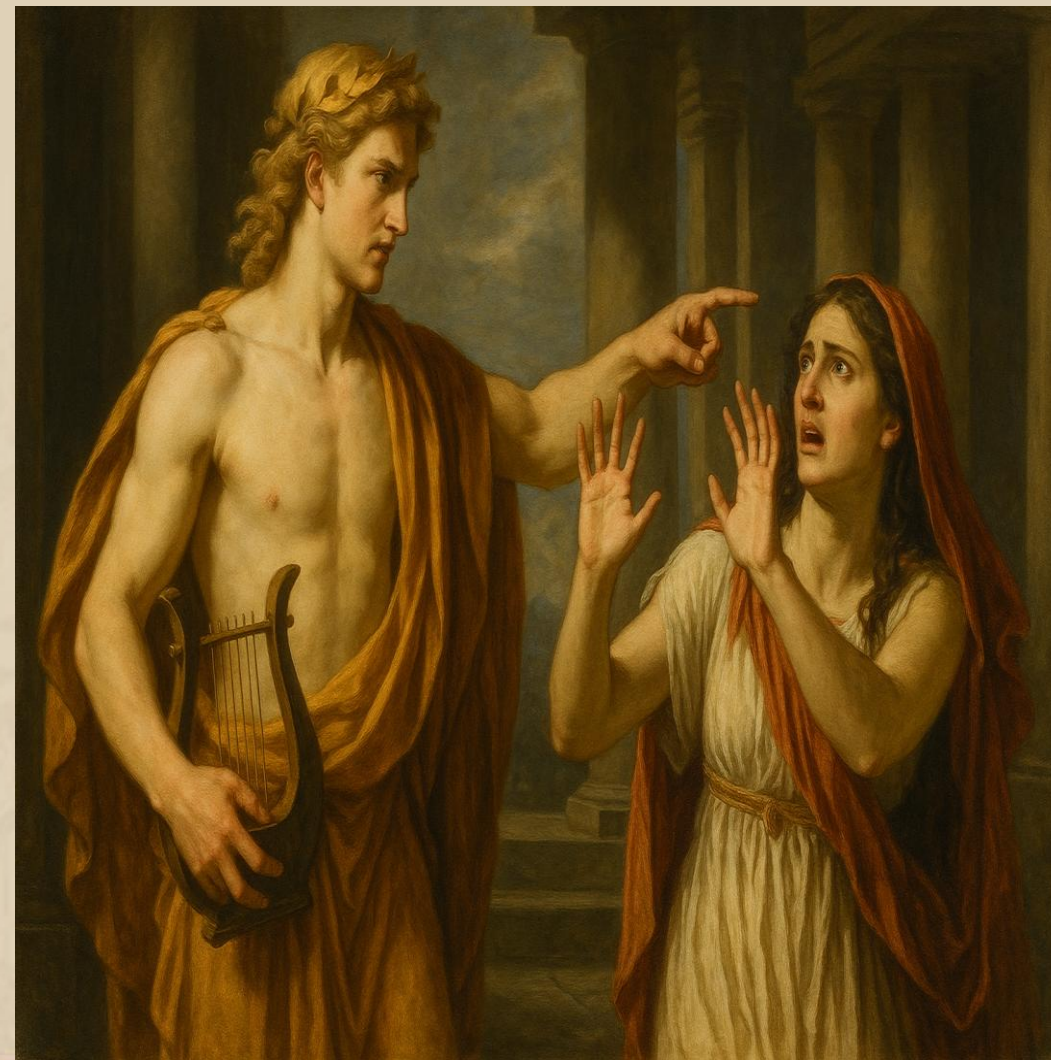
În mitologia romană, albinele erau văzute ca ființe harnice și înțelepte. Într-o zi, regina stupului, mâhnită că oamenii îi furau mierea, a decis să caute dreptate la cel mai puternic zeu: Jupiter, regele zeilor. Ajunsă pe Muntele Olimp, regina i-a oferit lui Jupiter un dar — miere proaspătă și delicioasă. Încântat de gustul dulce, Jupiter s-a arătat recunoscător și i-a promis că îi va îndeplini o dorință. Albina nu a cerut mai multă miere, nici bogății, ci o armă pentru a-și apăra stupul: un ac care să-i rănească pe cei ce o atacă. Dorința a fost îndeplinită, însă cu o condiție: de fiecare dată când va înțepa un intrus, albina își va pierde viața.

Apollo și Cassandra

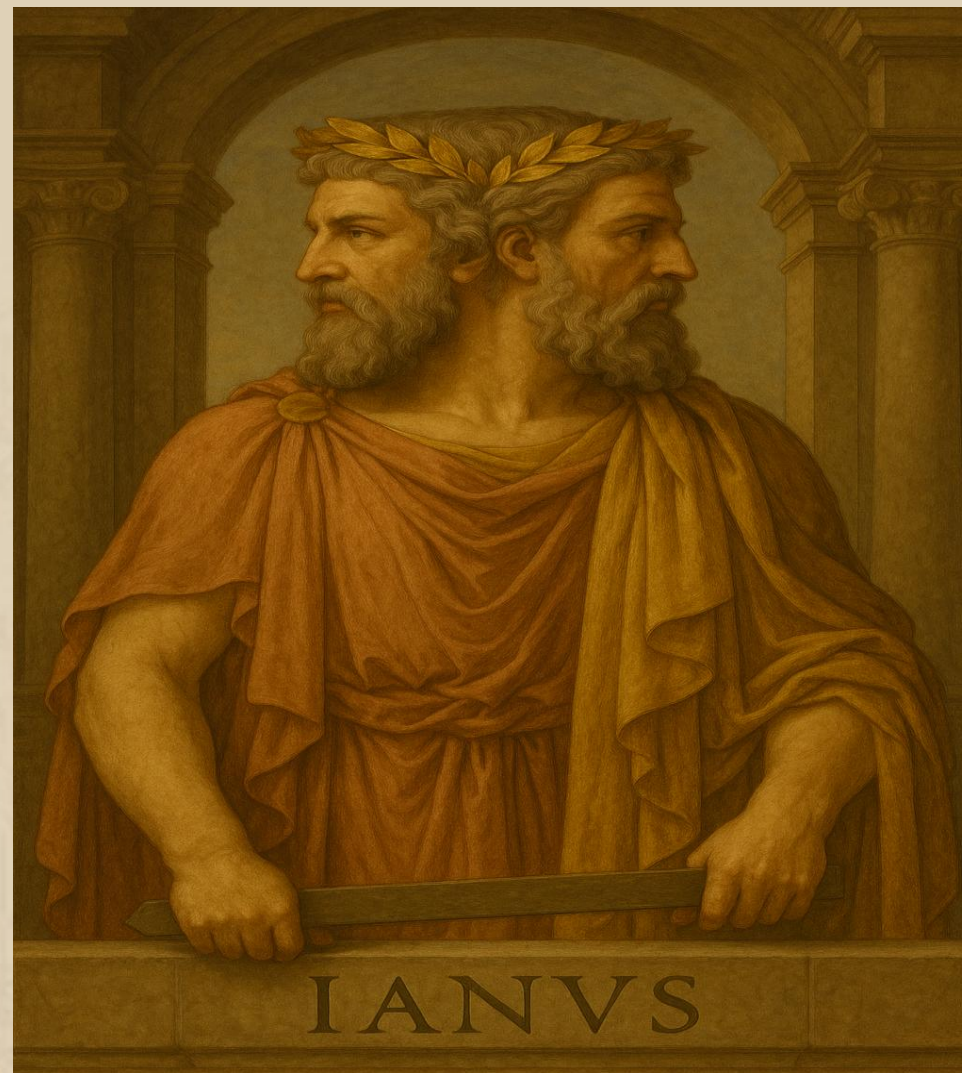
Apollo, zeul luminii și al profetiei, s-a îndrăgostit de frumoasa Cassandra, fiica regelui Priam din Troia. Pentru a-i câștiga dragostea, i-a oferit un dar divin: puterea de a vedea viitorul. Cassandra a acceptat darul, dar a refuzat dragostea zeului. Rănit în orgoliu, Apollo nu i-a luat darul înapoi, ci l-a blestemat: nimeni nu avea să creadă profețiile ei, oricât de adevărate ar fi fost. Astfel, Cassandra a fost considerată nebună de familia și poporul ei. Deși a avertizat de nenumărate ori despre pericolul calului troian și de planurile grecilor, nimeni nu a ascultat-o. În final, Troia a fost cucerită, iar cuvintele ei s-au dovedit a fi adevărate.

Zeul Ianus

Ianus este zeul roman al începuturilor, al trecerilor și al timpului, fiind adesea reprezentat cu două fețe: una privind spre trecut și alta spre viitor. Se crede că una dintre fețe simboliza tinerețea, iar cealaltă bătrânețea. Numele lunii ianuarie provine de la el, marcând tranziția dintre ani. Conform legendelor, Ianus a fost inițial un muritor din Tesalia care a domnit în Latium în epoca de aur, introducând banii, legile și agricultura. Un alt mit povestește cum, în timpul atacului sabinilor asupra Romei, Ianus a făcut să țâșnească un suvoi de apă fierbinte care i-a forțat să se retragă, devenind astfel un simbol al protecției divine asupra Romei.

Egeria si Numa Pompilius

Conform legendei, Numa Pompilius, al doilea rege al Romei, era un om devotat și înțelept, care obișnuia să se plimbe prin pădurile din jurul cetății. Acolo a întâlnit-o pe nimfa Egeria, de care s-a îndrăgostit, și care i-a oferit sfaturi divine. Ea l-a inspirat în reformele religioase și sociale, inclusiv în crearea calendarului roman. După moartea lui Numa, Egeria a fost copleșită de durere și s-a transformat într-un izvor cu apă pură. Acest izvor există și astăzi, cunoscut sub numele de izvorul Egeriei, vizibil de-a lungul drumului Appia Pignatelli.

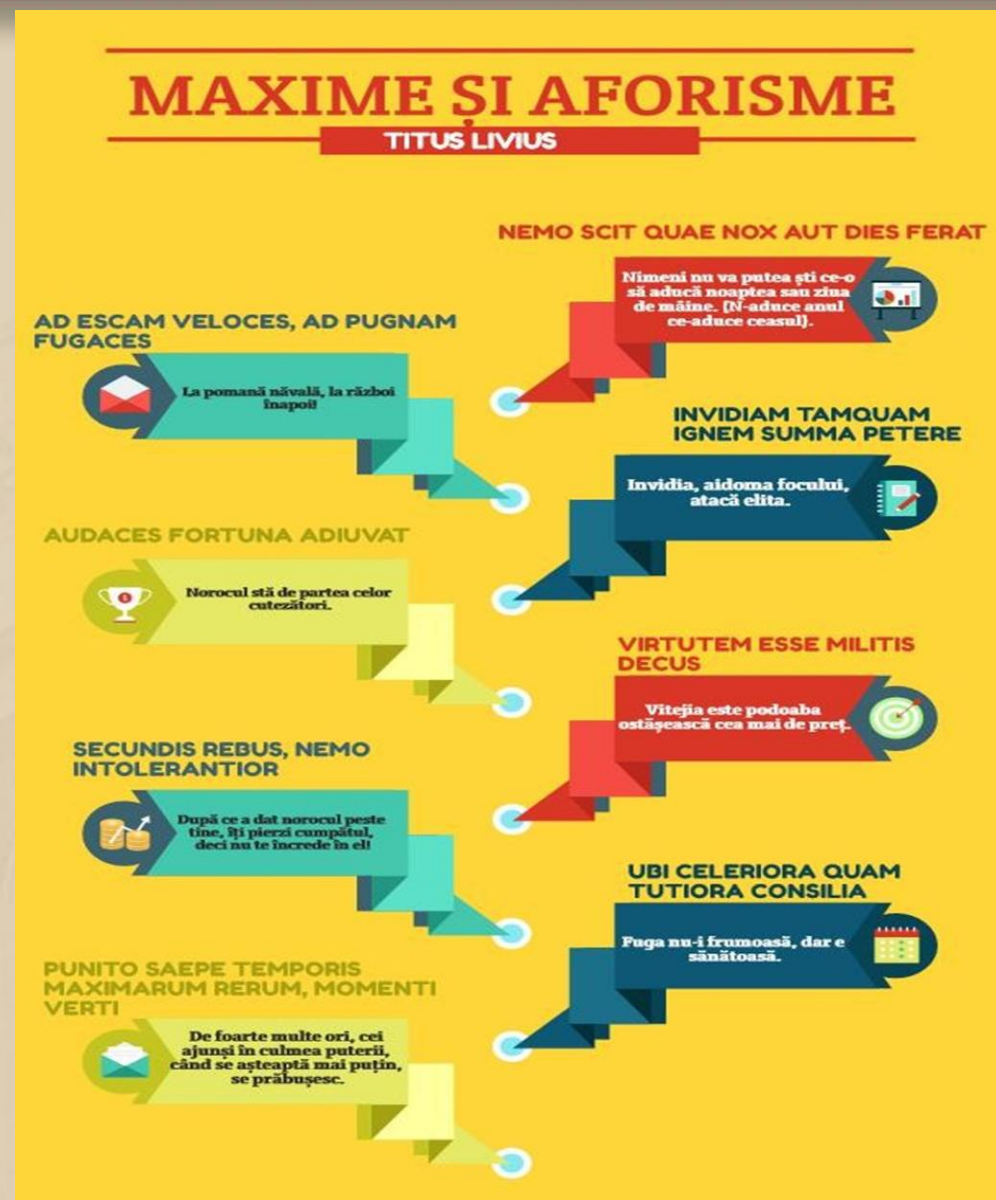

Confruntări etice și civice în Roma Antică

Fișă interdisciplinară

Vă invităm să alegeți una dintre maximele din infograficul alăturat și să completați tabelul răspunzând cerințelor:

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Maxima	....
Semnificația	....
Exemplul cultural sau istoric (câteva sugestii în infograficele de mai jos)	....
Argumentare	....

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Exemple de confruntări etice și civice în Roma antică:

TARQUINIUS PRISCUS

de la LUCUMO (ebrusc) la TARQUINIUS PRISCUS (CEL BĂTRÂN)

ucis
rege
tubore
oferă
daruri
să
încădo
reze
vine
la
Roma
bogată

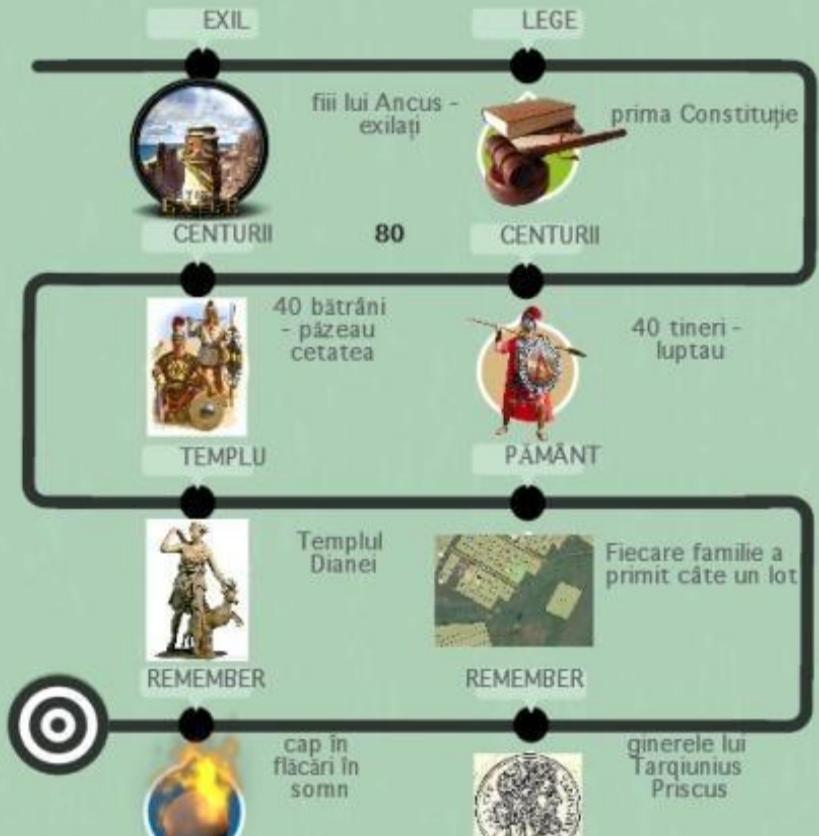
Ziua alegerilor
brimbe fil regnului Ancus la vânătoare

Capul în flăcări
Servius Tullius = crescut de cel dot în somn - capul în flăcări, va deveni ginerele lor

Realizări
Cloaca Maxima și Circus Maximus
a învățat să sabină și latini + pace
zidul de platră din jurul Romei
templul lui Jupiter

Moartea
moare ucis de 2 clobani plătiți de filii lui Ancus, care îl ucid cu un topor (balag)

SERVIUS TULLIUS

LUCIUS TARQUINIUS SUPERBUS

ucide fratele și cumnata sa împreună cu Tullia - soț - uciderea socrului său, Servius Tullius

domnește prin abuz

ucide senatori, exilează, confiscă averi, reduce senatul

prietenie și înscriere cu LATINI

TURNIUS - latinii - invită la Dumbrava Ferentină - el întârzie (seara) - limitele răbdării / plan secret (sclavul - săbiu ascuns)

TURNIUS - ucis prin înscărea în fântâna Ferentină (astupată cu pietre în leasă)

consultă auspiciile, care îi sunt favorabile

templul lui Jupiter

soțul lui, Tarquinius Sextus, război cu gabani

sol la tată - ce să faci? - el taie macii prea înalți - să scape de frunții cetății

sarpe în palatul lui Tarquinius S. - panică

trimite la Oracolul din Delphi pe cei doi fii (Titus - Arruns) - un alai, în care e și nepotul zămis Brutus - se prefacă căzut la pământ și săvârșă țărănia (mama tutore)

Delphi: ajunge rege cel care își va săvârși primul mama la întoarcei Cei doi - tăierea față de Sextus Brutus - se prefacă căzut la pământ și săvârșă țărănia (mama tutore)

bărbații își laudă soțiile - Collatinus Tarquinius îi invită să vadă că Lucretia excelează

petrecerea lui Sextus

acasă la Collatinus

primiti cu cinste, lui Collatinus i se aprind călcăiele

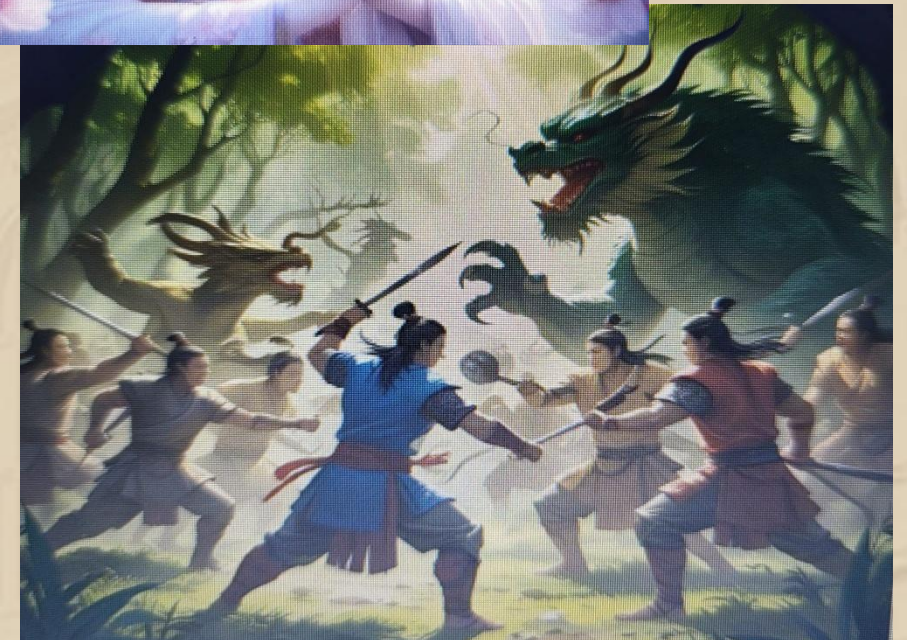
revine când Lucretia e singură, o necăștește prin amenințare (adulte cu un sclav)

Lucretia se sinucide după ce cere răzbunare

Tarquinius - exilați, Sextus - ucis pe drum; Brutus - Collatinus - consiliu, Roma - republică

Mituri asiatice

CŌLEGIUL NAȚIŌNAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

China

Regele Maimuță

Sūn Wùkōng este o entitate supranaturală mitică și protagonist al romanului epic clasic chinezesc Călătorie spre Vest scris în timpul Dinastiei Ming (1368 – 1644) și bazat pe evenimente din timpul Dinastiei Tang. În roman, maimuța născută dintr-o piatră, dobândește puteri supranaturale prin practici taoiste. După o revoltă împotriva Împăratului de Jad este închisă sub un munte de către Buddha. În schimbul eliberării sale acceptă să-l însoțească pe călugărul pelerin Xuanzang în calitate de gardă de corp. Caracterul său este ambiguu, fiind cel al unui tânăr vesel, dar obraznic și rebel, un amestec de impetuositate, curaj, umor ciudat, inteligență și, uneori înțelepciune surprinzătoare. Spre deosebire de majoritatea zeităților, Sun Wukong își câștigă nemurirea luptând pentru Cer și Pământ.

Dragonul asiatic

Membru al celei mai exuberante specii de dragoni, Dragonul asiatic este un vesel stăpân al vremii, domnind asupra norilor, ploii, tunetelor și fulgerelor. Este împăratul tuturor creaturilor cu solzi, unul dintre cele patru animale celeste ale Chinei și unul dintre cele douăsprezece semne ale zodiacului chinezesc. Vechii împărați susțineau că sunt descendenți ai acestor creaturi divine. Se spune că undeva, în cosmos, există o tăbliță pe care este înscris numărul tuturor dragonilor care există în Univers. De obicei acest dragon vânează - sau se joacă - cu o minge de lumină care variază ca nuanță de la alb-albăstrui, la roșu sau auriu. Aceasta este interpretată în mod diferit, unii crezând că este un tunet, alții că este Soarele, sau Luna, sau Perla Cosmică, „perla care îndeplinește toate dorințele” și care conține, spun unii, puterea acestor minunate animale.

CĂLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Japonia

Povestea tăietorului de bambus

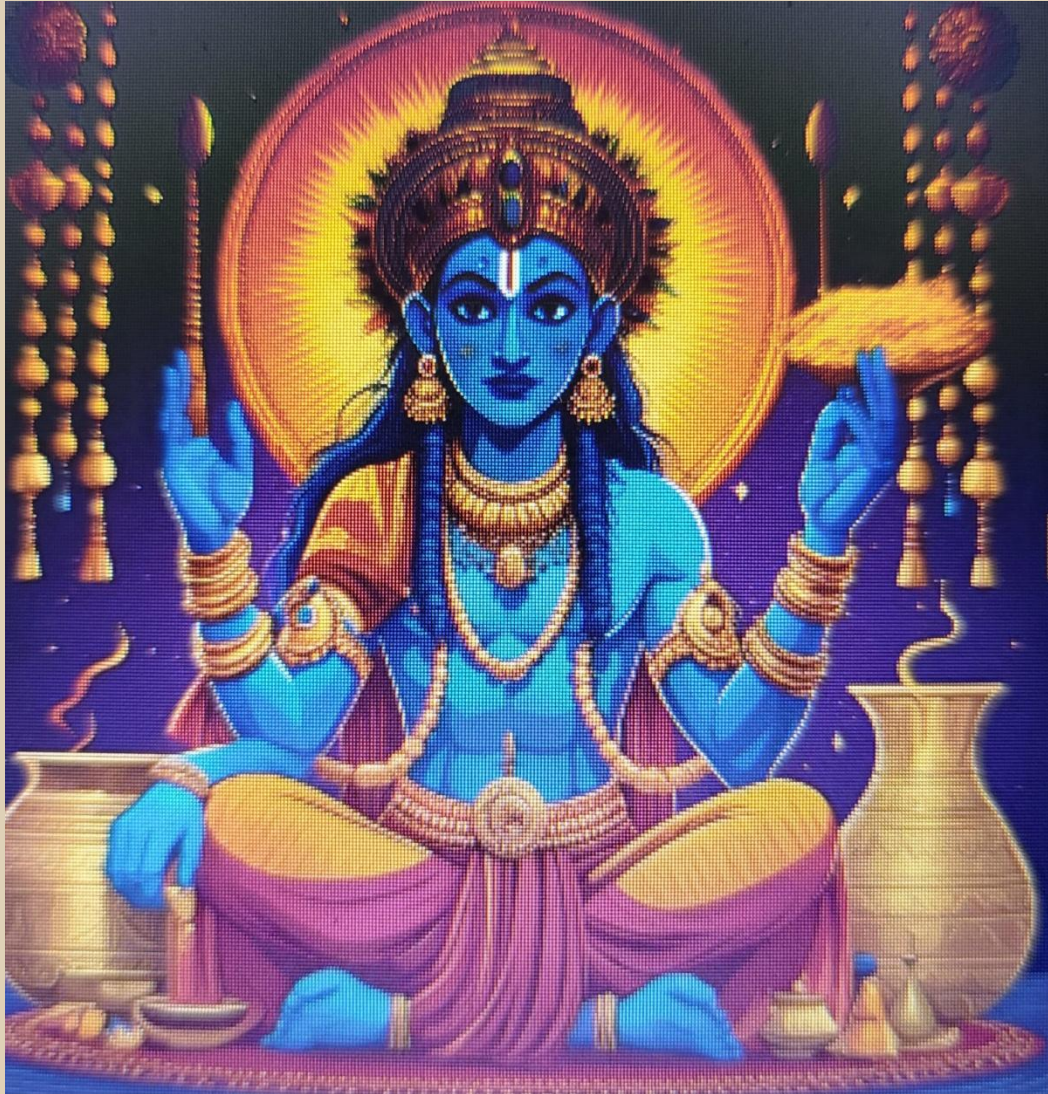
Povestea tăietorului de bambus sau Povestea prințesei Kaguya este o poveste japoneză din secolul al XI-lea. Poate fi considerată și proto-științifico-fantastică. Protagonista povestirii, Kaguya-hime, este o prințesă din Lună care este trimisă pe Pământ pentru propria siguranță în timpul unui război ceresc și este găsită și crescută de un tăietor de bambus din Japonia. Mai târziu, ea este luată înapoi pe Lună de către adevărata sa familie extraterestră. O ilustrație din manuscris înfățișează o mașină zburătoare rotundă similară cu o farfurie zburătoare.

Kappa

Kappa este un demon amfiban din categoria mitologică yōkai regăsit în folclorul tradițional japonez. Kappa sunt de obicei descriși ca ființe verzi, asemănătoare oamenilor, cu mâini și picioare palmate și cu o carapace ca a unei broaște țestoase pe spate. Conform mitologiei, Kappa apreciază castraveții și adoră să intre în luptele de sumo. Aceste creaturi mitologice posedă puteri magice, iar conform legendei Kappa preferă să utilizeze aceste puteri pentru a le face farse oamenilor. Se crede că aceștia se regăsesc în apropierea lacurilor mici, pâraielor și râurilor din Japonia.

India

Rama

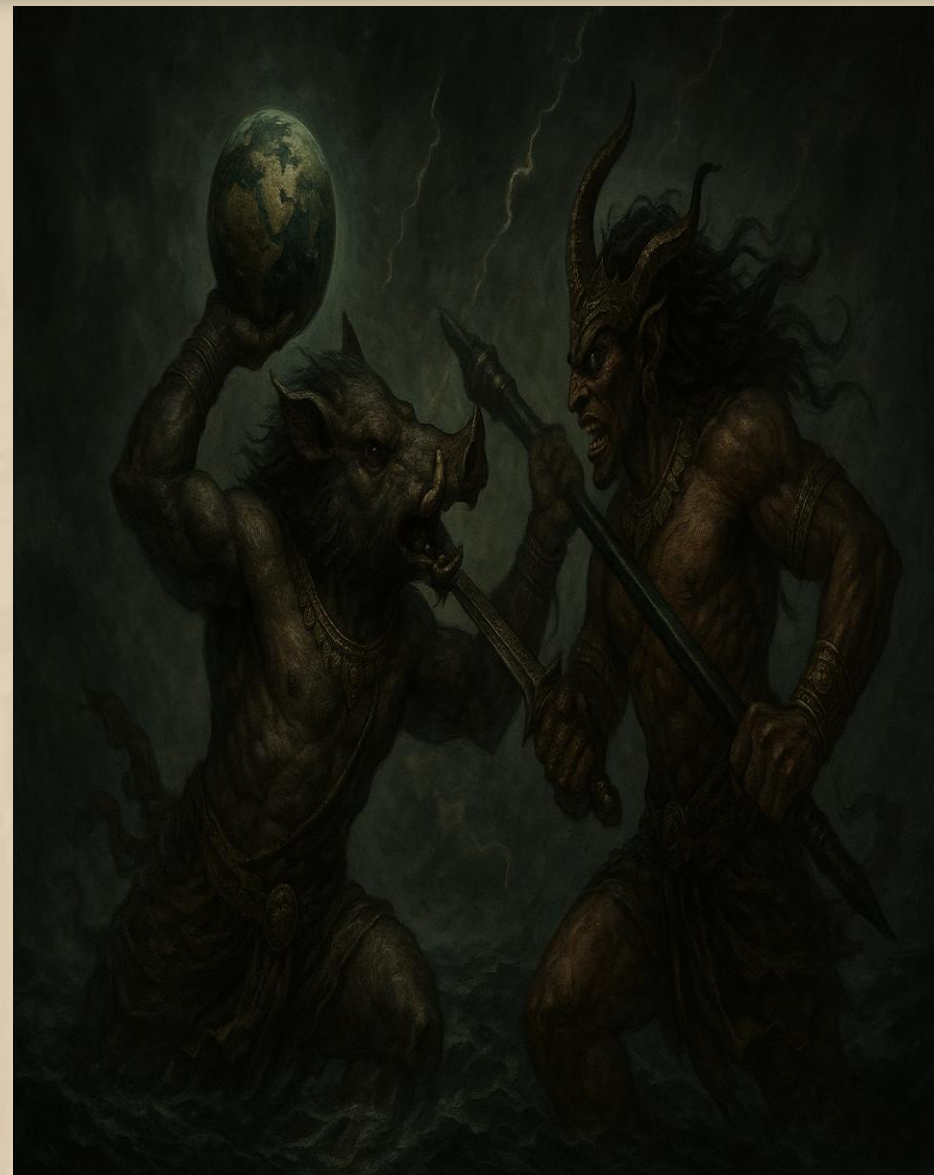
Rama sau Ramachandra este o zeitate hindusă considerată unul din marii avatari (încarnări) ai zeului susținător al universului Vishnu, unul din cei trei mari zei ai triadei hinduse. Rama este una din cele mai populare figuri în credința hindusă, în special în vishnuism. Născut potrivit tradiției în orașul Ayodhya, este venerat acolo și în forma sa de copil, Rama Lalla. Cele mai multe detalii despre viața lui Rama provin din epopeea hindusă Ramayana, una din cele două mari cântări epice ale Indiei. Rama este în tradiția Omul Perfect, Stăpânul stăpânirii de sine și al virtuților. Rama s-a căsătorit cu Sita, simbol al soției perfecte și considerată de hinduși drept avatar al zeiței Laskhmi, cea care guvernează legea morală universală și principiile bunătății și generozității.

Hiranyaksha

În hinduism , Hiranyaksha a fost un asura sau demon indian , fiu al lui Diti și Kashyap . Odată el a furat pământul , personificat ca zeița hindusă Bhumi , și l-a ascuns în apele primordiale. În cele din urmă Hiranyaksha a fost ucis de către Varaha , un avatar monstruos cu cap de mistreț al zeului Vishnu, iar apele au fost eliberate. De asemenea, tot el a mai avut și un frate mai mare numit Hiranyakashipu , care a încercat să răzbune moartea fratelui său mai mic făcând penitență pentru zeul Brahma , în schimbul unor puteri magice, dar în cele din urmă a fost ucis de Narasimha , tot un avatar al lui Vishnu.

CĂLEGIUL NAȚIONAL „MĂISE NICĂARĂ” ARAD

Expresii mitologice celebre

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Fragmentul

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elemente mitologice	
Cultură majoră	Se va prezenta un titlu de operă literară și un scurt fragment, o lucrare plastică și un link video către un cântec / film / punere în scenă a textului ales, care va ilustra expresia mitologică aleasă.
Semnificația expresiei	
Caracteristici	

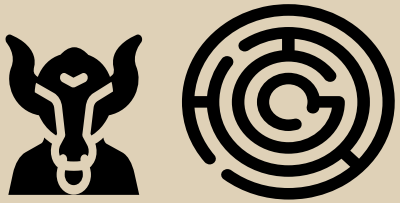
Călcâiul lui Ahile

Expresia „călcâiul lui Ahile” vrea să indice faptul că fiecare om are un **punct sensibil, vulnerabil, de exploatat** și toată lumea are un defect.

În mitologie, Ahile era fiul zeiței Thetis și al muritorului Peleus. Thetis a vrut să-l facă nemuritor așa că Ahile a fost cufundat în întregime de către mama sa în apele Styxului, dar apa nu i-a acoperit călcâiul, deoarece îl ținea de călcâi. În mitologie, există o legendă conform căreia zeul Apollo a îndreptat săgeata lui Paris spre călcâiul lui Ahile, singurul lui punct sensibil, provocându-i moartea.

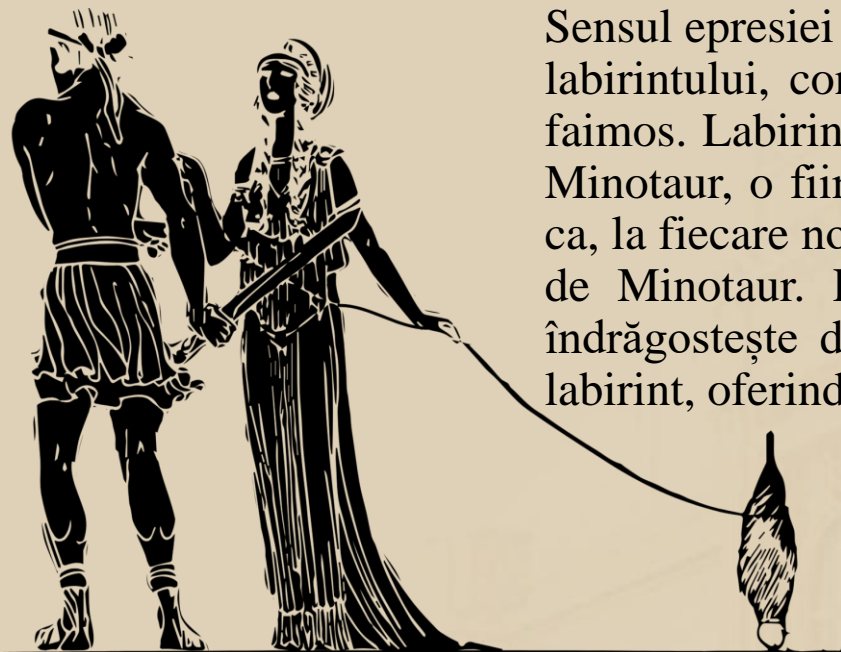
https://www.libris.ro/pdf?_pid=21637045&for=Iliada+-+Gareth+Hinds

Firul Ariadnei

Expresia înseamnă fir călăuzitor, salvare, cale de a ieși dintr-o situație dificilă sau a găsi un drum de întoarcere la o situație favorabilă.

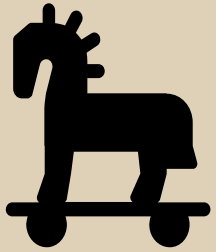
Sensul expresiei „firul Ariadnei” derivă dintr-un vechi și foarte cunoscut mit grecesc, acela al labirintului, construit la Knossos, în insula Creta, de Dedal, un architect și sculptor grec faimos. Labirintul a fost construit la porunca regelui Minos, pentru a-l închide în acesta pe Minotaur, o ființă jumătate om, jumătate taur. În urma războaielor ateniene, Minos a cerut ca, la fiecare nouă ani, să trimită tribut șapte fecioare și nouă feciori, care urmau să fie uciși de Minotaur. Printre cei nouă, s-a aflat și Tezeu, fiul regelui atenian Egeu, care se îndrăgostește de fiica regelui Minos, Ariadna. Aceasta îl va ajuta pe Tezeu să iasă din labirint, oferindu-i un fir călăuzitor, care îl va ajuta să nu se rătăcească în labirint.

<https://manuale.edu.ro/manuale/Clasa%20a%20V-a/Limba%20si%20literatura%20romana/QVJUIEtMRVRU/#book/u04-108-109>

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Calul troian

În ziua de azi, expresia „calul troian” reprezintă **un mijloc viclean sau o stratagemă**, prin care se urmărește subminarea din interior a pozițiilor unui adversar.

Ideea lui Ulise (șoptită la ureche de Atena) era plasarea calului de lemn, având un grup de războinici de elită ascunși în el, în apropierea porților cetății Troia, simulând un dar gigantic, care ar fi putut fi atribuit lor înșiși, zeilor sau amândurora. Simultan, flota ahee urma să regizeze abandonarea asediului și să părăsească convingător sediul bătăliei plecând (aparent) pentru totdeauna. După care, calculând totul, sărbătorirea faustuoasă, inclusiv îngurgitarea masivă a vinului și slăbirea vigilenței locuitorilor Troiei până aproape de zero, războinicii de elită ascunși în cal, ar fi ieșit din acesta urmând a deschide porțile cetății aheilor reveniți tăcuți cu întreaga flotă.

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Timeo Danaos et dona ferentes

„Teme-te de greci și când aduc daruri!”

În ultimele zile de război, din cel de-al zecelea an, grecul Ulise/ Odiseu, rege în Insula Itaca, erou și el al taberei ahee, a avut ideea, un vicleșug, de a construi un uriaș cal din lemn, Calul troian care se putea deplasa pe patru roți și în interiorul căruia să se ascundă un grup de războinici ahei de elită, care să pătrundă în Cetatea Troia.

Calul uriaș din lemn (care adăpostea un detașament format din cei mai viteji războinici ahei, înarmați până în dinți) a fost așezat în fața zidurilor cetății, ca și cum ar fi fost un dar din partea zeilor, iar armata ahee a simulat abandonarea definitivă a câmpului de luptă, aparent recunoscându-se învinsă, întorcându-se însă pe ascuns, după miezul nopții, când troienii ar fi primit „darul”, petrecând după zece ani de război. Planul lui Ulise a funcționat întocmai.

În limbajul actual, sensul expresiei „Mă tem de greci chiar și atunci când aduc daruri” se referă la suspiciunea și prudența necesară în fața unor aparente gesturi prietenoase sau oferte binevoitoare din partea altor persoane sau grupuri, deoarece acestea ar putea masca intenții răuvoitoare sau potențiale pericole.

Simbolul istoric, sau mai mult legendar al Calului Troian, ar semnifica pentru/în epoca noastră, șiretlicul, sau o strategie, sau o tactică de-a pătrunde într-un spațiu nepermitiv, perfect camuflat.

<https://youtube.com/watch?v=eP2P3yA3Uac&si=6nekFzvIlg2T7bJd>

Calul de dar nu se caută la dinți

Această expresie înseamnă că nu trebuie să critici un cadou care ți s-a oferit, chiar dacă acesta are un defect, ci trebuie să fii mulțumit. Cu toate că originea expresiei nu este sigură, se presupune că provine din legenda Calului Troian, descrisă atât în epopeile lui Homer, cât și în „Eneida” de Virgiliu.

Construirea calului este ideea vicleanului Ulise. După zece ani de război împotriva Troiei, grecii construiesc un cal uriaș de lemn, în care ascund 500 de soldați și pe care îl lasă la intrarea cetății inamice, pentru ca troienii să creadă că aheii se retrag, iar zeii le-au lăsat un dar. Între timp, restul armatei se prefacă că se retrage pe apă, însă, în realitate, se pregătește să atace cetatea la miezul nopții din exterior, în timp ce războinicii din cal atacă din interior. Troienii, crezând că războiul s-a încheiat, se bucură de cadoul primit și nu se gândesc să îl „caute la dinți”.

Construirea Calului Troian

- Giovanni Domenico

Tiepolo

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Este o himeră

Provine din greacă Χίμαιρα derivat din χίμαρος, khimaros „capră”. Reprezintă în mitologia greacă un monstru tricefal, având un cap de leu, unul de capră și unul de șarpe sau de balaur. Forma sa triadică simbolizează diviziunea anului, leul corespunzând primăverii, țapul, verii, și șarpele, iernii.

În mit, Himera a fost ucisă de eroul Belerofon, purtat de calul său înaripat, Pegas. Belerofon a fost, astfel, un simbol precreștin al ucigașilor dragonului, balaurului, precum Sfântul Gheorghe și Sfântul Mihail.

Himera poate fi asociată cu constelația capricorn, capra cu coadă de șarpe, a cărei apariție însemna începerea iernii. Inamicul său, Pegas, identificat cu constelația Pegas, apărea primăvara pentru a o „alunga” de pe cer.

Prima descriere a Himerei apare în Iliada lui Homer, „o creatură de origine zească, nu umană, în față un leu, în spate un șarpe și o capră în mijloc, și scuișând un foc infernal.” După Homer răutatea și ura Himerei față de alții este cauzată de Amisodaros, regele Cariei, care a crescut-o ca să terorizeze pământurile înconjurătoare.

„Himera” -Jacopo Ligozzi

<https://youtu.be/9fPMI5b5znI?si=IU9-0Dsn0WqxKo9Z>

Cufundă-te în uitare

Sensul expresiei este acela de a dispărea fără urmă, a dispărea pentru totdeauna, a fi uitat.

În mitologia greacă, Lethe era unul dintre cele cinci râuri din Hades, lumea de dincolo, iar numele râului a devenit un simbol al uitării. Cuvântul "lethe" înseamnă în greacă uitare sau ascundere, ceea ce face ca râul să fie renumit. Unii spun că râul a mărginit Câmpurile Elizee, locul de odihnă finală al sufletelor virtuozose și eroice din mitologia greacă. Aceste suflete beau din râu pentru a uita de existența lor anterioară, astfel încât să se poată pregăti pentru reîncarnare. Potrivit unor autori, fiecare suflet trebuia să bea din râu fără a i se da șansa de a decide dacă vrea sau nu. Fără să bea din râu, transmigrarea sufletului nu ar putea avea loc.

John Roddam Spencer Stanhope –
„Apele Lethei de lângă Câmpiile Elizee”

Operă literară: „Eneida” de Vergilius

CORNUL ABUNDENȚEI

Expresia „cornul abundenței” sau *cornucopia* (din limba latina: *cornu* = corn, *copia* = abundență) desemnează simbolul belșugului, fiind reprezentat printr-un corn împletit din răchită, umplut cu flori și fructe.

Originea acestei expresii este legată de mai multe legende. Una dintre acestea se referă la Amalthea, capra care l-a hrănit în copilărie pe Zeus cu laptele ei. Mai târziu, Zeus a dăruit nimfelor care l-au crescut unul din coarnele caprei.

După o altă legendă, Amalthea ar fi fost o nimfă care, ascunzându-l pe Zeus de tatăl lui, Cronos, l-a crescut în taină pe muntele Ida, hrănindu-l cu laptele unei capre. Zeus i-ar fi oferit în dar Amaltheei unul din coarnele caprei. Acest corn, numit și *Cornul Abundenței*, avea darul de a oferi posesorului orice și-ar fi dorit acesta.

Într-o altă versiune, *Cornul Abundenței* este legat de legenda lui Achelous. Achelous, metamorfozat în taur, luptă cu Heracles pentru mâna Deianirei, fiica lui Ōeneus. Heracles învinge și, în luptă, îi rupe taurului un corn. Acest corn este transformat de către naiade în *Cornul Abundenței*.

Motivul cornucopiei este folosit în seria de cărți *Jocurile Foamei* (*The Hunger Games*), o trilogie aparținând autoarei americane Suzanne Collins, și în ecranizarea acestei trilogii. Imnul național al Panemului se numește *Cornul Abundenței* (*The Horn of Plenty*).

<https://www.youtube.com/watch?v=zvvf>

[HmeKOJc](#)

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Frumos ca Apollo

Apollo este considerat cel mai frumos dintre zei, dacă suntem asociați cu acesta e un compliment desăvârșit.

Apollo sau Apolo (greacă veche: Ἀπόλλων, Apollōn; latină Apollō) este, în mitologia greacă și în mitologia romană, zeul zilei, al luminii și al artelor, al profeției, protector al poeziei și al muzicii, conducătorul corului muzelor și personificare a Soarelui. Una dintre cele mai importante și complexe divinități grecești, Apolo era venerat ca fiu al lui Zeus și al zeiței Leto, și frate geamăn al lui Artemis. Văzut ca cel mai frumos dintre zei, Apolo reprezenta idealul conceptului de kouros (tânăr nobil, athletic și fără barbă).

Era numit și Phoebus-Apollo.

„Apollo, zeul luminii, al elocinței și al poeziei” - Charles Meynier

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Nodul gordian

„De-i vorba de război, parcă înalță
Un cântec despre crunte bătălii.
Politica o descâlcește iute,
Făcând din **Nodul Gordian** jartieră
Încât și vântul stă ca să-l asculte
Și să vibreze calm pentru auzul
Celor ce cată miera vorbei sale.”

„Henric al V-lea”-William Shakespeare

https://youtu.be/vt3LHq_11oc?feature=shared

Expresia se referă la o legătură trainică, dificil de desfăcut.

Legenda spune că, într-o bună zi, în timp ce înainta spre Asia, acesta a intrat în fruntea armatei sale în capitala Frigia, Gordium din Turcia zilelor noastre. La intrarea în oraș, Alexandru Macedon a zărit un vechi car cu boi care rămăsese în același loc unde legendarul rege Midas îl păstrase în palat cu patru secole în urmă și care îi adusese fiului acestuia Gordias titlul de rege al frigienilor. La acest car, devenit simbol al regalității, nodul care lega oiștea de jug era atât de bine meșteșugit din coajă de coarnă încât capetele nu puteau fi găsite, motiv pentru care nodul nu fusese niciodată desfăcut.

Sabia Lui Damocles

Expresia „Sabia lui Damocles” își are originea într-o poveste din perioada antică, atribuită filosofului roman Cicero. Ea semnifică primejdia care ne paște pe toți la un moment dat, în anumite situații limită. “Convorbiri Tusculane” a dat naștere acestei expresii.

Damocles, un asociat al tiranului Dionisie cel Bătrân din Siracuza, a invidiat fericirea acestuia. Dionisie i-a oferit o lecție, punându-l în locul său în timpul unei sărbători. Deasupra capului lui Damocles atârna o sabie ascuțită, ilustrând pericolele permanente cu care se confruntă liderul, chiar dacă părea că trăiește o viață fericită. Astfel, expresia „Sabia lui Damocles” a devenit sinonimă cu un pericol iminent și amenințător.

„Sabia lui Damocles”- Richard Westall

https://www.youtube.com/watch?v=2mG2lxJ_ZHI

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

A renașterea din propria cenușă

Este un sistem barbar care a trecut prin diferite interpretări până a ajuns chiar în inima lumii creștine, reprezentându-l pe însuși Hristos. Simbol grecesc în esență, dar inspirat de la egipteni (pasărea Bennu), phoenixul a fost adoptat mai târziu de creștinismul timpuriu. A simbolizat astfel reînnoirea în general, soarele, timpul, imperiul (Roman), metempsihoza, consacrarea, învierea, viața în paradisul ceresc pe de o parte cât și pe Hristos, Maria, virginitatea (Ioana d' Arc), omul excepțional și anumite aspecte ale vieții creștine în particular. Deși anticii poeți romani o socoteau nimic altceva decât produsul fanteziei vechilor egipteni, Pasărea Phoenix apare descrisă în străvechile manuscrise grecești precum o entitate sublimă, asociată Soarelui (respectiv zeului Helios), ca unic exemplar destinat să viețuiască timp de 500 de ani, interval la finalul căruia se retrăgea într-un loc ascuns de privirile iscoditoare ale muritorilor de rând, pentru a fi mistuită de flăcările unui foc divin, provenit din razele fierbinți ale soarelui. Din cenușa rezultată în urma acestei arderi spontane naștea mai apoi un unic exemplar de Pasăre Phoenix, care devenea în numai trei zile maiestuos și plin de gratie, dar înzestrat totodată și cu un parfum sublim, asemănător amestecului de scorțișoara și tămâie, pe care îl răspândea în jur, luându-și zborul către Eliopoli, în căutarea arborelui sacru în coroana căruia urma să sălășluiască pentru o altă jumătate de mileniu.

A renaște din propria cenușă” își are rezonanțele sale în universul mitologic, provenind din legenda magnificei păsări oraculare Phoenix, căreia legendă îi atribuie cât se poate de sugestiv „Post fata resurgo” (în traducere aproximativă:

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Mărul discordiei

Această expresie aplicată unui obiect, unei cauze, unei persoane, care provoacă ceartă, vrajbă, încăierări.

„Judecata lui Paris” - Peter Paul Rubens

*Eris, zeița rivalității și a discordiei, supărată că nu a fost invitată la nunta nimfei Thetis cu regele Peleu, a aruncat pe masă un măr auriu pe care scria „**Celei mai frumoase**”, astfel iscând o ceartă între cele trei zeițe prezente: Hera, Afrodita și Atena. Toate trei voiau mărul, susținând că le aparținea. Într-un final, a intervenit Zeus care l-a ales pe Paris, prințul Troiei, să hotărască pentru cine era mărul. Fiecare dintre zeițe a încercat să-l atragă pe prinț de partea ei. Hera i-a promis putere și bogății, Atena i-a oferit victorii în bătălii, iar Afrodita i-a promis că o va face pe Elena, (cea mai frumoasă dintre femei și soția regelui Spartei, Meneleus), să se îndrăgostească de el. Paris i-a oferit mărul **Afroditei**, iar ea a făcut ca Elena să fugă cu el în Troia. Pentru a se răzbuna, Maneleus, împreună cu fratele său Agamemnon, regele cetății Micene au declarat război cetății Troia, așa luând naștere **Războiul Troian**.*

Ochii lui Argus

Argus este un personaj din cultura greacă. El este un gigant cu o sută de ochi, cunoscut pentru puterea și vigilența sa. Argus Panoptes era adesea descris ca un guardian de încredere, capabil să observe totul în jurul său. Legenda spune că zeița Hera l-a pus să supravegheze zeița Io, pe care Zeus o transformase într-o vacă. Cu toate acestea, zeul Hermes a reușit să-l omoare pentru a elibera pe Io. Astfel, Argus a devenit un simbol al observației vigilențe și al puterii de a vedea totul.

„Argus” - Alberto Moravia

Expresia este folosită pentru a desemna supravegherea constantă, observația atentă și capacitatea de a vedea totul.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Toate drumurile duc la Roma

Expresia surprinde faptul că există mai multe mijloace pentru a atinge un anumit scop.

Proverbul „Toate drumurile duc la Roma” vine din latinescul „Mille viae ducunt homines per saecula Romam”. Expresia se referă la perioada de glorie a Imperiului Roman, atunci când cele 29 de căi de acces public, ce străbăteau întreg Imperiul Roman aveau aceeași destinație: Roma. Acest lucru ajuta la transportul de mărfuri, călătoria negustorilor, dar și mutarea trupelor romane dintr-un loc al imperiului în altul. Erau puține orașele importante din Imperiu care să nu se afle pe aceste căi de acces. Cel mai adesea, drumurile erau construite în linie dreaptă. Rețeaua de drumuri a avut plusuri și minusuri. Inițial a permis expansiunea economică a Imperiului Roman, apoi, în perioada de decădere a acestuia, a ușurat marile invazii.

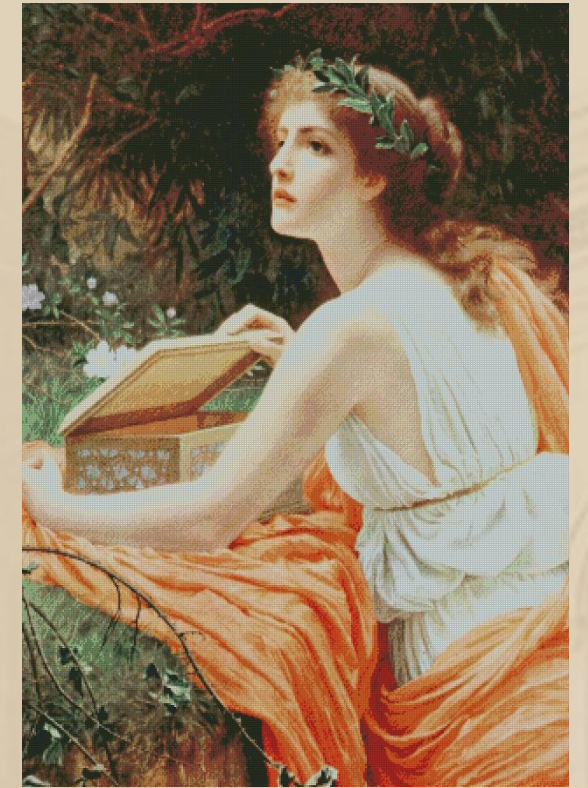
Cutia Pandorei

„A deschide cutia Pandorei” este expresia ce face referire la un subiect tabu, un subiect sensibil ce ar putea declanșa controverse în orice situație, iar acest lucru poate atrage după sine reacții negative.

Pandora a fost prima femeie din lume modelată din lut la porunca lui Zeus. Aceasta a fost înzestrată cu talente. Afrodita i-a dăruit frumusețe, Apollo i-a dat talent muzical, Hermes a învățat-o arta persuasiunii, dar și minciuna și, mai ales, i-a dăruit curiozitatea.

Pandora a fost creată din dorința de răzbunare a lui Zeus pe Prometeu, care a furat focul din Olimp. Zeus îi oferă mâna Pandorei lui Epimeteu, fratele lui Prometeu. Acesta nu respectă sfatul fratelui său și o acceptă de nevastă. Ea vine cu o cutie misterioasă, primită de la Zeus cu interdicția de a o deschide. În Cutia Pandorei, se aflau toate relele lumii : boala, bătrânețea, războiul, foamea, nebunia, mizeria, moartea, viciile, înșelătoria, orgoliul, dar și un bine - speranța.

După ce a devenit soția lui Epimeteu, Pandora nu a rezistat curiozității și a deschis cutia, eliberând toate relele închise acolo. Ultimul lucru care a ieșit a fost speranța. De aici și originea unei alte expresii : „Speranța moare ultima”.

Muncă de Sisif

În mitul antic grecesc, Sisif este obligat să împingă o piatră grea pe o colină abruptă din cauza nesupunerii lui față de zei. Chiar atunci când ajunge aproape de vârf, piatra începe să alunece în jos și Sisif este nevoit să o împingă din nou, repetând aceeași sarcină fără sfârșit.

Acest ciclu nesfârșit de muncă și frustrare arată ideea unei pedepse inutile și absurde. Similară cu ciclul vieții umane într-un univers aparent indiferent suferinței inutile a oamenilor. Camus a folosit acest mit în lucrarea sa „Mitul lui Sisif”, unde explorează ideea absurdității vieții bazându-se pe acest mit ca și un exemplu.

Este folosită pentru a descrie orice efort repetitiv, fără scop și lipsită de sens.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Pânza Penelopei

Una dintre semnificațiile expresiei „Pânza Penelopei” se referă la simbolul fidelității conjugale, al statorniciei și a devotamentului în dragoste, iar cel de al doilea, la „un lucru care nu va fi terminat niciodată” sau “un pretext invocat de cineva, aparent credibil, dar care are o rațiune ascunsă”.

Pentru a obține un răgaz, Penelopa le-a promis pețitorilor că va alege pe cineva de soț imediat ce va termina de țesut “lințoliul lui Laerte” (giulgiu pentru socrul ei, care, chipurile, ar fi fost pe moarte) sau „Pânza Penelopei”. Însă ceea ce lucra ziua desfăcea în timpul nopții, pentru a amâna la nesfârșit momentul deciziei, sperând că, între timp, va sosi soțul său, Ulise.

Penelopa are grijă să destrame în fiecare noapte ceea ce lucrează peste zi, ceea ce apropie întru totul mitul ei de cel al meșterului Manole. Într-o povestire care se cheamă chiar „Pânza Penelopei”, Petre Ispirescu reia episodul mitologic și îl încheie cu următoarea morală: „Astăzi procopsiții și cărturarii când vor să vorbească de câte un lucru care târăgănează de pare că n-ar mai avea sfârșit, ei zic: Aceasta este ca pânza Penelopei.”

„Penelopa și pețitorii” John William Waterhouse

A fi între Scila și Caribda

Expresia este folosită atunci când cineva se află într-o încurcătură și într-o mare primejdie.

În mitologia greacă, Odiseu naviga spre casă după războiul troian prin strâmtoarea Messina, dintre Italia și Sicilia, care era păzită pe fiecare mal de câte un monstru marin. Scila era personificarea unei stânci uriașe, reprezentată de un monstru cu șase capete și trei rânduri de colți, care devora tot ce-i ieșea în cale. Caribda era un vârtej imens de apă din apropierea celui alt mal care înghițea corăbiile care se apropiau prea mult. Așadar, pentru a se feri de unul dintre monștri, trebuia să te apropii de celălalt. Odiseu a trebuit să aleagă răul cel mai mic pentru a putea ajunge acasă. A ales să se apropie de Scila, pentru că astfel pierdea doar o parte din echipaj, pe când Caribda ar fi făcut să dispară întreaga corabie.

„Scila atacând corabia lui odiseu” - Roger Payne

Zilele îți sunt numărate

Această expresie se folosește atunci când cineva se află într-o încurcătură sau primejdie. Simbolistica acesteia este ghinionul inevitabil sau nenorocirea pe cale să aibă loc. Expresia provine din Antichitate, din cartea profetului Daniel, din Vechiul Testament. Aceasta spune că regele Belșatar al Babilonului a ținut o petrecere, unde vinul a fost băut din pocale furate din Templul Sfânt din Ierusalim. Dintr-o dată a apărut o mână care a scris pe perete cuvintele „Mene, Mene, Tekel, Uphrasin” care sunt traduse „a număra”, „a cântări” și „a împărți”. Un profet îi spune regelui că Dumnezeu i-a cântărit faptele, l-a judecat, iar zilele îi sunt numărate. Ca pedeapsă, regatul său va fi luat și împărțit. În acea noapte regele este ucis, iar regatul este invadat.

„Răspunsul lui Daniel către rege” - Briton Riviere

Complexul lui Oedip

Complexul lui Oedip este un concept psihanalitic introdus de Sigmund Freud, fondatorul psihanalizei. Acest concept descrie o etapă de dezvoltare a copilului în care acesta dezvoltă sentimente ambivalente față de părinții săi, în special față de părintele de sex opus.

Complexul lui Oedip este numit după personajul mitologic Oedip, care, fără să știe, s-a îndrăgostit și s-a căsătorit cu propria mamă în mitologia greacă. Freud a observat că, în cursul dezvoltării psihosexuale a copilului, există o perioadă în care acesta experimentează sentimente de dorință sexuală și rivalitate față de părintele de sex opus și, simultan, sentimente de vinovăție și teamă față de părintele de același sex.

Freud a introdus complexul Oedip ca parte a teoriei sale privind dezvoltarea psihosexuală a copilului. Acesta era considerat o etapă naturală și inevitabilă în dezvoltarea fiecărui copil, implicând o perioadă de dorință și rivalitate față de părinții săi. Freud considera că rezolvarea cu succes a complexului Oedip este crucială pentru dezvoltarea ulterioară a personalității și a relațiilor interpersonale.

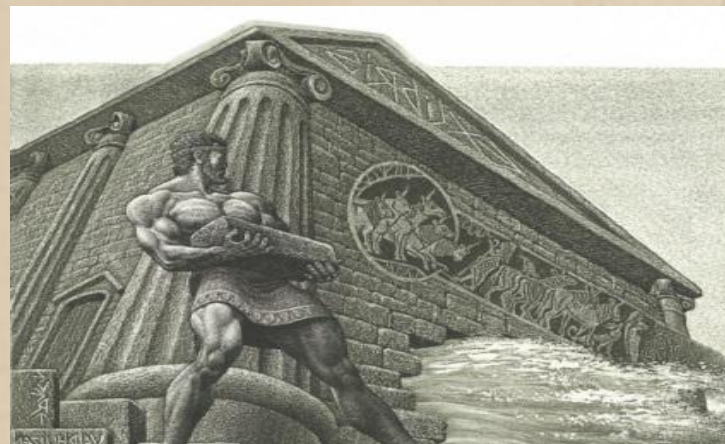
„Oedip și Sfinxul”-
Gustave Moreau

Grajdurile lui Augias

„Grajdurile lui Augias”, ca formulă, înseamnă un loc definit drept un superlativ al murdăriei și neorânduiei, dar și perspectiva unei munci supraomenești de refacere a ordinii prin puterea minții și prin puterea fizică. Destul de frecvent, transformările petrecute în societățile din Estul Europei în anii '90 au fost asociate cu „munca” lui Heracles. Așadar, „a curăța grajdurile lui Augias”, înseamnă „a îndrepta o stare de lucruri urâtă, chiar murdară, care durează de multă vreme”.

Sub numele de „curățarea grajdurilor lui Augias” este cunoscută cea de-a cincea „muncă” a lui Heracles. Regele Augias, fiul lui Helios, avea turme uriașe de animale care nu mai încăpeau în grajduri, adăposturi infernale, necurățate de peste 30 de ani. Adeseori, fiindcă sclavii nu puteau îndepărta gunoiul, erau pedepsiți cu moartea.

<https://istoriiregasite.wordpress.com/2015/03/18/legenda-lui-heracle-ii-cele-douasprezece-munci/>

„Hercules și grajdul lui Augias”

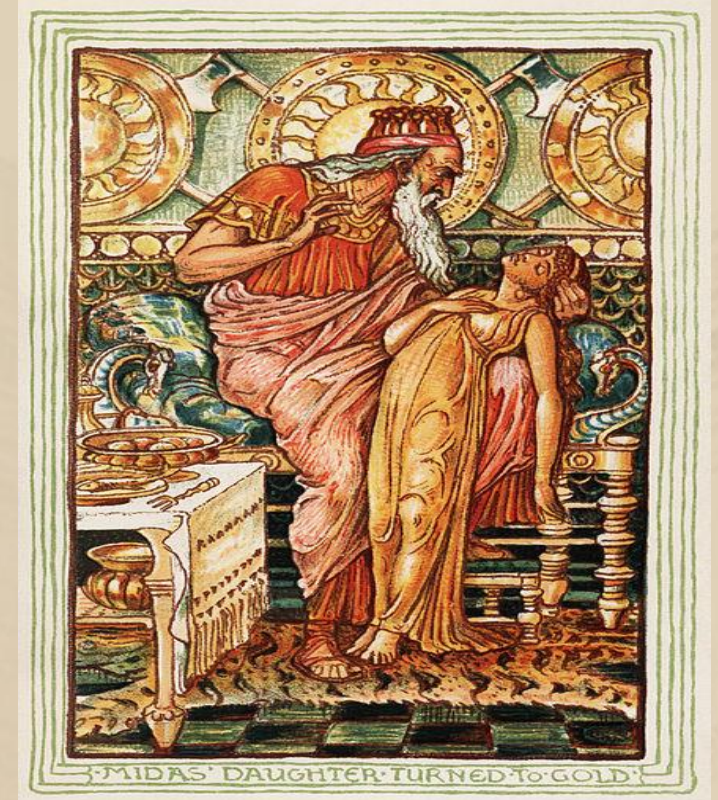

Atingerea lui Midas

Această expresie ilustrează abilitatea unei persoane de a reuși în orice ar face. Se spune că o persoană are atingerea lui Midas atunci când are parte doar de succes, mai ales atunci când este vorba de succes financiar.

Silenos, atât tutore, cât și însoțitor al lui Dionysos, a ajuns în grădinile lui Midas. Acesta l-a primit pe Silenos în casa lui și i-a dat mâncare și băutură din belșug. Silenos a rămas la palat timp de zece zile, apoi Midas l-a îndrumat înapoi la Dionysos. Dionysos era atât de recunoscător că Silenos fusese foarte bine îngrijit, încât a spus că îi va îndeplini lui Midas orice dorință drept recompensă. I-a cerut lui Dionysos să-i dea capacitatea de a transforma tot ce atinge în aur. Când a descoperit cu groază că atingerea lui i-a transformat mâncarea și băutura – și chiar și fiica lui – în aur, l-a implorat pe Dionysos să ia înapoi cadoul.

<https://www.youtube.com/watch?v=oCyMtJxL3uY>

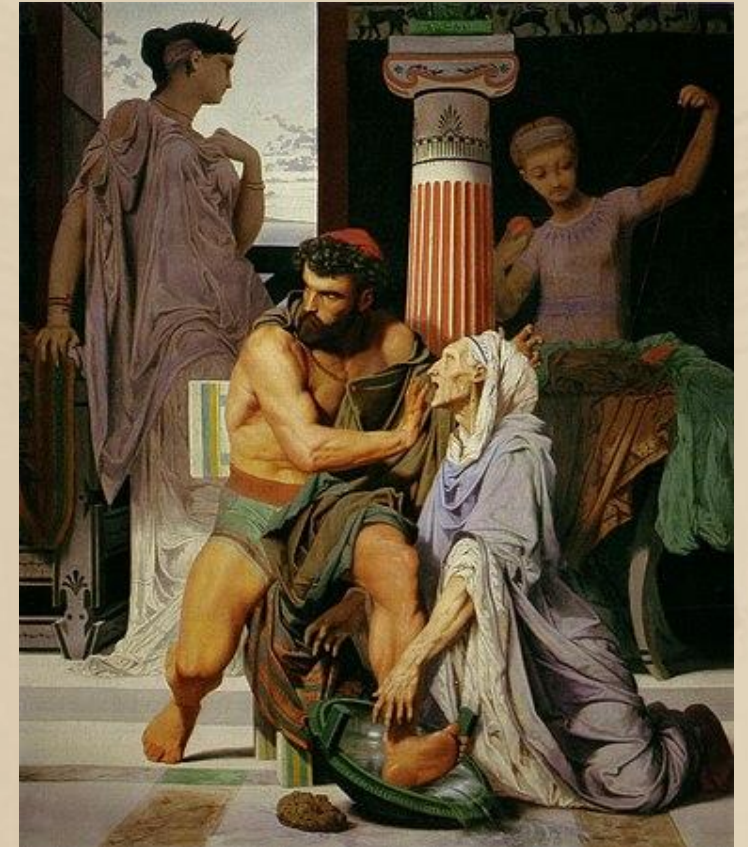
Regele Midas și fiica sa, ilustrație din *A Wonder Book for Boys and Girls* de Nathaniel Hawthorne

Ōdisee

Ea prezintă peripețiile regelui Odiseu și ale însoțitorilor lui din Itaca, pe drumul de întoarcere acasă, după încheierea Războiului troian. În multe limbi, termenul de „odisee”, inspirat de această epopee, desemnează o călătorie lungă și plină de aventuri.

Odiseea desemnează o călătorie lungă și plină de aventuri; șir de întâmplări neprevăzute; viață plină de peripeții.

A fi o Cassandra

Numele de fată, Cassandra este de origine greacă și are semnificația de „distins” sau „ales”. Numele Cassandra este purtat de către cea mai frumoasă dintre fiicele regelui troian Priam și a Hecubei.

Termenul își are originea în mitologia greacă. Cassandra era fiica lui Priam, regele Troiei. Lovită de frumusețea ei, Apollo i-a oferit darul profetiei, dar când Cassandra a refuzat avansurile romantice ale lui Apollo, el a pus un blestem asigurându-se că nimeni nu va crede avertismentele ei. Cassandra a rămas cu cunoștințele despre evenimentele viitoare, dar nu a putut nici să modifice aceste evenimente și nici să-i convingă pe alții de validitatea predicțiilor ei.

<https://youtu.be/g6G2y35nUnc?feature=shared>

Hydra Lernaeană

Hidra Lernaeană sau Hidra din Lerna (greacă: Λερναῖα Ὕδρα, Lernaîa Hydra), cunoscută mai des simplu sub denumirea de Hidra, este un monstru de apă serpentin în mitologia greacă și romană. Bârlogul său a fost lacul Lerna din Argolid, care a fost și locul mitului Danaïdes-ului.

Cea mai veche narațiune existentă pe Hydra apare în Teogonia lui Hesiod, în timp ce cele mai vechi imagini ale monstrului se găsesc pe o pereche de fibule de bronz care datează din c. 700 î.Hr. În ambele surse, motivele principale ale mitului Hydra sunt deja prezente: un șarpe cu mai multe capete care este ucis de Heracles și Iolaus. În timp ce aceste fibule înfățișează o hidră cu șase capete, numărul ei de capete a fost stabilit pentru prima dată în scris de Alcaeus (c. 600 î.Hr.), care i-a dat nouă capete. Simonide, scriind un secol mai târziu, a crescut numărul la cincizeci, în timp ce Euripide, Vergiliu și alții nu au dat o cifră exactă. Heraclit Paradoxograful a raționalizat mitul sugerând că Hidra ar fi fost un șarpe cu un singur cap însoțit de descendenții săi. La fel ca numărul inițial de capete, capacitatea monstrului de a regenera capete pierdute variază în timp și autor. Prima mențiune a acestei abilități a Hidrei are loc cu Euripide, unde monstrul a crescut înapoi câte o pereche de capete pentru fiecare tăiat de Heracles.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Jurământul lui Hippocrate

Jurământul lui Hipocrate este un text care datează din antichitate și este asociat cu medicina și etica medicală. Atribuit legendarului medic grec Hipocrate, acest jurământ este o declarație solemnă pe care studenții la medicină și medicii o pot lua pentru a-și exprima angajamentul față de standardele etice și de îngrijirea

De-a lungul timpului, jurământul a fost interpretat și modificat, dar ideile principale includ:

Respectarea vieții: Jurământul îndeamnă la respectarea vieții umane și la evitarea acțiunilor care ar putea cauza daune ireversibile sau moartea.

Confidențialitate: Medicii jură să păstreze confidențialitatea informațiilor pacienților și să nu divulge datele medicale fără acordul explicit al pacientului sau fără o justificare etică valabilă.

Responsabilitatea profesională: Jurământul include angajamentul de a practica medicina cu integritate și competență, de a fi responsabil față de pacienți și de a încerca să îmbunătățească starea de sănătate a acestora.

Evitarea daunelor: Medicii se angajează să evite acțiuni care ar putea cauza suferință sau daune nejustificate pacienților și să acționeze în cel mai bun interes al acestora.

Respectarea colegilor și a altor profesioniști: Jurământul îndeamnă la respectul față de colegii din domeniul medical și la cooperare în vederea bunăstării pacienților.

Este important să subliniem că jurământul lui Hipocrate poate varia și poate fi adaptat în funcție de diferitele școli de medicină și de evoluția eticii medicale. Unele aspecte ale jurământului au fost criticate sau modificate de-a lungul timpului, iar nu toți medicii iau acest jurământ în formele tradiționale. Totuși, ideile de bază ale eticii medicale și ale angajamentului față de pacienți rămân fundamentale în practica medicală modernă.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂRĂ” ARAD

Expresia mitologică

Alege mitul corespondent și o operă cultă (literară, plastică etc) și analizează asemănările și diferențele. Poți prezenta diferite aspecte precum cele culturale, the eroul ori tema. **Dă click în fiecare celulă pentru a scrie:**

Mitul:	Opera artistică:
Asemănări	Diferențe
<ul style="list-style-type: none"> • • • •	<ul style="list-style-type: none"> • • • •

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Expresia	Mitul corespondent
„Călcâiul lui Ahile" desemnează punctul vulnerabil al unei persoane.	Ahile era invulnerabil în toate părțile corpului său, cu excepția călcâiului, locul în care mama sa, Tetis, l-a ținut atunci când l-a scufundat în râul Styx pentru a-l face nemuritor.
„Cutia Pandorei”: ceva aparent frumos dar care ascunde vicii secrete.	Pandora a primit o cutie și i s-a spus să nu o deschidă însă aceasta a deschis-o și a eliberat toate relele și necazurile asupra lumii.
„Muncă de Sisif”: o sarcină aparent fără sfârșit sau inutilă.	Sisif a fost pedepsit să împingă o piatră mare în vârful unui deal, doar pentru ca aceasta să se rostogolească înapoi de fiecare dată când aproape atinge vârful.
„Alegerea lui Ahile”: alegere dificilă între două opțiuni, ambele având consecințe negative.	Ahile a fost pus într-o situație în care trebuia să aleagă între o viață lungă, dar fără glorie, și o viață scurtă, dar strălucitoare în timpul războiului.
„Atingerea lui Midas”: capacitatea de a transforma orice în ceva valoros sau de a avea succes	Regele Midas a primit de la zeul Dionis darul de a

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Aplicație:

1. Asociază maxima din coloana stângă cu traducerea în limba română din coloana dreaptă.

Duobus litigantibus tertius gaudet.

Homo doctus in se semper divitias habet.

Verba docent, exempla trahunt.

Cogito, ergo sum.

Verba volant, scripta manent.

Sol omnibus lucet.

Nulla dies sine linea.

Nosce te ipsum.

Philosophum non facit barba.

Carpe diem!

Gândesc, deci exist.

Bucură-te de ziua de azi!

Soarele strălucește pentru toți.

Cuvintele învață, exemplele conving.

Când doi se ceartă, al treilea câștigă.

Nicio zi fără o realizare!

Cunoaște-te pe tine însuși!

Omul învățat are întotdeauna bogățiile cu sine.

Vorbele zboară, scrisul rămâne.

Pe filozof nu-l face barba.

2. Alege una dintre maximele prezentate mai sus și prezintă-ți (în 5 rânduri) punctul de vedere cu privire la

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Activitate de tip atelier:

Formați trei echipe de câte 8-10 membri fiecare. Cu ajutorul internetului, ***Dicționarului mitologic*** și ***Dicționarului latin-român***, cele trei echipe vor prezenta sensurile următoarelor formule și clișee internaționale, expresii și dicțoane latine, precum și contextul apariției lor, acolo unde este cazul.

La final, cele trei echipe își vor prezenta răspunsurile și, unde este cazul, vor face conexiuni între informațiile primite și oferite.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

ECHIPA 1

Formule și clișee internaționale	Prezintă sensul și contextul apariției acestor clișee internaționale.
1. <i>chinurile lui Tantal</i>	
2. <i>cântec de sirenă</i>	
3. <i>cutia Pandorei</i>	
4. <i>furcile caudine</i>	
5. <i>muncă de Sisif</i>	
6. <i>nodul gordian</i>	
7. <i>Pasărea Phoenix</i>	
8. <i>patul lui Procust</i>	
9. <i>pânza Penelopei</i>	

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

ECHIPA 2

Expresii	Prezintă sensul și contextul apariției acestor expresii latinești.
1. <i>alma mater</i>	
2. <i>fac totum</i>	
3. <i>illo tempore</i>	
4. <i>in memoriam</i>	
5. <i>mutatis mutandis</i>	
6. <i>consensus omnium</i>	
7. <i>tabula rasa</i>	
8. <i>catharsis</i> (κάθαρσις)	
9. <i>cosmos</i> (κόσμος)	

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

ECHIPA 3

Dictoane latine	Prezintă sensul și contextul apariției acestor dictoane latine.
1. <i>Veni, vidi, vici.</i>	
2. <i>Alea iacta est.</i>	
3. <i>Aut Caesar, aut nihil.</i>	
4. <i>Vae victis!</i>	
5. <i>Per aspera ad astra.</i>	
6. <i>Auri sacra fames</i>	
7. <i>Cui prodest?</i>	
8. <i>Citius, altius, fortius</i>	
9. <i>De gustibus et de coloribus non disputandum</i>	

FIȘA 1

Cerințe:

Elemente de limbă latină și de cultură romanică

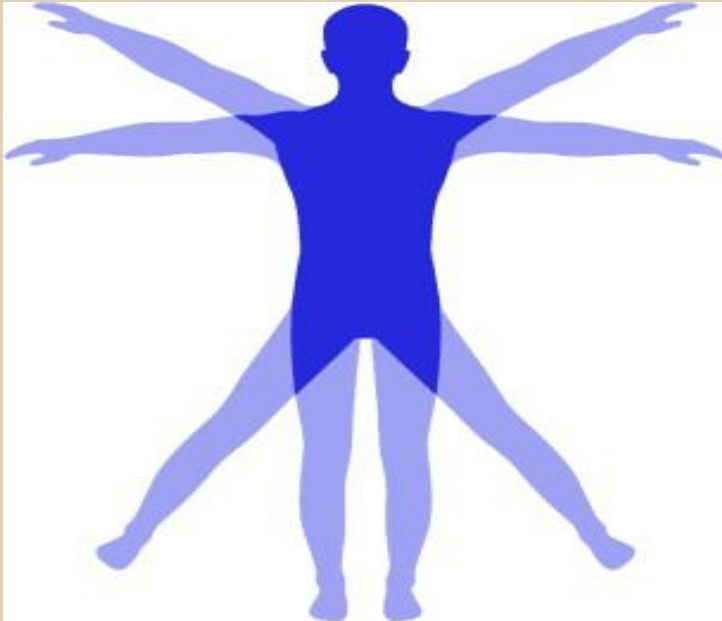
Cuvântul „schola” a fost împrumutat din grecescul „schole”, care însemna inițial *tempus liber*, iar apoi școală, pentru că în Antichitate copiii, precum adulții, aveau multe îndatoriri casnice, iar școala era locul și timpul liber de îndatoriri, destinat studiului, deci un timp pentru ei și nu pentru ceilalți. Definiția cărturarului antic Festus este lămuritoare în acest sens: *Sunt numite școli(scholae) nu de la odihnă(otium) și vacanță(vacatio), ci pentru că, după ce au lăsat toate treburile deoparte, copiii au timp pentru învățătură(studium).*

1. Scrie pe fișă primele două cuvinte la care te gândești când auzi cuvintele „școală” și „vacanță”.
2. Ce înseamnă pentru tine „timp liber”? Elaborează o definiție personală a timpului liber.
3. La romani „otium” putea avea și un înțeles negativ: termenul se referă la odihnă, timp liber, relaxare, dar și inactivitate, lene, pierdere de vreme. Cu ce crezi că ar trebui „umplut” timpul liber încât să nu devină pierdere de vreme?

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 2

„Mens sana in corpore sano” (*Minte sănătoasă în corp sănătos*)

Expresia, azi o deviză a activității sportive, necesară pentru o bună stare de spirit, își are originea în versurile poetului Iuvenal: *De-ar avea tinerii noștri și minte sănătoasă, precum le e trupul.*

Realizează o documentare despre viața publică și viața privată (grădini și parcuri; băi- terme; masa, otium) în Roma Antică.

Cerințe:

Având ca reper informațiile documentării, prezintă într-o compunere (10 rânduri) patru criterii după care ar trebui să se ghideze oamenii pentru a avea *Mens sana in corpore sano*.

FIȘA 3

Realizează o microcercetare privind învățământul la romani, și esențializează informațiile într-o compunere (de 10 rânduri) din care să reiasă ce anume a păstrat învățământul modern din învățământul Antichității.

Se vor avea în vedere următoarele repere:

- corectitudinea și claritatea exprimării,
- susținerea afirmațiilor prin exemple,
- încadrarea în limita de spațiu stabilită.

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

FIȘA 4

Prezintă (în 10 rânduri) o legendă care ți se pare reprezentativă pentru un zeu sau o zeiță din Panteonul greco- roman: Zeus- iupiter; Athena- Minerva; Apollo- Apollo; Artemis- Diana; Afrodita- Venus; Ares- Marte; Poseidon- Neptun; Demeter- Ceres; Hefaistos- Vulcan; Hermes- Mercur.

Se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- corectitudinea și claritatea exprimării,
- încadrarea în numărul de rânduri stabilit.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 5

1. Având ca reper numele anotimpurilor în limba latină (ver= primăvară; aestas= vară; autumnus= toamnă; hiems= iarnă), găsește denumirile acestora în limbile romanice (franceză, italiană, spaniolă).
2. Tradu cu ajutorul dicționarului următoarele cuvinte, mai întâi ca substantive și apoi ca verbe: *laborem, laudes, iudices, canis, fugam, incolas, canes, ducis*.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 6

Redactează un eseu (10 rânduri) și argumentează în ce măsură mesajul transmis de textul de mai jos mai are ecou în sufletul omului contemporan:

LIBERTATEA. Unul dintre darurile cele mai de preț pe care cerul le-a dăruit oamenilor, cu ea nu pot fi asemuite nici bogățiile pe care le ascund pământul și marea; pentru ea, ca și pentru cinste, poți și trebuie să-ți dai viața; iar pierderea ei e cel mai mare rău ce ți se poate întâmpla.

(Miguel de Cervantes, *Don Quijote*)

Se vor avea în vedere următoarele:

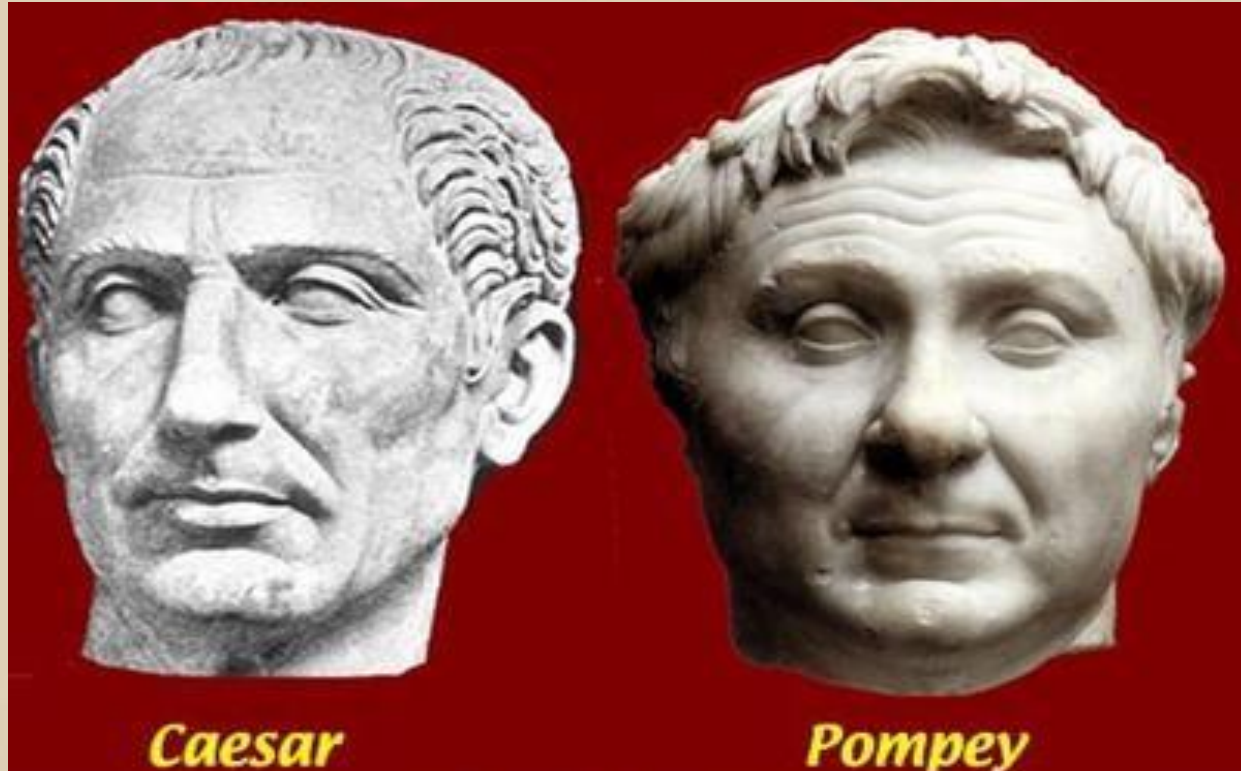
- corectitudinea și claritatea exprimării,
- susținerea afirmațiilor prin exemple,
- încadrarea în limita de spațiu stabilită

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

FIȘA 7

Scrie un eseu (10 rânduri) în care să faci o comparație a succeselor militare și politice ale celor doi oameni de stat.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 8

Pornind de la cunoscuta expresie *Alea iacta est* (Caesar) Zarul a fost aruncat, prezintă într-un eseu (de minimum 10 rânduri) în ce context poate fi folosită această expresie și astăzi.

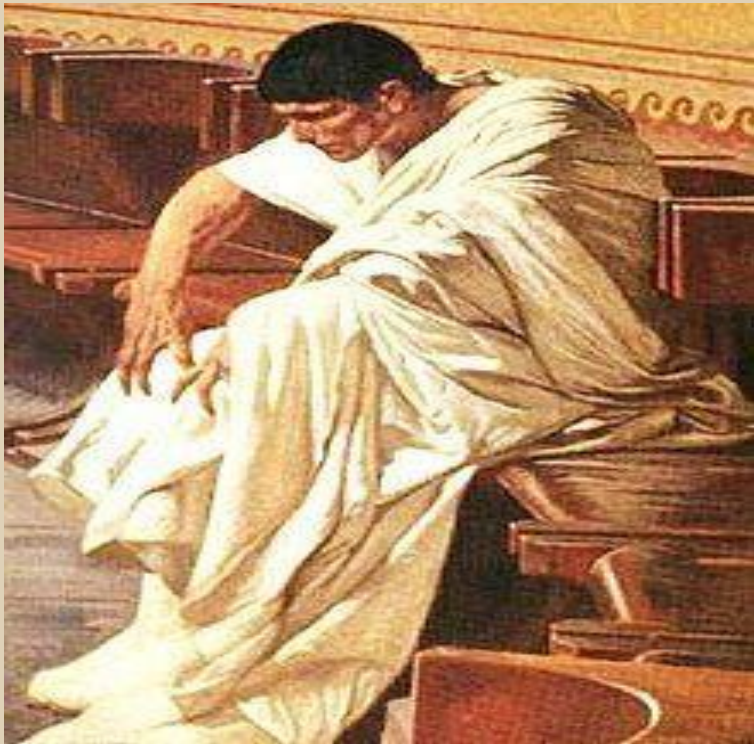
Se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- corectitudinea exprimării,
- încadrarea în numărul de rânduri stabilit.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 9

Expresia: „O tempora! O mores!”(Ce vremuri! Ce moravuri!) aparține vestitului orator-Cicero (consul în anul 63 a.Chr.) care dezvăluie conspirația lui Catilina și rostește împotriva acestuia discursurile *Catilinare*. Prin această expresie, Cicero își exprimă, indignat, protestul față de manevrele și complicitățile prin care s-a organizat conspirația lui Catilina, împotriva statului roman.

Prezintă într-un eseu (10 rânduri) în ce măsură această expresie și-a păstrat însemnătatea în zilele noastre.

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

FIȘA 10

1. Realizează o documentare pe tema *Nero, artifex imperator*.
2. Redactează (în 10 rânduri) caracterizarea lui Nero, utilizând informații pe care le-ai învățat deja la alte discipline: limba latină, istorie, literatură universală.

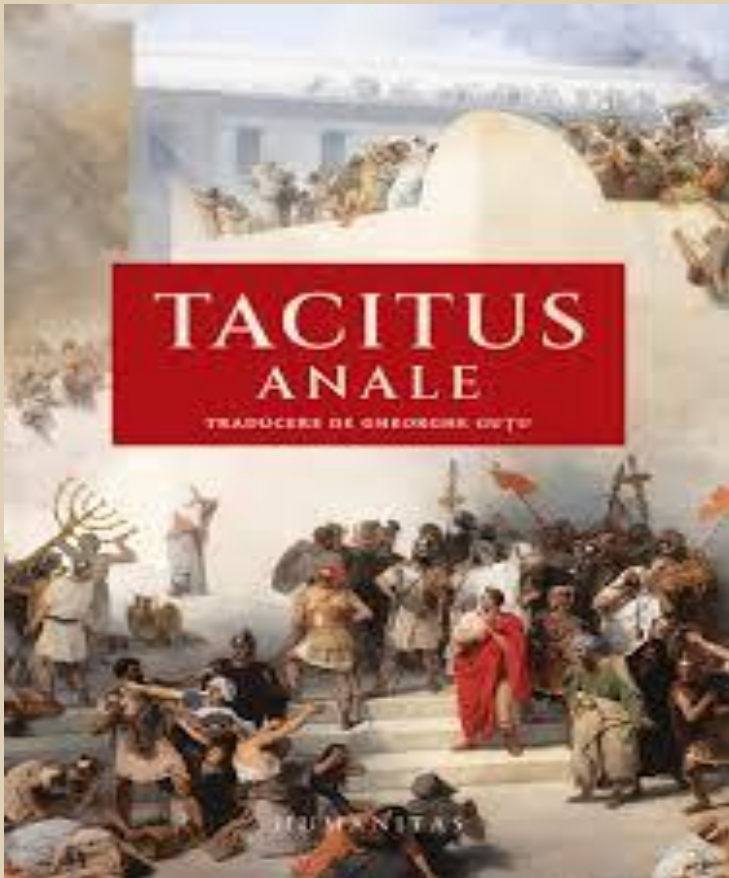
Se vor avea în vedere următoarele repere:

- corectitudinea și coerența traducerii textului din limba latină în limba română,
- corectitudinea și claritatea exprimării,
- susținerea afirmațiilor prin exemple,
- încadrarea în limita de spațiu stabilită.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 11

Scrie un eseu (10 rânduri) în care să-ți exprimi părerea (pro sau contra) cu privire la următorul citat: *Maior e longinquo reverentia est. - Respectul sporește dacă se păstrează o oarecare distanță.* (Tacitus, *Annales*, 1, 47)

Se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- corectitudinea și claritatea exprimării,
- încadrarea în numărul de rânduri cerut.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 12

Scrie un eseu (10 rânduri) având ca temă următorul citat:
Ad utilitatem vitae omnia consilia factaque nostra dirigenda sunt.
(Tacitus, *Dialogus de oratoribus*, 5) - *Toate planurile și faptele noastre trebuie să fie orientate spre folosul vieții.*

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 13

AVARIȚIA, constând în lăcomie și zgârcenie, este, după Horațiu, cauza principală care produce în sufletele oamenilor starea de nemulțumire și de nefericire.

Realizează un eseu (15 rânduri) în care să illustrezi portretul avarului conturat de Horațiu, pe baza textului *Quo valet nummus?* și a versurilor citate. Compară-l cu avarii celebri din literatura latină și universală.

Zgârcitul, oricât strânge, nicicând nu-i mulțumit, Pe toți îi pizmuiește și păru-n cap și-l smulge, Când vede că vecinul mai multe capre mulge,

Nu vede că-s atâția săraci- cum nu e el-

Pe cei bogați să-ntreacă e singurul lui țel.

(*Satira I, 1, v. 130- 134*)

Se vor avea în vedere următoarele:

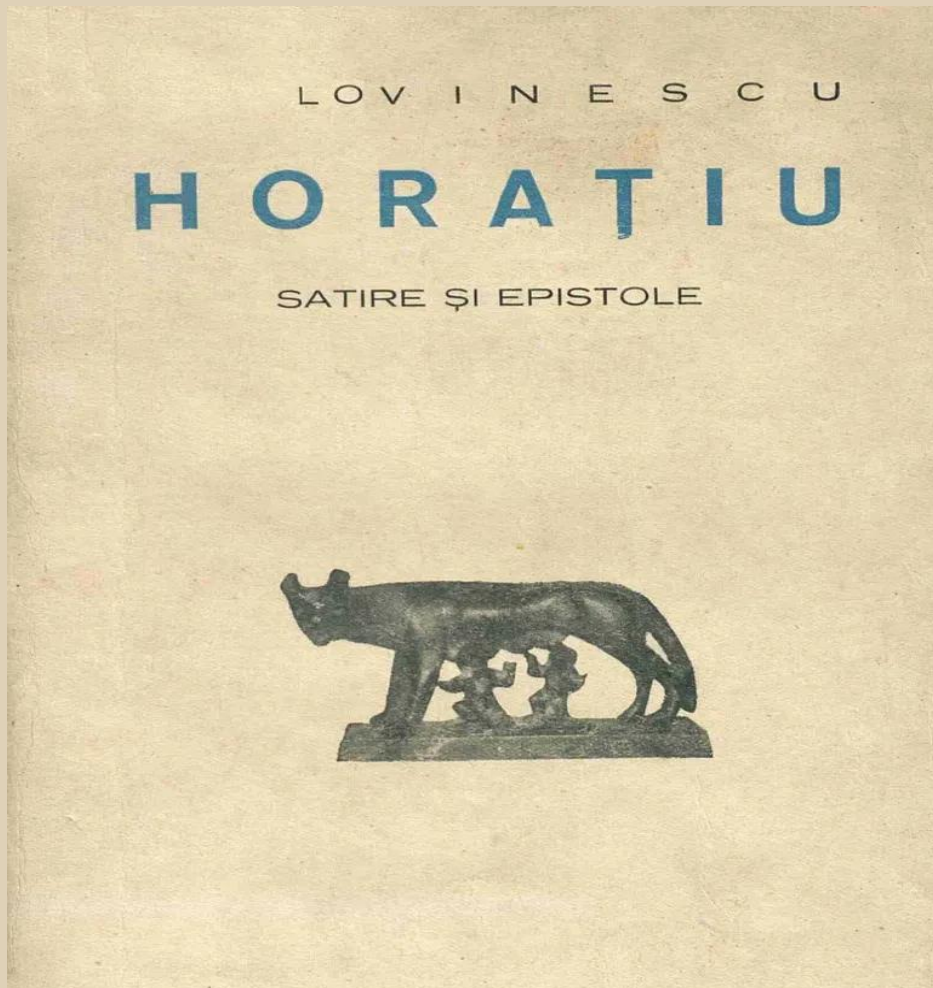
- corectitudinea și claritatea exprimării,

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

FIȘA 14

Scrie un eseu (10 rânduri) în care să-ți exprimi părerea (pro sau contra) având ca temă următorul citat: *Quae virtus et quanta sit vivere parvo!* (Horatius, *Satire*, 2,2,1). - *A viețui cu puțin e o virtute atât de mare!*

Se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- respectarea numărului de rânduri stabilit,
- corectitudinea și claritatea exprimării.

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

FIȘA 15

În opera *Metamorphoses - Metamorfoze*, care cuprinde 250 de legende (desfășurate cronologic, de la formarea universului pâna la apoteoza lui Caesar, divinizat ca o constelație), poetul latin, Ovidius, prezintă și legenda despre Daedalus și Icarus.

În diverse interpretări, Icar este simbolul răzvrătirii omului care, cu prețul vieții, îndrăznește să sfideze forțele necunoscute ale naturii și ale universului. De asemenea, el poate simboliza dorința omului de a se depăși pe sine, de a se ridica, în zborul său, cât mai sus.

Argumentează, într-un eseu (de minimum 10 rânduri) punctele de vedere de mai sus, încercând să propui și alte interpretări.

Se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- corectitudinea și claritatea exprimării,
- încadrarea în numărul de rânduri stabilit.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Infografice

NUMA POMPILIUS

al doilea rege roman

NUMA
Se întâlneau într-o
dumbravă, unde se
sfătuiau în taină.

NIMFA EGERIA
După moarte, s-a
transformat într-un izvor.

VIRTUȚI
A moștenit
virtuțile de la
sabini.

BAZE
A pus bazele DREPTULUI,
LEGILOR și DATINILOR,
TRADIȚIILOR.

PREȚUIRE
Plătea Vestalele.

ANCILIA
Scuturile căzute
din cer au fost
purtate de
preoți.

INTERREGNUM
După moartea lui.

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

5 Realizări ROMULUS

1 **A ridicat temple.**
pentru Hercule și Jupiter

2 **CONSUALIA**
A introdus Jocurile lui Neptun.

3 **Războiul cu sabinii.**
Introdusese:
-senatul (100)
-padres (patricienii)
Împărțise poporul în:
300 de curii + 3 centurii (cavaleri):
Ramnencens, Titienos și Luceres

4 **A condus țara cu Titus Tatius.**
A umăr un INTERREGNIUM

5

ANCUS MARCIUS

al patrulea rege roman

nepotul lui Numa
Pompilius (bunic)

REALIZĂRI

POD
primul pod peste
Tibru

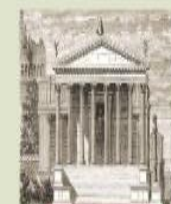
RELIGIE
ceremoniile religioase

ÎNCHISOARE
prima închisoare

OSTIA
primul port și
salinele

TEMLU
reconstruirea
templului lui
Jupiter

47%

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂRĂ” ARAD

TULLUS HOSTILIUS

MAI RĂZBOINIC DECÂT ROMULUS

ROMANI VS. ALBANI

Primul război - cu Gaius Claudius. Noaptea - pătrunde pe teritoriul alban

Metius - și romanii și albanii - atacați de etrusci. Metius - 3 la 3

Horatii vs. Curiatii. Horatius învinge, își ucide sora, e iertat de Adunarea Poporului. Metius trădează, retrăgându-și armata în timpul războiului cu etruscii. Tullus spune armatei că e planul lui.

Se răzbună pe trădarea lui Metius (întărește armata dezvăluind trădătorul pe care îl ucide). Incendiază Alba Longa. Începe războiul lu sabinii.

Moare lovit de fulgerul lui Jupiter.

TARQUINIUS PRISCUS

de la LUCUMO (etrusc) la TARQUINIUS PRISCUS (CEL BĂTRÂN)

ucis
rege
tutore
oferă daruri
să îndoboteze
vine la Roma

Ziua alegerilor

trimite fiii regelui Ancus la vânătoare

ține un discurs în fața celor 100 de bătrâni (senatori)

Capul în flăcări

Servius Tullius = crescut de cel dot în somn - capul în flăcări; va deveni ginerele lor

Realizări

Cloaca Maxima și Circus Maximus

Jocurile

a învins și

zicul de

Moartea

moare ucis de 2 ciobani

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

ROMA REPUBLICANĂ. IUNIUS BRUTUS (I)

1 REALIZĂRI: Collatinus (urât de popor) - îndemnat să plece (la Lavinium) - VALERIUS - celălalt consul

- mărește senatul la 300
- se preocupă de cultul religios
- introduce o nouă funcție: REX SACRIFICULUS (preot - sacrificii)

- uneltesc pe ascuns să îi readucă
- îi atrag și pe fiii lui Brutus
- îi pun pe tineri să scrie o scrisoare
- un sclav din casa consulilor îi anunță

Tarquinius încearcă să revină - soli care să revendice senatului bunurile Tarquinilor

2

3 TOȚI - în lanțuri + judecați și condamnați

- dezbrăcați și bătuți cu nuiiele până la moarte + decapitați (inclusiv fiii lui Brutus)
- toate bunurile Tarquinilor - date poporului să le prade
- sclavul care a părât - bogății, eliberat din sclavie, cetățenie romană

- Arruns (fiul lui Tarquinius) îl atacă pe Brutus
- Brutus îl atacă în același timp = seucid reciproc

Tarquinius + veienții + tarquinii - război Romei

4

5 ZEUL SILVANUS

- LEGENDĂ: vocea zeului Silvanus: Romanii au învins!
- Războiul se sfârșește

- FEMEILE ROMANE - doliu un an după Brutus
- motivul = spălase onoarea

DOLIU UN AN

6

ROMA REPUBLICANĂ. VALERIUS (II)

1 CONSULI NOI: Spurius Lucretius (bătrân - moare) - HORATIUS PULVILLUS - sarcina sfințirii templului lui Jupiter

- Valerius - invidios - unelteste
- Pulvillus - anunțat în timpul sfințirii că fiul lui a murit
- cere să i se aducă trupul mort și sfârșește sfințirea

- Porsenna - război cu Roma
- Senatul roman dă poporului grâne, scutire de vamă și impozite - armonie senat - popor
- cetatea - bine apărată - se remarcă Horatius Cocles - apără podul, apărat de apele Tibrului

Intre timp... Tarquinii se retrag la regele etruscilor, LARS PORSENNA - îl conving să pedepsească alungarea lor de pe tron

2

3 PORSENNA - garnizoană pe malul Tibrului - jafuri în Roma - neliniște

- Valerius - momeală: vite înafara cetății
- CAIUS MUCIUS - pătrunde la Porsenna, îl amenință cu moartea, își vără mâna dreaptă în jar, o pierde - SCAEVOLA
- Porsenna - îl eliberează după ce Mucius îi spune că după el vor veni alții până îl vor ucide
- Porsenna - pace romanilor
- Scaevola - o livadă

- Cloelia - răpită cu alte fecioare - văzând fapta lui Scaevola, trec înot Tibrul și revin acasă
- Porsenna o cere doar pe ea înapoi (dacă i se aduce, promite să o elibereze)
- Roma și Porsenna își respectă cuvântul dat
- Cloeliei i se cere să aleagă pe cine să elibereze - fecioarele
- i se înalță statuie

CLOELIA - fecioara eroină

4

5 soli de la Porsenna

- pentru a patra oară, Porsenna cere repunerea pe tron a Tarquinilor, Roma refuză
- văzând stăruința romanilor, Porsenna nu îl mai sprijină pe Tarquinius Superbus

pace Roma - Porsenna

6

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

ROMA REPUBLICANĂ. ALȚI CONSULI ȘI DICTATORI. MARCIUS CORIOLANUS (III)

FRĂMĂNTĂRI

moare regele Tarquinius la Cumae = bucurie!

amenințare - războiul cu VOLSCII!

Roma învinge volscii (confiscare pământ), apoi sabinii și auruncii Poporul așteaptă îndeplinirea edictului

Consulul APPIUS vrea să îl facă de răs pe Servilius - susține cămătarii

APPIUS + SERVILIUS = urăți de popor, care nu se mai înrolează

În tabăra romană - GAIUS MARCIUS CORIOLANUS - cucerește cetatea Corioli dușman al tribunilor plebei judecat - se exilează la volschi la Roma se organizează MARILE JOCURI - merg să asiste volschi

regele lor, Attius Tullius, avertizează senatul roman (posibile revolte) senatul - decret - îi alungă Pe drum, Attius îi atăță

război - căpetenii: Attius Tullius + Coriolanus - acceptă pacea cu condiția ca volscii să-și recupereze teritoriul

Lupta cu etruscii - MARCUS FABIVS - grijă de răniți - iubit tot neamul Fabiilor, care cuceresc război după război

Etruscii îi momesc cu o cireadă de vite, îi atacă, venenții = aliații etruscilor

consuli + TITUS LARCIUS = primul dictator

nu mai există egalitate în drepturi, ca la consuli

între timp - un fost comandant închis - URĂ între PLEBEI - PATRICIENI. Plebeii fac apel la consulul SERVILIUS - convoacă Adunarea Poporului, dă un edict (niciun cetățean roman să nu mai fie pus în cătușe sau în închisoare de creditori + să nu i se ia bunurile cât e pe front)

toți datornicii SE ÎNROLEAZĂ!

Senatul numește un DICTATOR: MARCUS VALERIUS el dă un ordin asemănător cu al lui Servilius

Poporul se înrolează Sunt învinși volscii și sabinii Cămparii plănuiesc să înșele și plebea și dictatorul, care abdică

PLEBEII decid să aibă MAGISTRAȚI care să îi apere de consuli

VETURIA (mama lui Coriolanus) + VOLUMNIA (soția) + COPIII + alte femei romane vin în tabără - ÎL ÎNDUPLECĂ - se îndepărtează de Roma și se stinge de RUȘINE

LUCIUS QUINTIUS CINCINNATUS

CONSUL ȘI DICTATOR

A fost ales după consuli Fabius și Appius. Consul puternic - sprijinul patricienilor și-a manifestat asprimea atât față de PLEBEI, cât și față de SENAT. După dărilor lui de seamă, senatul emite SENATUS CONSULTA (se hotără ca în acel an nici tribunii să nu-și prezinte proiectul de lege, nici consuli să nu mai scoată legiunile din cetate)

REFUZ

Refuză să fie reales consul. Se retrage.

RECHEMAT

Roma - împresurată de sabinii - panică. Au nevoie de dictator. Chemat din livada lui.

DECIZII

Lucius Tarquinius - comandant al cavaleriei La Adunarea poporului: suspendarea judecăților, închiderea prăvăliilor, înrolare cu hrană pe 5 zile + 12 pari

VORBE DE DUH

Cine știe ce poate aduce noaptea sau ziua de mâine! - înconjură tabăra dușmană

STRIGĂTE LA SEMNAL

Strigătele = atacul ostentilor din toate părțile - dimineața - aequii = complet încercuți

ÎNVIŢĂTORI

Împarte prăzile DOAR ostașilor lui ostașii eliberați - coroană de aur ca semn de apreciere față de protector

SĂRBĂTORIRE

La Roma - Cincinnatus + oastea lui - sărbătorii prin decretul senatului

RENUNȚARE

Dictatorul renunță la dregătoria sa, pe care o îndeplinesc doar 16 zile, deși o promisese pe o perioadă de 6 luni

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

DECEMVIIRII (dregători)

LEGI! LEGI!

TEAMA

de năvala sabinilor
- 10 tribuni - doreau să dea legi, așadar: 10 decemviri (dar nu alți magistrați) - LEGILE CELOR 10 TABLE

15 MAI

se dorea revenirea la consuli, dar decemvirii nu voiau să renunțe la putere; sabinii jefuiesc Roma; decemvirii cer statul senatului: mobilizarea armatei

consecințele desfrâului
APPIUS CLAUDIUS
vrea să o necisntească pe Verginia, fiica centurionului plebeu Verginius

Decizia

SCLAVIA FETEI

tatăl alege să o ucidă, apoi cere (câștigă) armata judecata lui Appius care, după ce face apel la popor și vine în apărarea lui, în haine de doliu, unchiul său, Caius Claudius, care se exilase din cauza lui, își pune

RĂZBOAIELE PUNICE

CAUZELE

CARTAGINA = colonie feniciană, bogată și puternică a Tyrului, în N Africii; locuitorii săi = PUNI (de către romani); colonii (Spania, Corsica, Sardinia, Sicilia, Malta); nu avea armată proprie (mercenari plătiți); cu Roma - prietenie
ROMA = stăpâna toată Italia și dorea Sicilia (împărțită între cartaginezi, greci, mamertini = pirăți); mamertinii se aliază cu romanii - atacă Sicilia

PRIMUL RĂZBOI PUNIC

Sicilia = atacată pe mare de cartaginezi; romanii construiesc prima lor flotă de război, 100 de vase, după model cartaginez
CAIUS DULIUS - comandant al flotei: pod mobil de vase, cu cârlige; romanii înving - ciocurile corăbiilor cartagineze tăiate și prinse de coloane de bronz - rostra (dedicate lui Caius Dullius)
Cartagina renunță la Sicilia = provincie romană, grâнарul Romei
Romanii mai cuceresc de la cartaginezi: Sicilia, Sardinia, Corsica)

AL DOILEA RĂZBOI PUNIC

Roma - Cartagina = tratat semnat de Hasdrubal (Cartagina nu avea voie să treacă râul Ebru)
Hanibal (comandant) violează tratatul de pace - război - intră în Italia în timp ce romanii luptau cu galii
Roma - înfrântă la Cannae = cea mai mare înfrângere, dezastru fără precedent; Hanibal se aliază cu Siria și Macedonia, care, atacată de romani, nu trimite ajutoare punilor (greșeală fatală)
Romanii cuceresc Siracuza, îl ucid pe Arhimede și pe Hasdrubal - cadacrul aruncat în tabăra lui Hannibal (fratele) = demoralizat
Războiul se mută în Africa
Scipio Africanus îl învinge pe Hanibal la Zama - nou tratat

AL TREILEA RĂZBOI PUNIC

Roma = războaie de pedepsire a Macedoniei și Siriei (fostii aliați ai Cartaginei) - Macedonia = provincie romană; Siria = împiedică să-și extindă

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Criza Republicii Romane (I)

CAUZE:

- a. Statul = condus de aristocrați (latifundiar = mari moșii preluate din pământul comun)
- b. Sclavii = tot mai mulți (din cauza cuceririlor) - munceau pământurile latifundiarilor
- c. Plebea = oamenii de rând = parazită (vânzare de voturi + alimente gratuite)
- d. Țăranii = ruinați din cauza sclavilor care munceau pământurile
- e. Cavalerii = se ocupau de comerț și aveau aspirații politice

Tiberius Gracchus

- tribun al plebei
- reformă agrară în favoarea țăranimii (pământ împărțit lor) + niciun cetățean nu mai mult de 12 ha din AGER PUBLICUS
- asasinat de OPTIMAȚI (partidul aristocrației senatoriale)

Gracchi

Gaius Gracchus

- tribun al plebei
- continuă reformele fratelui (statul obligat să vândă grâu săracilor la 1/2 preț, construcții)

Criza Republicii Romane (II)

Reforma militară

- Caius Marius
- din partidul popularilor (plebei și cavaleri)
- a fost general și consul
- reformă militară: săracii în armată - soldați
- armata de cetățeni devine de mercenari

- Lucius Cornelius Sulla
- din rândul aristocraților
- reformă militară: cetățenie romană sclavilor care devin ucigași plătiți (12000 dinari / an)
- dictator - abdică, apoi moare

Războaiele civile

PRIMUL TRIUMVIRAT

CAESAR

GALLIA

- război civil cu Pompeius
- devine dictator pe viață, consul unic + părinte al patriei
- îl adoptă pe nepotul său Octavianus Augustus, pe care îl inițiază în arta militară, îl numește unic moștenitor prin testament
- ucis în senatul roman de Brutus, acuzat că dorea să devină rege: Et tu, Brute?

demis din Senat

POMPEIUS

SPANIA

- învins de Caesar la Farsalos
- se refugiază în Egipt
- acolo e ucis din ordinul regelui Ptolemeu

investit cu puteri excepționale

CRASSUS

SIRIA

- om bogat și politician de succes
- a suprimat revolta sclavilor condusă de Spartacus
- ambițios și curajos

moare

OCTAVIANUS AUGUSTUS

LEPIDUS - se retrage

MARCUS ANTONIUS

AL DOILEA TRIUMVIRAT

CLEOPATRA - aliat (Egipt)
după înfrângerea lui Marcus Antonius, Egiptul = provincie romană

ROMA = PRINCIPAT (IMPERIU)

COLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Bibliografie:

Benoist, Luc, *Semne, simboluri și mituri*, București, Humanitas, 1995

Blaa, Lucian, *Trilogia culturii (Orizont și stil. Spațiul mioritic. Geneza metaforei și sensul culturii)*, București, Editura pentru literatură universală, 1969

Buffiere, Felix, *Miturile lui Homer și gândirea greacă*, București, Editura Univers, 1987

Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1986

Cosma jr., Aurel, *Mitologie românească (Cosmogonia. Originea omenirii. Lumea spiritelor)*, București, Editura Saeculum, 2020

Dougherty, Martin J., *Miturile Greciei Antice (de la zeii preolimpieni la Ulise)*, București, Editura Rao, 2024

Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2000

Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, București, editura Univers, 1978

Eliade, Mircea, *Nostalgia originilor*, București, Humanitas, 2024

CŌLEGIUL NAȚIONAL „MŌISE NICŌARĂ” ARAD

Giesecke, Annette, *Mitologia clasică de la A la Z (O enciclopedie a zeilor și zeițelor, eroilor și eroinelor, nimfelor, spiritelor, monștrilor și locurilor)*, București, Editura All, 2022

Hielscher, Kurt, *România (natură, clădiri, viață populară)*, București, Editura Bookstory, 2023

Impelluso, Lucia, *Eroi și zei ai Antichității*, București, Monitorul oficial R.A. 2008

Ke, Yuan, *Miturile Chinei Antice*, București, Editura științifică și enciclopedică, 1987

Kernbach, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, București, Editura științifică și enciclopedică, 1989

Kernbach, Victor, *Miturile esențiale*, București, Editura științifică și enciclopedică, 1978

Kindersley, Dorling, *The Mythology Book*, Limited, A Penguin Random House Company, 20218

Lalouette, Claire, *Civilizația Egiptului Antic*, București, Editura Meridiane, 1988

Lăzărescu, George, *Dicționar mitologic*, București, Editura Niculescu, 2008

COLEGIUL NAȚIONAL „MOISE NICĂARĂ” ARAD

Olteanu, Antoaneta, *Mitologie română* (volumele I- III), Ediția a doua revizuită, Târgoviște, Editura Cetatea de scaun, 2023

Pamfile, Tudor, *Sărbătorile la români*, București, Editura Saeculum, 1997

Rubinstein, Rebecca, *Miturile Egiptului Antic*, Chișinău, Editura Arc, 2008

Run, N.A., *Legendele și miturile Greciei Antice*, București, Editura Științifică, 1964

Șăineanu, Lazăr, *Mitologie clasică*, București, Editura MondoRo, 2011

Aplicații:

- Learning Apps.org
- Wordwall
- Canva

Toate imaginile din fișele propuse și din infografice au fost căutate cu motorul Google Chrome. Infograficele au fost realizate în programul <https://www.easel.ly/>